

«І НА ОНОВЛЕНІЙ ЗЕМЛІ ВРАГА НЕ БУДЕ, СУПОСТАТА...»

Президент України Петро Порошенко привітав співвітчизників з Новим роком. 2014 рік він назвав найважчим за останні сім десятиліть — з 1945 року. «Лютий ворог зазіхнув на наше життя, територію, свободу, незалежність. Та вся країна, від малого до старого, стала на захист Батьківщини. Цю Вітчизняну війну ми обов'язково виграємо, бо вона для нас — справедлива. На нашому боці — правда! З нами — Бог!» — сказав Петро Порошенко.

«2015-й рік не буде легким, але я вірю, що в історію він увійде як рік старту глибоких реформ, які відкриють нам шлях до членства в Євросоюзі», — зазначив Президент.

Перед тим, як наповнити келихи та заспівати Гімн України, Петро Порошенко попросив хвилиною мовчання вшанувати «пам'ять воїнів, які віддали своє життя за Україну, і пам'ять мирних громадян, які загинули з вини агресора». Він побажав усім «довгоочікуваного тривалого миру. Хай збудеться пророцтво Шевченка: «І на оновленій землі врага не буде, супостата, а буде син, і буде мати, і будуть люди на землі!».

Крім української, Петро Порошенко у привітанні звернувся також кримськотатарською та російською мовами:

«Ян'и йлиниз хайрилі олсун, азиз ватандашлар!

С Новим годом, дорогие соотечественники!

С Новим роком, дорогие співвітчизники!

Миру вам, щастя, добра!

З Новим роком, Україно!» — сказав Президент.

Петро ПОРОШЕНКО: «Я ПИШАЮСЯ ТИМ, ЯК УКРАЇНА ПРОЖИЛА ЦЕЙ РІК»

ВИСТУП ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ НА ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЇ 29 ГРУДНЯ 2014 РОКУ

Завершується 2014 рік. Рік, який, безумовно, є карколомним, найбільш складним за останні 70 років після 1945 року. Найбільш складним для моєї країни, для України. Найбільш складним і для Європи, і світу в цілому. Світ став менш безпечним, менш передбачуваним. Була зруйнована глобальна повоєнна система безпеки, вона більше не працює.

Я не згоден з тим, що світ став біполярним. Світ залишається цивілізованим, і той факт, що весь світ об'єднався навколо України, весь світ продемонстрував дуже тверду єдність і солідарність з Україною, свідчить про те, що у нас є дуже серйозні підстави для оптимізму.

(Продовження на 3-й стор.)

РІЗДВЯНОЇ НОЧІ АНГЕЛИ ЗАСПІВАЛИ: «НА ЗЕМЛІ МИР»...

РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ
Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета
Преосвященним архіпастирям, боголюбивим пастирям,
чесному чернецтву та всім вірним Української
православної церкви Київського патріархату

Дорогі браття і сестри!
Христос народився!
Славімо Його!

З великою радістю і духовним піднесенням святкує Церква Христова Різдво Господа нашого Ісуса Христа. Що означає для нас ця подія? З того часу, коли перші люди порушили заповідь Богу, не повірили Йому, а повірили дияволу, в людську природу ввійшов гріх, тобто зло і смерть. Люди перестали спілкуватися з Богом, і Бог став для нас невидимим. Почалась жорстока боротьба між добром і злом у самій людині, а також між людьми і народами. Людська природа, хоча і не перестала бути доброю, але пошкодилася гріхом, затьмарився людський розум і серце стало жорстоким. Люди помирали як духовно, так і тілесно. Ніхто, крім Бога, не міг спасти людину від цього зла.

Син Божий зійшов на землю, щоб визволити людський рід від гріха і смерті. Що означає: Бог зійшов на землю? Це означає, що Син Божий став людиною, такою людиною, як усі ми, крім гріха. Він, будучи Богом і не змінюючись Божеством, народився від Пресвятої Діви

Марії і Святого Духа, тобто не від похоті чоловіка, а дією Святого Духа, тому народжене у Вифлеємі дитя — святе. Так відбулося втілення Сина Божого. Ось що подію ми святкуємо уже понад 2000 років.

Син Божий не просто наблизився до людини, а отождивився з нею, Сам став людиною. Він сприйняв тлінне тіло, тобто смертне, яке зросло за законом природи, втомлювалося, відчувало голод і спрагу, страждало і підлягало смерті. Тобто людська природа Сина Божого — Господа нашого Ісуса Христа — ні в чому не відрізнялася від нас, крім гріха. І для чого все це сталося? Для того, щоб визволити нас від гріха і від смерті, щоб ми не страждали вічно, щоб подолати смерть і з'єднати після воскресіння душу з тілом.

Пояснюючи зміст боговтілення, святий Іоанн Богослов говорить: «Життя явилось, і ми (ученики Христові) бачили і свідчили, і звіщаємо вам це вічне життя, яке було у Отця і явилось нам» (1 Ін. 1: 2). Святий апостол і євангеліст Іоанн Богослов ніби так говорить, що боговтілення — це не людська фантазія, а реальність, істина; і ми бачили і свідчили про це.

Ми співаємо славу Богу, бо у втіленні Сина Божого відкриваються всі глибини премудрості Божої. Тільки вона й могла знайти засіб для нашого визволення від гріха, від усякого зла і особливо від смерті. Господь Ісус Христос, визволивши нас від гріха і смерті, примирив людей з Богом. Апостол Павло про це говорить так: «В Ісусі Христі Бог примирив із Собою світ, не ставлячи людям в провину злочинів їхніх, і дав нам слово примирення» (2 Кор. 5: 19).

Різдвяної ночі ангели заспівали: «На землі мир». Той, Хто народився у Вифлеємі, скаже напередодні Своїх страждань: «Мир залишаю вам, мир Мій даю вам» (Ін. 14: 27). І якщо тепер немає зовнішнього миру, і на сході України триває неоголошена війна, і люди ворогують між собою, то це тому, що християни не сприймають миру Христового, не хочуть жити по правді, говорять на весь світ неправду.

Господь Ісус Христос назвав основним законом Його Божественного вчення любов. У Своїй особі Він явив зразок любові і заповідав нам наслідувати Його. Він сказав: «Це є заповідь Моя, щоб ви любили один одного, як Я полюбив вас» (Ін. 15: 12). Якщо серед людей панувати добра воля, а не зла, якщо люди будуть турбуватися не стільки про себе, скільки про своїх ближніх, тоді вони зрозуміють, що любов — це те дорогоцінне багатство, яке

підє з нами у вічність. Вони будуть насолоджуватися блаженством вже в земному житті і перейдуть з ним у життя вічне.

У теперішній час у нас одна думка і одне бажання, — щоб в Україні утвердився мир, але не будь-який мир, тобто мир несправедливий, мир в неволі і рабстві. Прагнення до миру не заперечує рішучості захищати свою землю, свою Батьківщину від іноплеменників і своїх внутрішніх ворогів. У Різдвяні дні, коли небесне благовістя про мир по-особливому сприймається серцем, коли ангельська пісня про благовоління Боже до людей переможно лунає в наших храмах і слова «з нами Бог» наповнюють радістю наші душі, — помолімося Господу, — щоб Він дарував нам перемогу над видимими і невидимими ворогами і мир в Україні і в усьому світі.

(Продовження на 4-й стор.)

СЛАВА ІСУСУ ХРИСТУ!
ДОРОГА УКРАЇНСЬКА
ГРОМАДО! ВІТАЄМО ВАС
ІЗ РІЗДВЯНИМИ СВЯТАМИ
ТА НОВИМ РОКОМ!

«МАЛЮВАТИ МЕНІ ДАВ БОГ...»

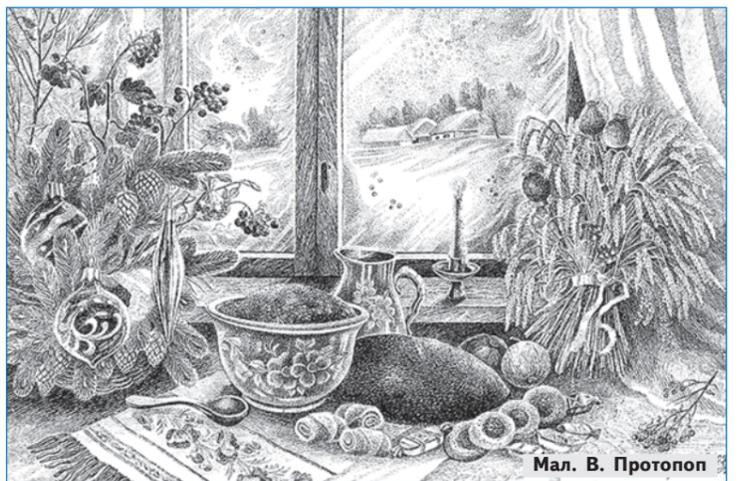
Звертаємося до вас на прохання самотньої художниці, народної майстрині, великої патріотки, мужньої життєлюбки Валентини Протопоп.

Доля розпорядилася так, що в дитинстві Валя тяжко захворіла і з часом хвороба знерухомила її, в неї працює лише права рука. Аж не віриться, що жінка, яка без чисельної допомоги не те, що кроку не ступить, а й не може сама собі поправити подушку, обіпершись на яку вона і може сидіти, — творить такі шедеври. Вона обрала зовсім не народний жанр образотворчого самовираження — графіку. На цю стежу

стають люди, які пізнали логіку й красу штриха та володіють почуттями живописця. А ще — поетичною натурою, закоханою в рідну землю, котра, куди не поглянь, відгукується відноколами такої рідної України.

Малювання для неї — справжній подвиг, адже з кожним днем невеличкова хвороба вбиває в її тілі м'язи. Але не може вбити головного — її духу. І тоді народжуються на світ картини... Вже понад 35 років вона прикута до ліжка, але малює чудовий Світ за вікном — переважно пейзажі в різні пори року.

(Продовження на 15-й стор.)

Мал. В. Протопоп

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
Трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Ресстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літсування з читачами - на сторінках газети.

Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і редагувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (067) 650-14-22 (050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua

Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф», м. Київ, вул. Марко Вовчок, 12/14, тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ - ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-65
Р/р 37128003000584 в УДКСУ у м. Києві МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnictvo@gmail.com
Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38(044) 498-23-64; +38 (050)310-56-63

БЮДЖЕТ ОБОРОНИ

Президент Петро Порошенко підписав Закон «Про Державний бюджет України на 2015 рік». Документ був ухвалений Верховною Радою у ніч на 29 грудня.

Як передає кореспондент УНІАН, за це рішення проголосували 233 народних депутати із 329 зареєстрованих у залі. Зокрема, від Блоку Петра Порошенка було подано 120 голосів, «Народного фронту» — 81, «Самопоміч» — 10, Радикальної партії — 17, позафракційних — 5; від Опозиційного блоку, «Батьківщини», груп «Воля народу» та «Економічний розвиток» — по 0 голосів «за».

Бюджет на 2015 рік розрахований з прогнозу падіння економіки в 4,3% при інфляції 13%. Доходи бюджету встановлені в розмірі 475,240 млрд. грн., видатки — 527,194 млрд. грн. і граничним обсягом дефіциту держбюджету в 63,670 млрд. грн.

Також в ніч на 29 грудня Рада прийняла пакет необхідних законопроектів для забезпечення дохідної частини бюджету. Наступне пленарне засідання Верховної

Ради відбудеться після Новорічних свят — 13 січня 2015 року.

Прем'єр-міністр Арсеній Яценюк зазначив, що закон про бюджет «недосконалий», однак документ буде коригуватися — залежно від домовленостей з кредиторами. Причому перший такий перегляд відбудеться не пізніше 15 лютого. А. Яценюк нагадав, що на безпеку й оборону в бюджеті виділено 90 млрд. грн., з яких близько 6 млрд. грн. складуть держгарантії держконцерну «Укроборонпром» на закупівлю і виробництво озброєння.

«Якщо хтось хотів перенести голосування і поговорити про це, це було б дуже добре, але нам з січня нічим було б фінансувати армію», — сказав Петро Порошенко, відповідаючи на прес-конференції за підсумками року на запитання журналістів стосовно такого аврального режиму прийняття держбюджету.

ТИМ ЧАСОМ... Народний депутат Володимир Парасюк заявив, що «сьогодні ми сиділи у ВР до «переможного»,

бо деякі депутати... не могли відмінити свої чартери на святкування Нового року... Хто не вірить, пойдіть зранку в Бориспіль і переконаєтесь, що це так. Але біда навіть не в цьому... Сьогодні ваші обранці проголосували за чистий аркуш паперу, на якому можна писати свої корупційні схеми і виділяти кошти тим, хто буде ділитись через відкати», — заявив він.

В. Парасюк наголосив, що депутати ухвалювали бюджет, базуючись лише на виступі Прем'єр-міністра Арсенія Яценюка. «Бюджет переписувався та приймався просто на коліні: жодних порівняльних таблиць, жодних роздільних матеріалів. Усе, що отримали депутати, — це короткий виступ пана прем'єра, в якому він просто зачитував поправки... Усе, що нам залишалось, — це сприймати на слух головний закон, за яким країна житиме весь наступний рік», — написав у Фейсбуці колишній сотник Майдану, борець батальйону «Дніпро-1», що виходив з оточення під Ілларіоном, де був поранений, народний депутат-самовисуванець Володимир Парасюк.

НАРОДНІ ОБРАНЦІ ПРОХОДЯТЬ ТЕСТ НА НЕДОТОРКАНІСТЬ

Верховна Рада скасує недоторканість народних депутатів уже у 2015 році за допомогою «сходінкових» змін до Конституції. Про це заявив координатор парламентської коаліції, лідер фракції «Блоку Петра Порошенка» Юрій Луценко, передає ZN.UA.

Як повідомляє прес-служба БПП, Ю. Луценко визнав, що процес проходить складно. «Той, хто спробує торпедувати зміни до Конституції, обов'язково скаже про необхідність додати недоторканість депутатів і президента. Це — безвідмовний механізм, який зривав завжди будь-яке голосування. Саме тому я говорю про необхідність поетапного голосування за реформи», — сказав він.

За його словами, суспільство на 100% готове до такого кроку, а ось у парламентському корпусі є, щонайменше, третина депу-

татів, які категорично проти зняття депутатської недоторканності, у тому числі і в коаліційних фракціях.

«Я не розумію аргументів про те, що депутат повинен бути захищений, тому що, мовляв, без цього не було б Майдану. Це все — маніпуляції стосовно того, що тільки депутатська недоторканність дозволить депутату протистояти агресивній владі», — вважає Юрій Луценко.

За його словами, депутатська недоторканність, яка давно стала фікцією для силових структур і колосальним подразником для суспільства, знищує довіру до парламенту.

«Ми повинні покінчити з цим, і я не бачу жодного аргументу проти. Але частина депутатів шукають ці аргументи», — зазначив координатор коаліції.

Не зволікати з реформами, здійснювати їх швидко та рішуче радять українській владі Вашингтонські аналітики. Інакше, кажуть вони, — Україну чекає сумний розвиток подій. Думки американських експертів про підсумки 2014 року та прогнози на 2015-й збирали журналісти «Голосу Америки».

Починати із реформ в енергетичній галузі та суттєвого скорочення державних витрат, у тому числі зниження пільг старої номенклатури, радить Україні старший науковий співробітник Інституту міжнародної економіки імені Пітерсона Андерс Аслунд.

«Продати треба всі державні дачі у Конча-Заспі, всі машини, на які мають права держслужбовці. Ці речі повинні відсіятися. Це, може, не принесе надто багато грошей, але такі кроки вкрай необхідно робити саме зараз для очищення системи».

Експерт Інституту стратегічних досліджень Стивен Бланк додає: головні уроки 2014-го, які варто засвоїти Україні, щоби вистояти, — їй потрібна міцна структура держави та армії. Зараз абсолютно очевидно є факт, що ані США, ані НАТО свої війська в Україну не направлять. Шанс України вступити в НАТО — мізерний, а отже, попри моральну і матеріальну підтримку Заходу у 2015-му, Україна один на один протистоятиме північному сусідові.

«Якщо у вас не буде ефектної структури уряду й армії, вас ніхто не захистить. Ви, нарешті, маєте знайти механізм для вашого уряду, щоб він не був клептократичним, адже попередній уряд — то була мафія, кримінальне угруповання в законі. Це зруйнувало країну. Окупація

Криму і Донбасу — все це лише наслідки», — сказав Стивен Бланк.

Колішній радник Володимира Путіна Андрій Ілларіонов, а нині один із найбільш стигмих сценаріїв для України у 2015 році практично не бачить. Каже: якщо протягом місяця уряд Яценюка не

ЩО ЧЕКАЄ НА УКРАЇНУ У 2015-МУ?

проведе реформи, країну чекає дефолт.

«За підсумками січня, обсяг міжнародних валютних резервів складе трохи більше 7 мільярдів доларів, далі треба буде здійснити проплати за січень, зокрема, потрібно буде здійснити передоплату за газ, інакше газу не буде і країна замерзне. Коли і це буде зроблено, ближче до кінця січня буде опубліковано статистику щодо розміру ВВП і внутрішнього держборгу. І тут стане зрозуміло, що співвідношення боргу до ВВП перевищить 60 відсотків», — каже Ілларіонов.

Експерт запевняє, що саме тоді Володимир Путін нагадає про 3 мільярди доларів, які він позичив уряду Януковича. «Україні доведеться або віддавати останні резерви, або оголосити дефолт. Якщо вона віддасть останні резерви, то дефолт буде відкладено на кілька тижнів. А якщо вона не віддасть ці гроші, тоді дефолт буде оголошено раніше», — зауважив експерт.

Найгірше, впевнений Ілларіонов, це те, що ані в укра-

їнському суспільстві, ані в політичних елітах нема розуміння того, наскільки страшні безпекові, економічні, політичні та соціальні наслідки може завдати Україні дефолт. Українцям треба приготуватися до неймовірного тиску з боку Росії, додає Стивен Бланк. «Російська стратегія завжди була тим, що ми тут називаємо інструментами впливу. Вони використовують дипломатію, інформаційний, військовий, економічний вплив для того, щоб підірвати і зруйнувати український суверенітет та незалежність».

Однак посол України в США Олександр Мошук більш оптимістичний. Він запевняє: 2014-й показав, що Україна отримала підтримку від США. На його думку, ухвалений Конгресом та підписаний Президентом США закон «Про підтримку свободи в Україні» збільшить фінансову та військову допомогу Україні. Від 2015 року посол чекає лише покращення двосторонніх відносин.

«Ми вдячні Конгресу за ухвалення закону, також вдячні Президенту Обамі за те, що цей закон підписаний, і він, звичайно, збільшить нам надання допомоги у фінансово-економічній сфері та у сфері військово-технічного співробітництва», — сказав Мошук.

У свою чергу, Андрій Ілларіонов радить не надто сподіватися на допомогу від США. Він переконаний — поки при владі буде Барак Обама, і в 2015-му, і в 2016-му допомога Україні буде стриманою, як і згоріч, а отже, в новому році українцям насамперед треба розраховувати на власні сили.

«Голос Америки»

З КРИМОМ ТИМЧАСОВО ПРИПИНЕНО ТРАНСПОРТНЕ СПОЛУЧЕННЯ

З 27 грудня «Укрзалізниця» припинила залізничне сполучення з Кримом, а також скасувала міжнародні потяги, що курсують на півострів. Поїзди кримського напрямку тепер доїжджатимуть до Новоолексіївки та Херсона. Також скасовано міжнародні рейси в Крим.

«26 грудня 2014 року з метою уникнення загроз життю та здоров'ю пасажирів припиняється продаж квитків та перевезення пасажирів на автобусних маршрутах, що з'єднують материкову частину України з територією Автономної Республіки Крим», — повідомила Державна інспекція України з безпеки на наземному транспорті.

Транспортне сполучення з тимчасово окупованим Кримом припинено тимчасово, щоб запобігти проникненню на материкову Україну диверсійних груп під виглядом мирних жителів. Як передає кореспондент УНІАН, про це на брифінгу в Києві повідомив речник РНБО Андрій Лисенко.

«Зараз дуже висока небезпека — практично щодня десь диверсії відбуваються. Тому було прийнято таке рішення про посилення контролю й забезпечення громадян від диверсійних груп. Адже питання безпеки наших громадян — це питання № 1. Цей захід є тимчасовим. Тому просимо з розумінням до цього поставитися», — сказав А. Лисенко.

«В умовах припинення «Укрзалізницею» залізничного сполучення з півостровом «Кримська залізниця» призначила пасажирські поїзди в прямому і зворотному напрямку: Сімферополь — Джанкой, Джанкой — Армянськ», — повідомив начальник «Кримської залізниці» Андрій Каракулькін.

Вартість поїзду в поїздах, які призначила «Кримська залізниця» до «кордону» з материковою Україною, доходить до 800 рублів, повідомляє «Крим Медіа». У довідковому бюро кореспонденту агентства повідомили, що квиток на плацкартне місце коштує 500 рублів з постільною білизною і 450 рублів без білизни, у купе — «в районі 800 рублів».

Тим часом, із Сімферополя до Джанкою можна доїхати електричкою, яка ходить три рази на день. Вартість квитка — 41 рубль.

У довідковому бюро пояснили, що жоден вид транспорту «кордон» з материковою Україною не перетинає. Пасажирам пропонується на поїзді доїхати до станції Джанкой, там сісти на автобус до Чонгара (коштує 70 рублів — ред.), далі пішки пройти паспортний контроль на українській стороні та в Новоолексіївці, сівши в поїзд чи автобус, продовжити шлях.

Припинення залізничного й автобусного сполучення між материковою Україною й Кримом лише погіршить ситуацію, — заявив заступник голови Меджлісу кримськотатарського народу, керівник департаменту з питань АР Крим і Севастополя Кабінету Міністрів України Аслан Омер Кирилми.

За його словами, українська влада повинна думати про те, як кримчанам пережити окупацію, «а не ускладнювати їм життя». Аслан Омер Кирилми нагадав, що українські посольства неодноразово самі вказували на те, що значна частина населення півострова не підтримала безрезультативний референдум.

«Що ми маємо сьогодні? Жителів Криму, які у більшості своїй залишаються вірними Україні, позбавили можливості вільно пересуватися територією нашої держави, а також підтримувати родинні зв'язки одне з одним. Ми розриваємо нитку, що нас пов'язує», — зазначив він у коментарі сайту «Крим.Реаліі». «Якщо метою є якнайшвидша інтеграція Криму у Росію, тоді методи вибрані правильно», — додав він.

НІКОЛИ НЕ КАЖІТЬ «НІКОЛИ!»

Більш як 20% українців вважають, що окупований Росією Крим може повернутися до складу України добровільно у разі перетворення України на розвинену, економічно привабливу державу. Про це свідчать результати опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології на замовлення ZN.ua.

В те, що обов'язковою умовою можливого повернення Криму є економічні й політичні потрясіння в Росії, вірять, згідно з опитуванням, 16% респондентів.

18,5% українців переконані, що за анексований півострів необхідно воювати. Втім, 23,5% опитаних вважають, що Крим для України втрачений назавжди...

ЛИШЕ 3% УКРАЇНЦІВ ХОЧУТЬ ПРИЄДНАТИСЯ ДО РОСІЇ

Абсолютна більшість громадян України (88,3%) виступають проти приєднання їхньої області до Росії, підтримують цю ідею 3,1% респондентів. Про це свідчать результати соціологічного дослідження, проведеного на замовлення ZN.UA Київським міжнародним інститутом соціології.

При цьому градус патріотичності хоч і нерівно, але все-таки знижується із заходу на схід, якщо розглядати ситуацію по регіонах: захід (94,0%), центр (98,1%), південь (93,3%), схід (81,5% — без територій, які контролюють терористи). Взагалі виставили Росії нулі Херсон і Галичина. Дало свою відповідь Микиті Михалкову і «спокоєвно російське» місто Одеса — 0,0% бажаючих бігти в Росію.

КАМЕНЯР: «ЛУПАЙТЕ СЮ СКАЛУ!»

Кримській республіканській універсальній науковій бібліотеці повернули ім'я українського письменника Івана Франка, яке було присвоєно в 1956 році і скасоване під час нещодавньої перереєстрації установи. Про це кореспонденту «Крим.Реаліі» повідомили співробітники бібліотеки. За їхніми словами, вже повернули на колишні місця старі таблиці та вивіски.

Зв'язатися з керівництвом бібліотеки не вдалося, телефони установи не відповідають. За відомостями, отриманими від співробітників, стало відомо, що ім'я Франка бібліотеці повернули після того, як скандал, що виник навколо перейменування, став надбанням громадськості і дійшов до Міністерства культури Російської Федерації, в якому негативно оцінили старання місцевої влади «розлучитися з усім українським».

Інформація про перейменування бібліотеки викликала резонанс і критику, в тому числі і з боку політиків. Зокрема, головний комуніст Криму Леонід Грач звернувся до президента Росії Володимира Путіна з проханням припинити на півострові «культурний вандалізм».

«УСЛУЖЛИВИЙ ДУРАК ОПАСНЕЕ ВРАГА» — стор. 7

Наступний номер «КС» вийде 16 січня 2015 р.

Петро ПОРОШЕНКО: «Я ПИШАЮСЯ ТИМ, ЯК УКРАЇНА ПРОЖИЛА ЦЕЙ РІК»

ВИСТУП ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ НА ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЇ 29 ГРУДНЯ 2014 РОКУ

(Закінчення.)

Поч. на 1-й стор.

Але ті виклики і ризики, які нависли над Україною, починаючи з самого початку 2014 року, дійсно вражали. Це як в іншому житті. Країна, яка була миттєво перетворена в диктатуру, в тоталітарну державу 16 січня 2014 року. Країна, для якої незалежність у 1991 році безкровно впала з неба і яка була змушена платити надзвичайно високу ціну за друге народження своєї незалежності в лютому 2014 року. Коли сотня найкращих українських хлопців і дівчат незалежно від того, якої вони були національності і громадянами якої країни вони були, віддали своє життя для того, щоб народилася нова країна і новий народ. Країна, над якою нависла загроза суверенітету втягуванням у Митний союз, і це здавалося декому вже невідворотнім. Країна, над якою у березні нависла реальна загроза територіальній цілісності після анексії Криму. Країна, де в середині року почалася пряма збройна агресія сусідньої держави проти нашої держави. Країна, у якій внаслідок безглуздої та безвідповідальної фінансової політики була знищена економічна база ще на початку року.

Це дуже великий перелік ризиків і загроз, з якими Україна зіткнулася, можливо, вперше. Де-факто працювала ліквідаційна комісія з ліквідації українських Збройних Сил, підрозділів безпеки, Міністерства внутрішніх справ, Внутрішніх військ. Хтось дуже сподівався на те, що ми не здатні себе захистити.

Проте я пишаюся тим, як Україна прожила цей рік. Ми не просто вистояли, ми знайшли гідну відповідь на всі ці виклики.

Ніхто не очікував, що в умовах війни Український народ буде настільки організований, настільки відповідальний, щоб провести найкращі президентські вибори в історії України. Одразу ж після них була запущена підготовка до підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, що й було зроблено 27 червня в Брюсселі.

З перших днів були задіяні безпрецедентні заходи зі зміцнення обороноздатності на-

шої держави. З самого початку організаційна структура була не готова до цього. Грошей не було. Але бойовий дух, унікальний волонтерський рух спростував традиційне прислів'я, з яким асоціювалися українці: «Моя хата скраю». Так, хата скраю, але цей «край» попереду, на передній лінії захисту держави. Більше 80 відсотків українців у тій чи іншій формі взяли участь у волонтерському русі. І це в країні, в якій ще декілька років тому лише 13 відсотків українців були зі зброєю в руках захищати свою державу, свою Батьківщину.

На перших порах внесок волонтерів у захист України, її суверенітету, незалежності та територіальної цілісності був визначальним. На складах Збройних Сил не було продовольства, речового забезпечення, на балансі було «нуль» броньованих машин, кевларових шоломів, «розгрузок».

Перший удар ворога українські Збройні Сили зустріли стрілецькою зброєю в руках на «голову» ентузіазмі кількістю 6 тисяч військовослужбовців, які були розпорешені по всьому фронту. Але вже за декілька місяців Україна створила одну з найбільш безблатних армій на континенті. І вже зараз до нас приїжджають вивчати наш досвід, операції, технологію боротьби з гібридною війною.

За ці 7–8 місяців нам удалося мобілізувати нечувану міжнародну підтримку України. Вперше в історії 16 вересня синхронно була ратифікована Угода про асоціацію в Європарламенті у Страсбурзі і у Верховній Раді України. І там, і там була конституційна більшість, що яскраво продемонструвало той рівень підтримки, який Україна має зараз. Це було видно на всіх міжнародних форумах, включаючи Генеральну Асамблею Організації Об'єднаних Націй, де 100 держав підтримали позицію України, надавши нам значну моральну підтримку.

26 жовтня в дуже непростих умовах, за величезних ризиків були проведені парламентські вибори. Багато хто засуджував мене за рішення розпустити Парламент і проголосити дострокові парламентські вибори. Практика і

життя продемонстрували, що це був абсолютно правильний і виважений крок. Ми не маємо тепер у Парламенті п'ятої колони агресора, ми не маємо комуністичних зрадників, ми не маємо Партії регіонів, і я сподіваюся, що ми маємо тверду проєвропейську коаліцію, яка здатна взяти на себе відповідальність в ці дуже непрості часи.

Окремо хотів би зупинитися на Законі про люстрацію, який також став певним рубі-

реформи, які забезпечать абсолютно іншу позицію щодо інвестиційного клімату, рішучі кроки в забезпеченні верховенства права, судову реформу, ефективні дії щодо боротьби з корупцією. Це все допоможе нам зробити дуже просту річ — конвертувати високий міжнародний авторитет, який сьогодні має Україна, в прямі іноземні інвестиції. Це те, що, як повітря, сьогодні потрібно Україні.

коном, що демонструє кардинальні зміни, які мають відбуватися в країні.

Позитивний фінал року — це звільнення 150 заручників. Звертаю вашу увагу, що це було не просто звільнення заручників, яке відбувалося поступово. Цих заручників півроку відмовлялися звільнити. Багато з них отримали викиди на розстріл. Це були бійці добровільних батальйонів, Національної гвардії, яких довгі місяці бойовики відмовлялися звільнити. І лише надзвичайно активні зусилля і добре скоординовані кроки дозволили 150 українським воїнам зустріти Новий рік у родинних удомах. Я дуже радію цьому.

Звільнений і Чонгар, де українські прикордонники проринули вперед і зайняли позицію, разом з Арабатською стрілкою, повністю звільнивши територію Херсонської області.

Але попереду стоять не менш складні завдання. Ми можемо реалізувати їх, лише якщо ми будемо демонструвати єдність і відповідальність. Мега-завдання — це проведення реформ і створення всіх умов для економічного зростання в 2016 році. Зараз нам треба стабілізувати економіку, запустити нові

Дуже важливо буде добитися на Ризькому саміті в травні 2015 року прийняття рішення про безвізовий режим. Усі необхідні складові для цього є. Ми маємо це забезпечити. Українці, нарешті, мають їздити без віз по всій Європі.

І головне — на базі мого Мирного плану, Мінських домовленостей необхідно перетворити крихке перемир'я, яке сьогодні є на сході, в стійкий, забезпечений і тривалий мир. Повернути тимчасово окуповані території під контроль української влади. Відновити на цих територіях український суверенітет. Ще раз підкреслюю: зробити це можна лише на підставі Мінського протоколу, де враховані всі необхідні умови, щоб це було здійснено. Режим припинення вогню, негайне звільнення всіх заручників, наголошую, всіх, бо ці 150 — це не всі. І на сьогоднішній день група, яка створена, в тому числі за участі Служби безпеки України, буде продовжувати активну роботу з пошуку заручників на окупованій території. Перші четверо були привезені. І це буде здійснюватися не в режимі обміну, а в режимі повернення наших хлопців додому.

Дорогі друзі! Попереду велика робота. Зроблено вже багато. Ключове, що нам треба, — зберегти єдність і відповідальність. Я впевнений, що це у нас вийде.

Прес-служба
Президента України

ТО ХТО Ж — ДІТИ, ВНУКИ ЧИ «СЛАВНИХ ПРАДІДІВ ВЕЛИКИХ ПРАВНУКИ ПОГАНІ» — ПОВЕРТАТИМЕ КРИМ УКРАЇНІ?

Прем'єр-міністр Арсеній Яценюк переконаний, що Крим точно повернуть... «наші діти або внуки». Як передає кореспондент УНІАН, про це він сказав 30 грудня на прес-конференції.

«Геополітично швидкою відповіддю на Крим немає. Тобто швидкою і простою відповіддю, як повернути Крим, зараз не існує... Якщо Господь Бог нам допоможе, це при нас всіх ми повернемо контроль над Кримом. Якщо ні, то це зроблять наші діти або внуки», — сказав А. Яценюк, наголосивши, що Крим залишається українською територією.

Без бажання людей у Криму і на Донбасі жити в єдиній країні відновити там українську владу буде неможливо. Про це в ефірі Радіо «Свобода» заявив заступник голови Адміністрації Президента України Валерій Чалий.

«Якщо говорити чесно, то без бажання людей і в Криму, і на Донбасі жити в єдиній країні, поділяти єдині цінності і розділяти відповідальність нічого не буде», — зазначив В. Чалий.

За його словами, в новому році Київ продовжить боротьбу за територіальну цілісність та суверенітет країни, відстоюючи свою позицію, в тому числі і у міжнародних судах.

«Те, що ми поборемося за суверенітет і територіальну цілісність, — це очевидно. Те, що, на жаль, не вирішиться відразу питання Криму, — це також очевидно. Але цей рік буде дуже серйозним з точки зору боротьби у міжнародних судах за фіксацію позицій. І очевидно, що шлях по Криму — це показати привабливість розвитку вже в нових умовах інтеграції з ЄС, а шлях по Донбасу — це щоденна робота, щоб ситуацію взяти під контроль», — сказав В. Чалий.

Він запевнив, що держава не залишить громадян України без допомоги на окупованій території...

ЛІКНЕП ДЛЯ ПОРОШЕНКА

«Всіх кримчан Україна зробила нерезидентами. Як ви на це реагуватимете?» — запитали у Петра Порошенка на підсумковій прес-конференції. «Ми припустилися помилки. Кримчанам в Україні треба повернути всі права. Але відносно кримчан, які прийняли російське громадянство, у нас будуть інші заходи — я вам обіцяю», — відповів український президент.

Короткий діалог, який показав, що український президент не володіє ситуацією на півострові. І що його команда, яка готувала першу особу до прес-конференції, не має ані найменшого уявлення про те, як йдуть справи в Криму.

Втім, помилки в питанні громадянства кримчан властиві всім жителям материкової України. Вони вважають, що отримання російського паспорта супроводжувалося відмовою від українського. Що на півострові живуть люди або з українськими документами, або з російськими. І для більшості українців новина про те, що майже всі кримчани тепер тримають вдома відразу два паспорти, є ошкорошенням.

Відразу після анексії був виділений місяць, упродовж якого кримчани могли написати відмову від отримання російського паспорта. Пунктів, в яких це можна було зробити, було лише чотири — у Севастополі, Сімферополі, Бахчисар'ї та Білогірську. За цей час написати заяву встигли лише 3427 осіб. Тільки вони сьогодні можуть

претендувати на отримання російської посвідки на проживання в Криму (яка дає їм право безперервно жити на півострові) — всім іншим кримчанам у такому документі буде відмовлено. Тому що за російськими законами вони тепер вважаються громадянами Росії — навіть якщо вони досі не отримали російський паспорт.

Більше того — навіть ті кримчани, які залишили півострів відразу після анексії, за російськими законами вважаються громадянами Росії, які тимчасово не отримали російський паспорт. І російська Фемида до них ставиться не як до іноземців, а як до росіян.

Власне, в цьому і полягає «казус Олега Сенцова». Український режисер, якого сьогодні судять у Москві за те, що він нібито збирав-

ся влаштувати теракт на півострові, неодноразово вимагав викликати до нього українського консула. У відповідь йому говорили, що в його українському паспорті стоїть кримська прописка. І що всім кримчанам, які були прописані на півострові до 16 березня 2014 року, автоматично було присвоєне російське громадянство. І на цій підставі Сенцов відмовляють у зустрічі з українським консулом — тому що Москва судить його не як українського громадянина, а як російського.

Крім того, багато українських громадян, які залишилися жити в Криму і не встигли написати відмову від російського громадянства, побоювалися того, що якщо вони не отримають російський паспорт, то їх депортують. З 1 січня 2015 року Росія ввела нові правила для іноземців, які перебувають на її території (українці тепер можуть перебувати в РФ не більше 180 днів у році — перевищення цих термінів відтепер загрожує депортацією та заборобою в'їзду на кілька років). Було незрозуміло — чи зроблять виняток для тих українських громадян, у паспорті яких стоїть кримська прописка. Тому багато хто вирішив узяти російський доку-

мент, щоб зняти для себе це питання.

До того ж окремі групи кримчан — як, наприклад, кримські татари — і зовсім не мають наміру залишати територію півострова: у них просто немає іншої батьківщини поза Кримом. Для них отримання російського документа було єдиною умовою, щоб продовжити жити на своїй батьківщині. Без російського документа в Криму не можна влаштуватися на роботу — процедура отримання дозволу на роботу для громадян України в РФ надзвичайно ускладнена.

Важливий момент: отримання російського паспорта у Криму не було пов'язане з відмовою від українських документів. Тому в тих кримчан, які залишилися жити на півострові — незалежно від їхніх політичних переконань, — тепер на руках одразу два паспорти. Виняток становлять чиновники і силовики — у них нова кримська влада просто фізично вилучила українські документи.

Володіння російським паспортом у Криму — це не виняток, а правило. Без нього неможливо працювати і жити. Якщо сприймати факт отримання російського паспорта як «коллаборационізм», то доведеться

записати в «п'яту колону» всіх кримчан без винятку. Тоді як для багатьох цей крок став вимушеним — зумовленим небажанням переїжджати. Більше того — багато з тих, хто виїхав після анексії півострова до Києва, все одно отримали російські паспорти, щоб мати можливість приїжджати до родичів на півострів.

Тому в Криму немає поділу на тих, хто носить російський паспорт, і тих, хто віддав перевагу українському документу: майже всі кримчани, включаючи проукраїнські налаштовану меншість, змушені сьогодні зберігати вдома відразу два документи. Можливо, що в разі перегляду нинішнього статусу півострова Україна доведеться вводити певний перехідний період, упродовж якого кримчани визначатимуться, який з двох документів вони залишать. Але поки ж кримський півострів — це місце, де живуть два з половиною мільйони «паспортних» українців. І рівно стільки ж паспортних «росіян». Коли команда Петра Порошенка зрозуміє цей простий факт — український президент перестане робити очевидні помилки на своїх прес-конференціях.

Павло КАЗАРІН,
оглядач «Крим.Реаліті»

РІЗДВЯНОЇ НОЧІ АНГЕЛИ ЗАСПІВАЛИ: «НА ЗЕМЛІ МИР»...

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)
Якщо ми віримо, що з нами Бог, і сповідемо народження Сина Божого у Вифлеємі для спасіння роду людського від усякого зла, від гріха і смерті, то невже Він не приведе нас до кращого майбутнього?! Нам треба для цього покаятися в гріхах і беззаконнях і бути справжніми християна-

ми. А ознаки відродження духовності в народі ми бачимо в любові до України і в жертвності народу. Це — ознака любові до ближніх. Церква закликає всіх християн, всіх людей доброї волі робити все можливе для відродження і для миру в усьому світі.
Дорогі браття і сестри! Пам'ятаймо, для чого Син Божий наро-

дився від Пресвятої Діви у Вифлеємській печері! А я сердечно вітаю з великим святом Різдва Христового та Новим роком всю українську паству Київського патріархату, наших братів і сестер Московського патріархату, всіх християн України, а також українців в Америці і Канаді, в Європі, Азії і Австралії і по всьому

світу. Сердечно вітаю з Різдва Христовим і Новим роком Президента України Петра Порошенка, Український уряд, Верховну Раду, Українські Збройні Сили, добровольчі батальйони, які захищають українську землю на Донбасі, і весь український народ.
Нехай Христос Спаситель, Який народився у Вифлеємі, напов-

«ВЛАДА» КРИМУ НАЦІОНАЛІЗУЄ УКРАЇНСЬКІ ХРАМИ...

У Криму «влада» забрала три храми і віддала Московському патріархату, а зараз готує закон про націоналізацію культових споруд, а це означає, що всі наші українські храми буде націоналізовано.

Про це в інтерв'ю УНН повідомив патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет. «У Криму Московський патріархат має привілейоване становище, а діяльність священників Київського патріархату, греко-католиків і протестантів обмежено», — сказав Патріарх.

* * *

У Криму жорстко дискримінують представників усіх віросповідань, окрім православних Московського патріархату, — повідомила в ефірі телеканалу «БТБ» правозахисниця, заступниця голови Кримської польової місії з прав людини Ольга Скрипник. За її словами, в них забирають культові споруди, священники змушені залишати півострів.

«Ситуація з правами людини змінилася на гірше. У вересні ми готували загальний огляд за півроку, констатувавши, що відбулося згортання прискореними темпами всіх прав і свобод, передусім засадничих громадянських прав, таких, як свобода слова, право на життя, право на справедливий суд, право віросповідання. Тут потрібно зазначити, що коли ми говоримо про свободу віросповідання, то мається на увазі жорстка дискримінація всіх інших релігійних конфесій, окрім Православної церкви Московського патріархату. Тобто абсолютно всі інші релігійні групи страждають, їхні права утискаються, відбираються культові споруди, необґрунтовано підвищується оренда, зараз від них усіх вимагають перереєструватися за російським законодавством, цілковито інакшим, набагато жорсткішим і обмеженішим за українське. Окрім цього, є конкретні випадки нападів на релігійні служителів. І, звісно, насамперед страждає Українська православна церква Київського патріархату», — зазначила О. Скрипник.

«НАША ЦЕРКВА Є В КРИМУ ЗАВДЯКИ МОНАШЕСТВУ»

Предстоятель Української греко-католицької церкви Блаженніший Святослав подякував богопосвяченим особам УГКЦ за те, що в 2014 році вони стали «силою швидкого реагування в нашій Церкві».

Верховний Архієпископ під час щорічної зустрічі з монашеством зазначив, що український народ більше почав потребувати молитви і звертатися за молитвою. «Тому я хочу вам подякувати, що наше монашество завжди було близько нашого народу, було з нашими людьми в молитві», — сказав він.

Глава Церкви пригадав, як наше монашество було на Майдані. «Прийжджали цілими десантами, щоб бути там, підтримувати людей. Церква оголосила безперервний піст і молитву. І перший, хто на це відгукнувся, — монашество. Справді, наше монашество показало себе духовними легенями нашої Церкви. Саме завдяки молитві ми змогли встояти і зробити стільки всього. І Майдан перемиг через те, що молився. Я переконаний, що наш народ переможе, тому що молився. А хто, як не монашество, є провідником і вчителем справжньої глибокої молитви», — зазначив Блаженніший Святослав.

Також додав, що «і силою швидкого реагування у Церкві були саме богопосвячені особи». Він подякував тим богопосвяченим особам, які на першій заклик поїхали до Криму. «І саме завдяки монашеству ми втримали, втримуємо і втримаємо нашу Церкву в Криму. Ці люди постійно перебувають під наглядом певних структур. Це — герої нашого часу», — наголосив Глава Церкви.

Департамент інформації УГКЦ

СВЯТИЙ СТЕПАН ПЕРВОМУЧЕНИК

Християни східного обряду 9 січня вшановують одного із сімдесятьох Христових апостолів — Святого Первоумченика Архидиякона Степана.

Чому один із сімдесятьох, а не дванадцяти, як звичніше?.. Під час своєї останньої подорожі з Галилеї до Єрусалима наш Господь Ісус Христос з числа своїх наступників обрав 70 учнів, крім раніше обраних дванадцяти апостолів, і послав перед Собою в усі міста, які мав намір відвідати.

Обраний у число перших семи діячів Церкви, Святий Степан «не обмежувався службою в трапезах», а сміливо й з глибоким переконанням проповідував Євангеліє й успішно та переконливо дискутував у синагогах.

Заповзяті юдеї звинуватили його в блюзнірстві. Коли вели Святого Степана на суд, то всі з подивом дивилися на його обличчя, бо воно сяяло, мов обличчя Ангела Господнього.

На суді праведник Степан пояснив, що глибоко поважає духовних осіб й устами Старого Завіту. Але словами пророків доводив, що цей Завіт мусить скінчитися й уступити місце

Новому досконалому Завітові на всі часи. На завершення промови сказав: отці їхні забували пророків; так вони умертвили Господа Ісуса Христа, народження якого предвістили ці ж пророки.

Судді скреготали від злості зубами, та нічого путнього і сутнісного супроти його слів довести не могли. Все ж Степана засудили на смерть. Праведника вивели за міські ворота і закаминували (закидали камінням).

Святий Степан став першим мучеником-християнином. Він загинув 35-го року після Різдва Христового. Гріб його віднайшли аж 415-го року.

Однак смерть праведника тільки зміцнила віру у Христа інших.

За фенологічними спостереженнями, на Степана має бути морозний день. Тому кажуть: «Прийшов Степан — на ньому червоний жупан».

У народному побуті Степана святкують, як і попередні Різдвяні дні. Тож не виконують важких робіт. Тільки нагальні. Особливо остерігалися прости. Бо, вважали, погану долю напрядеш. Увечері неодмінно співали колядки, і то чимнаїбільше. Ходили з колядками в гості.

Тарас ЛЕХМАН, журналіст

«БІДА, КОЛИ В ЛЮДИНИ ОПУСКАЮТЬСЯ РУКИ...»

РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ БЛАЖЕННІШОГО СВЯТОСЛАВА

Високопреосвященним і Преосвященим Архієпископам та Митрополитам, боголюбивим єпископам, всесечесному духовенству, преподобному монашеству, возлюбленим братам і сестрам, в Україні та на поселеннях у світі суцям

Не бійтеся, бо я звіщаю вам велику радість, що буде радістю всього народу: сьогодні народився вам у місті Давидовім Спаситель —

Христос Господь

(Лк 2, 10-11)

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ!

Цими словами благовісника з небес Христової Церкви звіщає спасенню новину. Сьогодні нам народився Спаситель: Господь на землю зіштов і явився в людському тілі у місті Вифлеємі. Радіє цього дня небо і земля, радіє весь людський рід тим, що наш Творець не покинув свого сотворіння, але прийшов, щоб прийняти його долю. Він сам став людиною, щоб розділити з нею її життя: її болі і радості, її тривоги і невпевність. Господь стає одним із нас, об'являє себе нашим Спасителем і Визволителем.

У святі Різдва Христового ми радіємо тому, що більше не почувемося самотніми і покинутими, святкуємо те, що Бог є з нами, що Він нас любить, і бачимо втілену Божу любов у новонародженому Дитятку Ісусі, який ніжно спочиває в яслах на сні. Тайство народження нашого Спасителя виявляє нам правду про те, як велике Боже відкривається нам через слабе людське, як людське мале і незначне може стати Божим великим!

Святе Євангеліє оповідає нам, що Господь Всесвіту народився в родині біженців. Спочатку через наказ кесаря, а потім через кровожерність царя Ірода Пресвята родина була змушена покинути свою домівку та просити прихистку в чужих людей. Так, наш Бог забажав народитися як безхатченко і біженець! За таких дивних обставин народження Спасителя привілей перебувати біля Божого Дитяти мали разом із мудрецами зі Сходу лише ті, хто не соромився бути поруч із потребуючими, вигнанцями та переслідуваними. Відкри-

вши Йому двері свого серця, свого дому, розпізнавши знак спасіння в Господі, що народився у вертепі, ці люди сповнилися божественною радістю серед темряви ночі. Бо ж Різдвяне тайство — це здатність увійти в Божу присутність і зустріти новонародженого Христа через вміння бути поруч: бути поруч із тим, хто немічний і беззахисний, хто терпить від холоду та браку найнеобхіднішого.

Україна прожила дивовижний рік, в якому все було великим: надія і відчай, впевненість і розчарування, здобутки і втрати. Великим був і страх, що його відчула Темрява, бачачи, що наш порив до Світла може бути переможним. І Темрява наслала на нас біль і кров, каліцтво і навіть смерть, щоб люди жакнулися тим стражданням і звернули на давню стежку мовчазного та беззаперечного підпорядкування.

Немає жодного українця, який не брав би участі в цьому іспиті Господнього провидіння, котрий продовжує тривати. В якомусь сенсі ми всі сьогодні в зоні ризику, у зоні АТО. Подібно до пастирів, які на місці випасання свого стада почули спів ангелів на небі і прийняли звістку про народження Спасителя, так і кожен з нас має своє місце духовного чування, свій «блокпост», що на ньому повинен здійснити власну християнську і громадянську місію. І навіть якщо хтось утомився і хоче уникнути вибору, то все одно його робить. Тільки в такому разі своєю пасивністю він грає на руку злу.

Наша цьогорічна дорога до Різдва була дорогою до пораненого і вигнаного. Наша Церква в буквальному сенсі стала польовим шпиталем, розгорнутим, щоб дати прихисток гнаним і загоїти рани постраждалих. Але навіть пісцями зі Сходу лише ті, хто не соромився бути поруч із потребуючими, вигнанцями та переслідуваними. Відкри-

Франциск: «Я бачу Церкву як польовий шпиталь після битви».

До війни ніхто з нас не був готовий, проте вона триває, непрохано вламуються чи не в кожному українську домівку, особливо на східних теренах нашої країни. Постає небезпека, що людська чутливість до горя і страждання ближнього зменшуватиметься.

Християни знають, що байдужість убиває не менше, ніж снаряди установок «Град». Справа держави — мудро вирішити проблему допомогти своїм стражданням громадянам. А справа кожного християнина — бути близько, бути поруч із тими, хто в біді. Саме це християнське єднання з потребуючими, яке зведе солідарністю, і робить нас сильними. Бо в ньому проявляється і через нього передается нам сила вполченого Бога, дія Спасителя, який народився для того, щоб вчинити нас вільними і непереможними в Бозі.

У Різдвяний час кожен із нас поглядає на небо в надії побачити світло Вифлеємської зорі. Бо Новий рік не обіцяє бути легшим, а наш вибір — простішим. Наше найбільше завдання на 2015 рік — це вийти на шлях цивілізованого розвитку й гідного життя. Для цього ми всі мусимо зодягнутися в іншу — Божу — людину, тобто зрестися негідних компромісів з лукавим. Це завдання стосується кожного з нас — навіть того, хто вважає себе найменшим у цьому світі. Завдання змістити свою життєву позицію в бік добра має також великий громадянський сенс, бо коли зміниться українка та українець — зміниться й вся наша країна. Усі разом ми маємо зодягнутися її в нове намисто ефективних державних структур, які перестануть наразті бути структурами гріха. Адже влада може бути благословенням, якщо стає служінням.

Обидва завдання неможливо здійснити, бодай раз не відчувши сумніву, не помілившись, не зробивши кроку назад. Не маймо гордині досконалості — краще визнаємо перед Богом свою слабкість й смиренно просімо: Боже, допоможи моєму безсиллю! Смирненна людина не втрачає віри у свої сили, бо, за словами Івана Франка, «чує на своєму плечі руку Господню». Тому пам'ятаймо, що зневіра, розчаруван-

ня, мстиве прагнення поквитатися з тими, хто не здійснив наших очікувань, — це інструменти, якими Темрява найефективніше відновлює свої втрачені позиції. Не помагаймо їй зруйнувати наші шанси! Біда не в тому, що не все вдається зробити. Біда, коли від цього в людини опускаються руки!

Маємо перед собою ще одне завдання, шодо якого ніколи не має бути сумніву. Це завдання — молитися. Майдан перемиг тому, що рівно і широко молився. Сьогодні не дозволюмо, щоб через певне «привичаєння» до війни ослабла інтенсивність наших молитов. Спрямуймо всі сили своєї душі на те, щоб у наших родинах і спільнотах тривала безперервна молитва за Україну, щоб у нашій державній оселі, ніби в бідній вифлеємській яскині, засяяло світло віри, очистилися наші серця, зродилося нове життя. І тоді, маючи на собі Боже благословення, ми станемо найшасливішим народом на Землі.

Серед темної ночі непевності й тривоги звучить прадідівська коляда, розвіваючи смуток та всілякі негаразди... З цим Різдвяним благовістям прагну відвідати кожному домівку добрих людей, які приймають до себе новонародженого Бога і Спасителя та радіють Різдва Христовим!

Сьогодні лінемо з Різдвяним привітом до наших воїнів, які святкують цей величний празник у холодних окопах та бліндажах на передовій і готові грудьми закрити свій народ. Зі святковим віншуванням добра і гаразду заходимо до тих, хто втратив свою домівку та тепло рідної сім'ї.

Зі співом ангелів про мир на землі та славу на висотах завітаймо сьогодні до тих, хто сумує через втрату рідних та близьких, хто страждає від отриманих ран і тих, хто в полоні й ув'язненні. Як у цю Різдвяну ніч радість перемагає смуток, а небесне світло — темряву, так нехай у своєму Різді наш Спаситель сповнить нас силою звитяги добра над злом, правди над неправдою, і небесний мир хай здолає війну.

Усім нашим вірним в Україні і на поселеннях з усього серця зичу веселих свят Різдва Христового, смачної кути та дзвінкої коляди!

Христос народився! Славимо Його!

† СВЯТОСЛАВ

ЯК ЗУПИНИТИ ЕНЕРГЕТИЧНИЙ КОЛАПС УКРАЇНИ?

Чи можна ще щось виправити? І що для цього треба зробити? Як пережити цю зиму? Відповідей на ці та інші запитання немає. Енергетика України не збалансована. Багато років поспіль Україна посідає найвищий щабель у світовій оцінці енерговитрат. Ці витрати є найбільшими у комунальному господарстві і практично у всіх галузях народного господарства.

Видобування нафти і газу за останні двадцять років впало, відповідно, у вісім та у три з половиною рази. А останні події показали, що постачання вугілля з Донбасу для ТЕС стало проблемою. У минулому були затверджені три Урядові програми збільшення видобування нафти і газу на материковій території України та на шельфі Чорного та в акваторії Азовського морів. Але для їхнього виконання не виділялися кошти, і вони залишилися лише паперовим ви плодом науковців та практиків. Можливо, що нам доведеться починати з чистого аркуша. Нині енергобезпека має бути після обронної на другому місці серед національних програм нашої держави. Як і складові цієї програми?

Перше — різке зменшення енерговитрат у комунальній сфері. Прикладом для нас могла би бути Польща, яка на початку 90-х років минулого століття, запозичивши гроші у міжнародних банків, створила власне обладнання та будівельно-монтажні організації і за п'ять років скоротила витрати газу у 5 разів, а вартість оплати тепла зменшилася у 3 рази. За наступних 6 років поляки повернули запозичення у банків кошти за допомогою своїх громадян.

Друге — технологічне переозброєння всіх галузей народного господарства. Цього можна досягти шляхом використання подат-

кових пільг або покарань. Якщо підприємство (галузь) зменшує свої енерговитрати на одиницю своєї продукції порівняно зі світовими, то на такий же відсоток зменшується податкове нарахування, а якщо воно є більш енерговитратним, ніж у Європі, то йому надають не пільги, а карають збільшенням податку на таку ж суму у відсотковому відношенні. Приватному (чи державному) бізнесу стало б вигідніше вкладати кошти у модернізацію своїх технологій, а не вимагати для себе пільг.

Третє — збільшення власного видобутку нафти та газу. Сьогодні ця проблема застрягла через олігархічно-монопольну та клептократичну систему господарювання. В «Укргазвидобуванні» та в «Укрнафті» обсяги розвідувального та експлуатаційного буріння зменшилися у рази за минулі 15 років. Бурове обладнання технологічно та морально зношене та на 90% вимагає здачи його у металобрухт. Технологія буріння відстала порівняно із західними компаніями на 40 років. Підготовка інженерних кадрів теж не відповідає сучасним вимогам.

Нині робляться перші кроки у вирівнюванні ціни на газ, що видобувається в «Укргазвидобуванні» та приватними компаніями. Але ці кроки аж ніяк не відповідають інтересам держави. Так, передбачається збільшити рентні платежі для нафтогазовидобувних компаній, що працюють за договорами про спільну діяльність, до 70% від вартості видобутого продукту. Це може призвести до зупинення багатьох проєктів, оскільки може зрости видобування газу нерентабельним, особливо для підприємств, що працюють за договорами про спільну діяльність (ДСД). Обсяги платежів розраховуються з

обсягів видобування та ціни на вуглеводні, яку формує національна комісія з державного регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг. Згідно з проєктом змін до Податкового кодексу підвищена ставка рентних платежів буде стосуватися як «Укргазвидобування», так і приватних компаній, що працюють з нею.

Існуюча практика видачі ліцензії на геолого-розвідувальні роботи недосконала, якщо не назвати її корупційною. Так, ліцензії для робіт «Укргазвидобування» видаються на 5 років, а за цей час оцінити запаси родовища стає неможливим. Більшість ліцензій видаються компаніям, що і не збираються виконувати роботи, а дані ліцензії стають засобом для перепродажу. Водночас участь приватного капіталу у видобуванні нафти і газу може мати менше ризиків та втрат, а прибуток від такої діяльності може бути більшим. Нам варто б скористатися досвідом Бразилії, коли держава не втручалася у продаж ліцензій, але ставила дуже чітку межу початку реальних робіт — 2 роки. Якщо за цей час приватна компанія не розпочала реальні роботи, то держава відбирала що ліцензії без повернення коштів попередньому власнику.

У західному регіоні України великі можливості залучення приватного капіталу для освоєння ресурсів Волино-Поділля. Але для цього треба використати новітні технології буріння, які враховують аномально низькі пластові тиски у більшості відкритих структур. Дуже (!) великі резерви

збільшення нафти є з родовищ, представлених карпатськими менілітами, оскільки за 50 років їхньої розробки коефіцієнт нафтовидобування ледве досяг 14-16%. Це пов'язано, на нашу думку, з тим, що велика частина прошарків з меншою проникністю ніколи не вступала в розробку. Наявність колтубінгового обладнання і технології дає можливість ввести ці прошарки в розробку протягом найближчих 2-5 років. І шляхом реалізації цих робіт було б залучення приватного капіталу на умовах спільної діяльності з «Укрнафтою». Виконання складних робіт з капітального ремонту свердловин теж могло би бути ефективним із залученням приватного капіталу на умовах спільної діяльності.

На наш погляд, треба у найкоротші терміни почати роботи на Чорному морі в тимчасових територіальних межах після окупації Криму. Тут треба залучити до роботи передові закордонні компанії, як це зробила за останні роки Румунія.

Четверте — масштаби використання нетрадиційних джерел енергії — сонячної, вітряної, тепла Землі та біо-лімічної продукції. Сьогодні у нас багато про це говорять, але масштабного використання немає. Прикладом для нас могла би бути енергетична і цінова політика Німеччини. Звичайно, це має бути державна політика у цій галузі.

П'яте — кадрова професійна політика в енергетичній сфері. Нині число професійних працівників в «Укргазвидобуванні» та в «Укрнафті» зменшено до мінімуму. На їхнє місце прийшли так звані «менеджери», які самі добре не знають, чим вони керують. Підготовка кадрів у наших університетах, на жаль, також не базується на сучасних світових технологіях.

Будьмо реалістами: без державної масштабної програми, без її швидкої реалізації Україну чекає енергетичний колапс.

Роман ЯРЕМІЧУК,
доктор технічних наук,
професор

АКСЬОНОВ: СВІТЛО В КРИМУ ВІДКЛЮЧИЛИ «ВОРОГИ»!

Самопроголошений «глава» Криму Сергій Аксьонов заявив, що Крим впроваджує з «тимчасовими труднощами» зі світлом і дисконформними умовами, які намагаються створити «вороги», — повідомляє прес-служба «уряду» Криму.

«Паніки жодної немає. Вороги, як завжди, намагаються нам вбити клин, створити нам якісь дисконформні умови. Повірте, ситуація дійсно для нас зрозуміла, але тим не менш боротьба за свою свободу, за своє волевиявлення, за можливість говорити рідною мовою, вона чогось варта. Ми це отримали. Упевнений, що і світло ми відновимо. Усі ці питання вирішимо. Це — тимчасові труднощі», — заявив Аксьонов.

Як повідомлялося раніше, у п'ятницю, 26 грудня, після обіду Крим був повністю знеструмлений. Практично з усіх міст півострова жителі свідчили про відсутність світла.

ЛИСТ КРИМЧАНКИ

НЕ ЗАВАЖАЙТЕ «РАДІТИ»!

Тільки-но ми дочекалися тотального відключення світла, та ще й бонусу — скасування транспортного сполучення з Кримом, як жалісливі громадяни (переважно з матеріка) стали журитися, що це, мовляв, негуманно і незручно. Когось засмучує, що він не може прийти на Новий рік. Інших хвилює, що кримчани стануть гірше ставитися до України.

Мені в Криму це читати, щонайменше, дивно. Можна, я повторю для всіх, хто ще не зрозумів: КРИМ ОКУПОВАНИЙ! У КРАЇНІ ВЖЕ КІЛЬКА МІСЯЦІВ ЙДЕ ВІЙНА!

І хтось не зможе прийти з цієї війни на Новий Рік до себе додому вже ніколи!

Не треба турбуватися про кримчан-патріотів, які втрачають зв'язок зі своєю країною, — «вата» теж без докорів сумління їздила на материкову Україну вирішувати свої меркантильні справи, намагаючись всидіти на двох стільцях. А ми вже зі своїми друзями-близькими як-небудь зв'язок налагодимо.

Не треба побоюватися, що хтось гірше стане думати про Україну. Скоро невдоволення «вати» переключиться на справжнього винуватця всіх кримських проблем. «Вата» — вона завжди кимось або чимось незадоволена, і не треба прагнути їй догодити. А для homo sapiens усе це було логічно й передбачувано ще з весни. Більше того, подібна блокада бачилася (і бачиться) як можливість безкровно і швидше повернути Крим.

Нашому народу є що згадати — як змушені були виживати перші роки на Батьківщині — у 90-ті на голому місці, у недобудованих будинках, без будь-яких комунікацій. Просто тоді це були виключно наші проблеми, які практично не торкалися інших кримчан.

Те, що відбувається, дійсно створює безліч незручностей тим, хто живе як у Криму, так і за його межами. Але окупація і війна — самі по собі дуже незручні та неприємні штуки. Ви не знали цього раніше?

Чому ті, хто радісно махав навесні «триколорами», або аморфна маса, якій завжди однаково, не подумали тоді про лікарні та пологові будинки, які можуть залишитися без української електрики, не кажучи вже про себе самих?

Знаєте, як міркувала моя «ватяна» управдомша: «Україна все одно не відключить воду та електрику, тому що їй нікуди це дівати!» А зараз вона сумно зітхає, що вже стара для всіх цих нововведень. Хоча їй, яка регулярно одержує пенсію, ще гріх скаржитися — маса інших людей взагалі позбулася роботи, починаючи з весни.

Так що не заважайте нам у Криму зараз «радіти» — відключенню світла, блокаді транспорту та економіки. Тому що в нашій ситуації, чим гірше — тим краще.

Ельзара БЕШУЙЛІ, блогер, кримчанка

(«Крим.Реалі»)»

ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ВІДНОВЛЮВАНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Для впровадження проєктів із замінювання традиційних джерел енергії відновлюваними Україні до 2021 року знадобиться 300 мільярдів гривень інвестицій.

Як передає кореспондент УНІАН, про це під час відкриття виставки «Енергоефективність. Відновлювана енергетика» повідомив голова Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України (Держенергоефективності) Сергій Савчук.

«11% альтернативних джерел енергії у загальному балансі енергоресурсів має бути вироблено і спожито у 2020 році (в Україні — УНІАН). Сьогодні ми маємо лише

3,8%. Нам потрібно зробити великий стрибок, і на це потрібні, за нашими попередніми підрахунками, інвестиції у 300 млрд. грн., включаючи 2020 рік», — сказав Сергій Савчук. Причому він очікує, що у фінансуванні цих проєктів візьмуть участь як українські, так і зарубіжні інвестори.

Як повідомляв УНІАН, за оцінками Національного екологічного центру України, за рахунок впровадження нових енергоефективних проєктів у житлово-комунальному господарстві та промисловості Україна зможе щорічно економити 11,4 млрд. євро. Ця цифра перевищує вартість імпортованого з Росії газу та ядерного палива у 2013 році.

Також повідомлялося, що Україна у 2014 році повинна була спрямувати на реалізацію енергоефективних проєктів майже 500 млн. грн., які надав Європейський Союз.

ШКОЛЯР З РІВНЕНЩИНИ ДОБУВАЄ ЕЛЕКТРИКУ... З КАРТОПЛІ

«У дитинстві хлопець із захопленням слухав розповіді дідуся про те, що рослини мають неабияку енергетичну силу. Потім вирішив сам дослідити електроенергетичну властивість картоплі. Відтак дев'ятикласник Дубнівської школи № 1 вирішив проекспериментувати, створивши із картоплі батарею для живлення ялинкових гірлянд», — пише газета «Волинь-Нова».

«Беру десять картоплин, вольтметр, десять цвяшків із проводами, цвяшки встромляю в картоплини, проводи приєдную до вольтметра. Утворюється замкнене коло з напругою 3,26 вольт. Чим більше бульби — тим вища сила. Перевірив розробку на практиці — ялинкова гірлянда з кількох малих лампочок сяєла цілу ніч. Тепер вдосконалюю систему. Хочу точно визначити, скільки картоплі потрібно, щоб зарядити мобільний телефон», — розповідає Максим.

Юний винахідник сподівається, що його розробка буде корисною в господарстві та, можливо, зацікавить фермерів.

(«Укрінформ»)

У ФРАНЦІЇ ЗМАЙСТРУВАЛИ «ЕЛЕКТРИЧНЕ» ДЕРЕВО

Відтепер електроенергію дійсно можна «вирощувати» на деревах. Команда інженерів із Франції розробила проєкт штучного «вітряного дерева», яке здатне генерувати електрику за допомогою вітру.

Три роки ретельних досліджень знадобилося французьким вченим, щоб створити перший прототип «вітряного дерева» заввишки у 7,9 метрів, який зараз встановлений на території муніципалітету Племер-Боду (регіон Бретань, північний захід Франції). Наразі незвичний енергогенератор підходить лише для міських ландшафтів, проте у майбутньому розробники планують модернізувати своє творіння та «приспосувати» його для використання у квартирах та будівлях.

Засновник компанії New Wind (співробітниками якої, власне, й розробили винахід) Jerome Michaud-Lariviere говорить, що ідея створення «вітряного дерева» прийшла до нього спекотним днем, коли на вулиці не можна було вхопити й ковтка свіжого повітря... проте листя на деревах все одно тремтіло, не втративши свою еластичність «ловити» найменші коливання вітру. «Тож я подумав, чому б не скористатися цим природним умовинам дерев? Та почати перетворювати повітря, що береться «нізвідки», у корисні для нас електрику».

Щоб «ловити» повітря, штучне дерево використовує крихітні лопаті, розташовані всередині пластикових конструкцій у формі лис-

тя. Крім того, саме «листя» може обертається навколо своєї осі залежно від напрямку руху повітря. Ідейний керівник Jerome Michaud говорить, що конструкція створена з надлегких матеріалів, які здатні «відчувати» коливання повітряних мас навіть при швидкості руху повітря два метри на секунду.

Особливість вітряних турбін енергетичного дерева — вони працюють дуже тихо, тому їх можна використовувати у будь-яких районах міста. А дійсно красивий дизайн розробки дозволяє встановлювати її як корисну прикрасу у парках, скверах, навіть великих торгових центрах.

Оскільки «дерево» здатне перехоплювати навіть незначні вітряні потоки між будинками, в майбутньому його можна буде використовувати як вуличний ліхтар або станцію для підзарядки електроавтомобілів.

Вартість одного такого дерева складає 23500 доларів. У травні 2015 року «вітряні дерева» також планують встановити на Площі Згоди у Парижі.

(ukurier.gov.ua)

ПОДІЄЮ РОКУ УКРАЇНЦІ ВВАЖАЮТЬ МАЙДАН

Головною політичною подією 2014 року українці вважають Майдан і Революцію Гідності. Про це повідомив директор соціологічної служби Центру імені Разумкова Андрій Биченко, оголошуючи в «Укрінформі» результати загальнонаціонального опитування, яке спільно з Центром провів Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва».

«Подією року відносна більшість — 40,8% — опитаних назвали Майдан, Революцію Гідності. Вперше за 15 років досліджень одна подія стала подією двох років поспіль — 2013–2014 років», — зазначив Андрій Биченко.

На другому місці за кількістю згадувань — війна з Росією (30%). При цьому тільки 0,4% сприймають подію на сході України як громадянську війну, уточнив він.

Далі — вибори Президента України (5,2%), анексія Криму (4,6%), проведення АТО (3,1%), підписання асоціації з ЄС (2,1%), вибори до Верховної Ради (1,7%), зміна влади в Україні

(1,6%), втеча Януковича (1,5%).

У світі найбільшою подією для українців стала агресія Росії проти України — так вважають 28,8% опитаних. На другому місці — протистояння світу і Росії, санкції проти Росії — 9,1%. Майдан і Революцію Гідності вважають світовою подією 6,3%.

Політиком 2014 року більшість українських громадян назвали Петра Порошенка (25,5%). На другому місці — Арсеній Яценюк (14,7%). Далі — Олег Ляшко (4%), Андрій Садовий (2,9%), Олександр Турчинов (1,7%), Юлія Тимошенко (1,4%), Анатолій Гриценко (1,2%), Віталій Кличко і Володимир Парасюк (1,0%).

Водночас П. Порошенка назвали і розчаруванням 2014 року. Він з 17% — другий тут серед політичних діячів після Віктора Януковича (32,4%). 8,6% — у Арсенія Яценюка. 5,5% назвали розчаруванням року всіх політиків України.

Зміни ситуації в Україні в більшості сфер громадян констатували як погіршення. Єдина сфера, де кількість позитивних відповідей перевищує кількість негативних, — міжнародний імідж України. 40% вважають, що ситуація тут змінилася на краще, 32% — на гірше.

ЗУСТРІЛИСЯ НА МАЙДАНІ БАСК, УКРАЇНЕЦЬ І РОСІЯНКА (АБО РОЗДУМИ ПРО ТЕ, ЩО ПРИНЕСЛА НАМ РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ)

Це була на рідкість цікава зустріч, коли в центрі Києва зустрілися баск, українець і росіянка. Еміліо Баларіо, Олександр Коваль (козацький позивний «Шабля») та Іоланта Бочкарьова зустрілися як добрі знайомі, бо часто контактували під час Революції Гідності. Теплі погляди, обійми, рукоштовання... А потім безкіснечні спогади: «А пам'ятаєш?». Вирішив, що зараз є унікальний шанс зробити невеличкий зріз історичної події, і попросив кожного з колишніх бійців революції сказати декілька слів про те, що знають Майдан у їхньому житті. Ось що вони розповіли.

Еміліо Баларіо:

«Я вже декілька років проживаю в Києві. Але моя дружина не розуміла причин моєї високої активності під час Майдану; не розуміє і тепер, коли я збираю допомогу Українській армії. А я хочу допомогти українцям вирішити їхні основні проблеми. Відбулася революція свідомості, а це дуже важливо. Часом народу потрібен такий поштовх. Мій тато родом з північної Італії, а це не зовсім типова частина країни. А справжня Італія — це Флоренція і південніше... Тому не вважаю себе італійцем, більше почувуюся баском, бо моя мама з басків. Ви, мабуть, знаєте, що є три баскійські області в Іспанії і дві у Франції? На щастя, українці толерантні і ніколи не відштовхують людей іншої національності. Тому на Майдані було багато представників різних народів. Може, саме тому він був мені дуже близьким, навіть рідним. Бо в шістнадцять років і я бігав з «коктейлями Молотова» у місті Більбао — столиці Країни басків. Було таке по молодості... А взагалі, я не є агресивним, навпаки, з віком став набагато толерантнішим — люблю розмовляти, переконувати. Найкращий, найефективніший «коктейль Моло-

това», на мою думку, — це випромінювати любов і гармонію... І ще одне дуже важливе питання. Майдан підштовхнув мене до висновку, що в Україні повинно бути Міністерство у справах козацтва. Координація і зміцнення козацьких структур. Патріотичне виховання, особливо на корінних, історично козацьких землях — Запоріжжя, Дніпропетровщина, Черкащина... Чому представників від козацтва немає у владі? Адаже навіть у Державному гімні є слово «козак». Я готовий і надалі з повною віддачею працювати для відродження українського козацтва. Це — генетика, це — кров, це — суть української душі... Якщо зміцнити цей фундамент, то все інше піде легше».

Олександр Коваль («Шабля»):

«Я не шкодую, що був Майдан, тому що я тут, у нашій столиці, побачив народження української нації. Я був не останньою людиною при формуванні четвертого козацького руду. Якби при цьому була якась стороння людина, то вона могла б подумати, що у нас козаків дуже багато! Але я з 1992 року належу до Запорозького Війська Низового і добре знаю, яка плачевна ситуація була в нашому козацтві. Тому був радий і тій кількості козаків (близько шістдесяти чоловік), які знайшли в собі силу згуртуватися, стати єдиним цілим. Потім їх стало все більше й більше... За весь період Майдану через наш руду пройшло понад 3 тисячі людей. І це були гарні люди, справжні українці. Так чи інакше, рядові майданівці долучалися до ідеї відродження козацтва. Зараз дехто пов'язує анексію Криму і війну на Донбасі саме з Майданом, який нібито призвів до поляризації суспільства і втрати території. Але я з цим не згоден. Таких дій від Росії треба було очікувати рано чи пізно. Були б вони і без Майдану. Я

ніколи не вірив у міф про три братні народи. Якесь генетична спорідненість є, мабуть, але тепер ми багато в чому різні. І якщо до білорусів українці претензій не мають, то правителі Росії і устрій цієї держави ніколи не були для нас прийнятними. Рано чи пізно, враховуючи їхній менталітет, ми б мали проблеми, подібні до нинішніх. Але Майдан відбувся і встиг згуртувати якусь ядро, певну «критичну масу» бойового, небайдужого українства. Так що жертви наших побратимів не були даремними. А територію ми рано чи пізно повернемо — не маю в цьому жодного сумніву! З Еміліо — ми з хлопцями тепер кличемо його на український лад «Омельком» — я познайомився на Майдані взимку. Те, що він — баск і його коріння по материнській лінії з Піренейського півострова, не мало для нас жодного значення. Козацтво завжди було толерантним до людей інших національностей. Головне, щоб душа була світла, козацька, а вона в Омелька таки козацька. І він справді любить Україну».

Іоланта Бочкарьова:

«У моїй свідомості пам'ять про Майдан розділена на кілька періодів. Як для громадянина України — це, перш за все, демонстрація національної єдності. Як людина я зіткнулася з глибокими переживаннями від втрат та з переосмисленням внутрішніх цінностей. Як психолог я розумію, що Майдан — це потужний складний соціальний і психологічний феномен. Зараз у мене, паспортної росіянки, надто багато почуттів до Росії, які я через свою толерантність не завжди озвучую. Стосовно уряду цієї держави я цілком можу застосувати слово «ненависть». Сила — це сила, і хорошого в ній мало. Мені неприємно, що Росія повільно перетворюється на світлого «Бармалея»... Події в Києві показали, що буває, коли над народом довго знуcaються. Українці змогли повстати, а росіяни досі терплять. Іноді таки варто виїхати з Росії, пожити в іншій країні і відчувти, як люблять свою батьківщину і свою мову її громадяни. Ні в кого з росіян не викликає подив та обставина, що британці люблять свою Британію. А ось той факт, що українці люблять свою батьківщину, чомусь викликає у росіян подив і якусь дивну образу... Я народилася в Росії, але змогла полюбити країну, в якій живу. Я пишаюся Україною! Але ненавидіти росіян я за визначенням не можу, тому що в моїх жилах тече російська кров, і російська мова була моєю першою мовою. Не можу ж я ненавидіти частинку самої себе? Але у мене є чверть, а може, й третина української крові. І я люблю її не менше, ніж російську. Тому для мене Майдан став ще й точкою «збирання» моєї національної ідентичності. І я вдячна йому за це».

Сергій ЛАЩЕНКО

На фото (зліва направо): баск Еміліо, росіянка Іоланта Бочкарьова та українець Сашко («Шабля»)

ФІЛЬМ ПРО НЕЗБОРИМУ СИЛУ МАЙДАНУ

Справжньою подією не лише культурного, але й громадського життя в Україні стане вихід у широкий прокат документальної стрічки «Сильніше, ніж зброя». Це станеться 22 січня цього року. А поки що творча група документалістів «Babylon'13» влаштовує допрем'єрні покази фільму в багатьох містах України. Великий інтерес до цієї непересічної роботи вже виявили і жителі Європи.

Це — перший повний метр «Babylon'13». Фільм, зібраний з короткометражних історій, розповідає про події цього року та людей, які з часів Євромайдану і в умовах війни на сході будують нову Україну. «Ваші камери сильніші, ніж зброя», — саме ці слова почув один з учасників групи «Babylon'13» Ярослав Пилунський від бойовика, коли у березні разом з іншим оператором Юрієм Грузиновим потрапив у полон у Криму. Документалісти вирішили, що кращою назви для свого фільму їм годі й шукати.

Один із засновників «Вавилон'13» Володимир Войтенко каже: «На закритому показі для фахової аудиторії у Москві нам сказали, що ми знімаємо неправдиве документальне кіно, що ми заангажовані. Гадаю, цього не треба соромитися. Так, ми заангажовані як українські громадяни. «Вавилон'13» починався й продовжується як громадянська кіноініціатива». За останній рік він об'єднав близько ста кінематографістів різних професій, які відзня-

ли вже понад 170 коротких документальних стрічок тривалістю понад тисячу хвилин.

До стрічки «Сильніше, ніж зброя» потрапили епізоди, що вже набирали в Інтернеті мільйони переглядів: наприклад, паністка у захопленій КМДА або священик, що спілкувався з «Беркутом». Деякі з короткометражок навесні демонстрували на фестивалі Docudays.

«Вавилоняни» знімали також анексію Криму, бойові дії на сході. Однак у фільм увійшло лише кілька кадрів з оборони Донецького аеропорту та монолог Максима Яроша — бійця батальйону «Азов». На прем'єру стрічки у Києві Максим прийшов із тризубом на грудях, загорнутий в український прапор. Він побував у полоні, але розповідає про перебування у сепаратистському підземеллі на камеру жарту. У фільмі немає постановочних сцен, а багато його авторів залишилися анонімними.

Режисер Володимир Тихий пояснює: революцію і війну у фільмі поєднали, щоб показати, що потім сталося з майданівцями. Каже, що їхня енергія під час протистоянь на Донбасі переросла у щось більше. Утім, «вавилоняни» обіцяють невдовзі презентувати окремі стрічки про життя у зоні бойових дій. Буде окремий великий фільм про Донецький аеропорт. Лариса Артюгіна, наприклад, зараз робить фільм про батальйон «Донбас».

Сергій ГОРИЦВІТ

«РІЗДВЯНИЙ ПОДАРУНОК УКРАЇНСЬКОМУ СОЛДАТУ»

28 грудня під час благодійного концерту «Різдвяний подарунок українському солдату», який відбувся в Українському домі, артисти Народної філармонії збирали понад 28 тис. грн. та декілька тонн теплих речей, медикаментів, солодощів та оберегів для наших бійців. До Різдва все буде передано безпосередньо на передову.

«Зал Українського дому не вмистив усіх бійців, але цей заряд внутрішньої краси, енергії, несподіваного вибуху позитивних почуттів обов'язково передасться до тих воїнів, які більше всього цього заслуговують», — зазначив директор Департаменту у справах релігій та національностей Андрій Юраш.

В акції Народної філармонії взяли участь Раїса Недашківська, Фемія Мустафаєв, Ірина Кириліна, Руслана Лоцман, Леся Горова, Володимир Гонський, Гурбан Аббасов, Євгенія Проворова, Анжела Ярмолюк, а також представники болгарської, азербайджанської та інших національних спільнот, які проживають в Україні. Особливими гостями заходу стали учасники бойових дій, що перебувають на ротації в Києві.

Це 150-та мистецька акція всеукраїнського туру Народної філармонії для бійців АТО. Концерт відбувся за підтримки Міністерства культури, Українського дому, святих отців Михайлівського монастиря, громадської організації «Коло турботи» та медіа-партнерів Еспресо-ТВ і Українського радіо.

* * *

3 ініціативи віце-прем'єр-міністра — міністра культури України В'ячеслава Кириленка за грудень 2014 року понад 700 військових та добровольців, які повернулися з зони АТО, разом з родинами безкоштовно відвідали вистави у десяти театрах України.

Ця пропозиція викликала широке зацікавлення серед військових і є важливим елементом їхньої реабілітації та повернення до повноцінного життя. Акція розпочалася 17 грудня і триватиме до 19 січня 2014 року по всіх великих містах України.

Прес-служба Міністерства культури України

БОЙОВА РЕЛІКВІЯ — У МОНАСТИРІ

Учасники Автомайдану м. Червонограда Ярослав Шнайдер, Ігор Грабінський, Данило Уніч та бійці — учасники АТО Олег Веселов і Петро Стех (80-та аеромобільна бригада), які перебували у короткотерміновій відпустці перед новим відправленням на схід України, подарували Христинопільському монастирю отців-василіан Український Прапор (навмисно пишемо обидва слова з великої літери) — справжню бойову реліквію. Він побував у «гарячих точках» Донбасу, в окопах з нашими солдатами, на «бетеері», як кажуть, нанюхався пороку і бачив пролиту кров; він завжди скріплював дух захисників Вітчизни.

Бойове знамено, на якому ще й написані теплі автографи-подяки українських воїнів, адресовані отцям-василіанам, з трепетом прийняв настоятель монастиря отець-ігумен Ігнатій Москалюк.

Єдине, що просили бійці: «Моліться за нас!».

Тарас ЛЕХМАН, журналіст

м. Червоноград Львівської області

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ «ГЕННИЙ КОД» ДОНБАСУ

Донбас годує Україну. Це — перший і головний постулат добропорядного «дамбасянина» — прибічника «руського мира». «Поки Львів танцює — Дамбас працює», — проголошує він, перекидаючи до рота чергового стопарика оковитої. Адже, на його думку, головним джерелом національного багатства є важка промисловість, а конкретніше — вуглеводобуток, металургія, машинобудування. Усе те, чим славився Донецький басейн. Принаймні до того, як він потрапив до рук луганських «комсомольців» та інших, не менш ефективних «професіоналів».

Під «Львовом» вищеозначений «дамбасянин» розуміє Західну Україну загалом, але як правовірний адепт «руського мира» він зобов'язується ненавидіти весь розбещений Захід, і Європу інакше як «Гейропою» не називає. Претензії до останньої приблизно такі ж, як і до Львова, тільки доплюсовується «постулат» щодо обов'язкового гомосексуалізму, притаманного, як відомо, пересічному «гейропейцю». Цій женоподібній, розніженій та розслабленій істоті знову ж таки протиставляється мужній сталевар із довгезною коцюбою або шахтар із відбійним молотком — як їх малювали на плакатах і викладали на циклопнічних панно в 50-60 роки минулого століття.

І невтямки бідолазі, що якби не європейці, ніякого Донбасу, — принаймні в тому вигляді, в якому він є з кінця XIX століття, — не було би в принципі.

Донбас — регіон контрастів. У тому числі психологічних. Спробуйте сказати луганському «ватнику», що його місто засноване задовго до Катерини II, — і він на вас смертельно образиться. Та ще сильніше він образиться, коли ви заявите, що до появи Луганська доклали рук чимало іноземців. Тим часом, Софія Фредеріка Августа Ангальт-Цербстська (в замійжжі — Катерина Олексіївна), в Указі якої від листопада 1795-го дозволяється будівництво ліварного заводу на річці Луганці, була німкенню «чистих кровей». На відміну від чоловіка — німця лише наполовину.

Але Катерина — що. Вона всього лише залишила підпис на документі, підготовленому канцелярією. Свідчень того, чи мала вона взагалі уявлення про те, де ж є та Луганка, історія не зберегла. Зате їй (історії) добре відомо, що будував Луганський завод інший європеєць — шотландець (правда, з французькими «домішками») Карл (Чарльз) Карлович Гаскойн. Його бюст красується сьогодні біля входу до Краєзнавчого музею і не

Карл Гаскойн

викликає у «патріотичної» громадськості міста анінайменшого відторгнення (хоча не впевнений, що останнім часом у цьому плані не відбулося якихось змін).

«Козак Луганський» Володимир Даль народився в селищі Луганський завод на вулиці Англійській (нині — Далья). Це ім'я викликає все в тієї ж громадськості розчуження, близьке до істерики. Хоча в жилах Далья не текло жодної краплини слов'янської крові. Батько — датчанин, мати — німкеня (знову ж французького походження). Утім, Володимир Іванович селище Луганський завод покинув у чотирирічному віці, — а тому прямого відношення до становлення міста не має. На відміну від його батька — Йоганна Христіана Матеуса (Івана Матвійовича). Він, шоправда, був не інженером, а лікарем, та якби не завзятість цього європейця у відстоюванні санітарно-гігієнічних норм, причому не тільки в межах заводської огорожі, але й на віддалених «вугільних ломках», історія Луганська цілком могла б піти за якимось іншим сценарієм.

До слова, про «ломки». За відомою широким масам версією, першовідкривачем вугільних покладів у Донецькому басейні є «рудознавець» Григорій Капустін. Цій видат-

ній людині в «колісці Донбасу» — Лисичанську — навіть пам'ятник встановлений. Правда, цифри на в'їзді в це місто свідчать про його заснування у 1710 році, тобто як мінімум за п'ять років до того, як Капустін взагалі зайнявся пошуком руд. А на Дінці він з'явився ще пізніше. Причому своє вугілля Капустін знайшов не у Лисичій балці, а на річці Кундрюча. Мало того — Берг-колегія, дослідивши привезене Капустіним вугілля, зробила невеселий висновок: «...І по пробі явилось, что от оногo уголья действия никакого не показалося, только оногo уголь в огне третит и только покраснеет, а жару от него никакова нет, и как вынешь из огня, будет черно, как и первой».

Більше російському рудознавцеві пошуків вугілля в Донбасі не довірили — цим зайнявся англієць Грегорі Ніксон разом із земляком, Томасом Крашліном, Томасом Кларком та іншими. У 1724 році ці хлопці таки знайшли вугілля на річці Біленькій (це вже неподалік Лисичанська) та в урочищі Скелевате. Капустін теж брав участь в експедиції, але всього лише на посаді підканцеляриста.

Григорій Григорович, може, й володів даром провіщати поклади руд там, де інші бачили тільки багно або кам'янисті схили байраку, але в Берг-колегії засідали поспіль вихідці з Туманного Альбіону, для яких геологія була наукою. Ось ця наука й зробила Донбас одним із найбільш передових і розвинених регіонів Російської імперії.

А ще східноукраїнську територію на південь від Сіверського Дінця зробили Донбасом західні капітали. Приміром, знаменитий «Луганськ-тепловоз» заснував німець за національністю і за громадянством — Густав Гартман. «Зате Алчевський меткомбінат — творіння рук Олексія Алчевського!» — радісно заперечать «патріоти». Хто б сперечався. Але не все так просто.

Олексій Кирилович не був єдиним власником Донецько-Юр'ївського металургійного товариства («ДЮМО»). Воно тому «товариством» і називалося. Його партнером був Балтазар Герберц. Взагалі-то, російський підданий, але прізвище якесь... неслов'янське. Знову ж таки: першим директором заводу став Аполлон Мьовіус. До речі, це — син німця Федора Мьовіуса, одного з начальників (у 1835-1840 роках) Луганського ліварного заводу. Взагалі з луганськими підприємствами по-

в'язані імена дуже багатьох європейців. Однак чого це ми зациклилися на одній області? Подивимося, як ішли справи у «старшого брата». Тобто — в Донеччині.

Хто не знає, як називався всесвітньо відомий тепер Донецьк до 1924 року? Правильно — Юзівка. За призвищем засновника міста, валлійця Джона Джеймса Х'юза. Валлійці — це корінні мешканці Уельсу, столиця якого Кардіфф — місто-побратим Луганська.

Маріуполь заснували греки, переселені сюди з Криму все тією ж Катериною, але початок його індустріальної слави заклав металургійний завод, який збудувало бельгійське товариство «Провіданс». Точніше, в Маріуполі наприкінці позаминулого століття будували паралельно два заводи, практично через паркан. Цей, другий, затіяли прус Ротштейн і американець Сміт. Не знаю, кому віддати пальму першості, але у місті досі пам'ятають, що «до революції» завод ім. Ілліча називали «Російський Провіданс».

До речі, про бельгійців. Донецьк із райцентром Добропілля пов'язує залізниця, яку побудували якраз вони. Там і досі вздовж залізничної колії стоять вокзальчики нетутешнього «готичного» вигляду: «Добропілля», «Мерцалове», «Солоний», «Чуніхін»...

Однак продовжимо екскурс. Макіївський металургійний з'явився стараннями французів. Певний час він мав назву «Уніон». Єнакіївський металургійний завод робили знову ж бельгійці. Старокраматорський машинобудівний — справа рук швейцарця Конрада Ампера... Заводи з виробництва скла, хімічний, керамічний та залізопрокатний у Костянтинівці звали бельгійці. Машинобудівний у сусідній Дружківці — французи. І так далі, й так інше...

Певну кількість промислових «гігантів» та «флагманів», дійсно, було збудовано в радянські часи, переважно в 30-ті роки. Але — за західними технологіями, з західним устаткуванням і за участі західних інженерів. Або тих «радянських» інженерів, хто отримав потужний досвід роботи на заводах Російської імперії.

Коли зійшло нанівець це їхнє

Джон Джеймс Х'юз

Густав Гартман

покоління й покоління їхніх учнів, технологічний та технічний рівень виробництва на «флагманах» швидко почав повертатися до того, що був досягнутий ще при Гартмані та Олексії Алчевському. Через те й малювали на плакатах металургів та шахтарів-стахановців у вигляді класичних Гераклів, що працювати їм доводилося переважно м'язами, а не головою.

У вас ще не виробився комплекс неповноцінності перед всемогутнім Заходом? У мене — ні. Тому що європейці їхали сюди не як завойовники і колонізатори, а — кажучи нинішнім сленгом — як інвестори. Наші прадиди успішно переймали у них досвід. Настільки успішно, що випускникові Дрезденського політехнічного інституту Євгенів Патону («тому самому», батькові нинішнього президента НАНУ), — аби отримати інженерну посаду в Росії, довелося рік доучуватися в Інституті інженерів шляхів сполучення. Інакше він до рівня місцевих фахівців не дотягував.

Все вищеописане стосується так званої важкої промисловості. Що, зрозуміло, є гордістю Донбасу. Але ж не тільки вугіллям та металом жили мешканці суворого краю. Були часи, коли Донбас — як от і сьогодні — вважався прифронтовим. Поряд простягалися землі Кримського ханства і, власне, Оттоманської імперії. Від набігів мирне населення захищав, серед інших «німців», іспанський ідальго Хосе де Рібас. У 1785-му він був призначений командиром Маріупольського 4-го гусарського полку, який усього за два роки до того називався Луганським пікінерним.

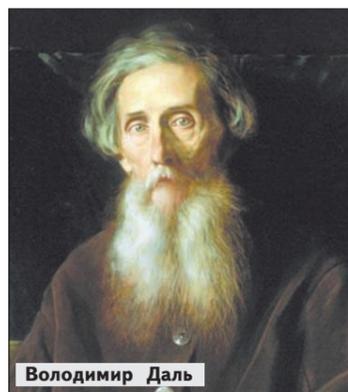
Попри те, у Луганську, на жаль, нема Дерibasівської вулиці (наскільки мені відомо, в Маріуполі такої теж немає). Осипа Михайловича уславили одесити, відтак пам'ятають про нього тепер цілком «належить» Південній Пальмірі. І це ще одна відмінність справжнього дамбасяньського «патріотизму» — не знати власної історії аж настільки, щоб геть забути про власних героїв.

Та й як їх розгледіти за териканами?

Михайло БУБЛИК

м. Луганськ

(www.ukrinform.ua)

Володимир Даль

Якщо Володимир Путін програє на Донбасі, йому стане ні про що говорити, тому при Путіні війна на Донбасі не закінчиться ніколи. Таку думку в інтер'ю ZN.UA висловив російський публіцист і правозахисник Віктор Шендерович. «У Путіна зараз головне завдання — пошук громовідводів, як у літака, який ви-

ШЕНДЕРОВИЧ РОЗПОВІВ, ЧОМУ ПУТІН НЕ ДАЄ СПОКОЮ ДОНБАСУ

пускає теплові кулі, аби уникнути ракет. І водночас постійно новий порядок денний. Тому при Путіні ніколи не закінчиться Донбас. Бо якщо він програє це, йому стане просто ні про що відкривати рот. І єдина номінація, в якій він ще має шанс,

— це «руський мир», імперія, скрепи, священна Корсунь...» — каже В. Шендерович.

Він додав, що за технологією це легко пояснюється і зрозуміло на прикладі історії Великого терору. «Де є Сталін, де потрібно ліквідувати Кірова, очистити машину від

старих більшовиків і залишитися при владі. Це — конкретне адміністративне завдання. Запускається механізм, який далі починає працювати сам», — зазначив публіцист.

На запитання про те, що чекає Росію в майбутньому,

він відповів, що при Путіні нічого принципово нового бути вже не може. «Коридор можливостей дуже вузький. Економіка руйнується, і вихід назовні можливий лише після Путіна. При Путіні Росія продовжить гинути», — підкреслив В. Шендерович.

ИЛЛЮСТРУЮЯ КРЫЛОВА

«Услужливый дурак опаснее врага» — было написано когда-то на уличной перетяжке в Москве. Это одна газета решила провести свою рекламную кампанию на цитатах из классики, ну и повесили дедушку Крылова!

Провисела цитата пару дней, а потом ее сняли как антипутинскую.

Услужливый дурак, действительно, опаснее врага. Гораздо!

...Летом, на волне военных успехов и с досады, Путин возьми да и ляпни, что Россия может выйти из-под юрисдикции Европейского суда. Потом одумался, дал задний ход и притворился ромашкой.

И вот — полгода прошло, и глава Конституционного суда России Зорькин решил поддержать патрона. Он заявил, что Россия намерена поучаствовать в создании Азиатского суда по правам человека!

«Господа ташкентцы»... Азиатские права человека... Я бы и шутить так постеснялся, а Зорькин — от всей души, в порыве холуйской преданности. Опаснее врага, гораздо опаснее!

Виктор ШЕНДЕРОВИЧ

Иван КРЫЛОВ

ВОЛК НА ПСАРНЕ

БАСНЯ

Волк ночью, думая залезть в овчарню,

Попал на псарню. Поднялся вдруг весь псарный двор, Почуя серого так близко забияку, Псы залились в хлевах

и рвутся вон на драку, Псары кричат: «Ахти, ребята, вор!» И вмиг ворота на запор;

В минуту псарня стала адом. Бегут: иной с дубьем, Иной с ружьем.

«Огня!» — кричат: «Огня!»

Пришли с огнем.

Мой Волк сидит, прижавшись в угол задом. Зубами шелка и ошестиня шерсть, Глазами, кажется,

хотел бы всех он съест; Но видя то, что тут не перед стадом, И что приходит, наконец,

Ему расщестья за овец, — Пустился мой хитрец в переговоры, И начал так: «Друзья!

К чему весь этот шум? Я, ваш старинный сват и кум, Пришел мириться к вам,

совсем не ради ссоры; Забудем прошлое, уставим общий лад!

А я не только впредь не трону здешних стад, Но сам за них с другими

грызться рад, И волчьей клятвой утверждаю, Что я...»

— «Послушай-ка, сосед», —

Тут Ловчий перервал в ответ: «Ты сер, а я, приятель, сед, И волчью вашу я давно натуру знаю;

А потому обычной мой: С волками иначе не делай мировой, Как снявши шкуру с них долой».

И тут же выпустил на Волка гончих стаю.

Басня «Волк на псарне», написанная в 1812 году, является откликом на Отечественную войну против французского нашествия. Волк — это Наполеон, Ловчий в басне — это Кутузов...

ТЕМА — злостное нападение на чужую территорию и его отпор.

ИДЕЯ — учит, как надо поступать с врагами: «С волками иначе не делай мировой, как снявши шкуру с них долой»...

...Всякий захватчик, посягнувший на чужую землю, ищущий легкой добычи, напоминает героя басни Крылова...

* * *

Це — цитати зі сценарію відкритого уроку за «історическою баснею» І. А. Крылова «Волк на псарне», підготовленого вчителькою російської мови і літератури з міста...

Не будемо видавати, ким — а раптом хтось уважно ще раз все це перечитає і визнає... антипутинським?

КІНОРЕЖИСЕР САВЕЛЬЄВ: У ЧАСИ КАЛНИШЕВСЬКОГО НЕГІДНИКІВ «ЛЮСТРУВАЛИ» У ДНІПРІ

Картини українського режисера Володимира Савельєва найчастіше розміщують у розділі «Радянське кіно». Однак, за його словами, волелюбна Одеса, в якій він народився і виріс, сформувала в ньому стійкі антиімперські погляди. Протягом останніх десяти років Савельєв зайнятий «проектом його життя» — історичним фільмом «Лицар Дикого Поля» про долю Петра Калнишевського. Про роль історичних фільмів для сучасної України, а також про свій погляд на Калнишевського, Махна і Путіна Володимир Савельєв розповів у інтерв'ю «Укрінформу».

УКРАЇНСЬКІ СЕРІАЛИ ЗАВАЖАЮТЬ ЗНІМАТИ ДУРІСТЬ І КОРУПЦІЮ

— Вплив російських серіалів, у тому числі історичних, не тільки на російську, а й на українську аудиторію очевидний. На ваш погляд, це — «побічна дія» мистецтва чи цілеспрямована політика?

— Президент Росії Путін колись сумлінно простудіював праці Леніна і запам'ятав, що для просування державної ідеології в маси найважливішим є кіно. Тому він свого часу не дозволив олігархові Гусинському «прихватувати» і розтягнути по шматках головну студію Росії «Мосфільм». А от в Україні намагалися й намагаються це зробити з Національною кіностудією імені Довженка. З цією метою і пропонуються зняти з неї національний статус, а потім акціонувати і розпродати по шматках для спорудження елітних житлових будинків.

Але хто тоді знімає дійсно національні й дійсно патріотичні фільми? Комерційні студії? У них один клопіт — як більше заробити, причому не з прокату своїх картин — кінотеатрів дуже мало, до того ж вони головним чином крутять американські бойовики, — а на розкраданні їхніх бюджетів. При цьому з прицілом на міжнародні призи вони знімають різноманітну аморальну «чорнуху», в якій з патологічним захватом обплывують свою країну. І це за державні гроші!

— Але ви фільм про Калнишевського теж знімаєте не на державні кіностудії імені Довженка. Чому?

— Та тому, що директори кіностудії не хочуть запускати у виробництво складні історичні фільми. Адже їм простіше знімати нехитрі дебютні короткометражки, які не потребують зусиль з їхнього боку. Упевнений, що з цієї ж причини не знімав на нашій студії свою патріотичну стрічку «Поводир» і Олесь Санін.

— У якому стані перебувають українські телесеріали?

— В анабіозі! По-перше, їх тепер просто не знімають. А по-друге, наше телебачення досі вважає для себе більш вигідним купувати і демонструвати російські серіали. При цьому часто трапляється, що наші продюсери, а іноді й режисери для заробітку знімають російські серіали в Україні. Росіянам це вигідно — у нас знімати набагато дешевше.

— Що, на ваш погляд, заважає знімати українські історичні фільми? Немає розуміння важливості цього, грошей, бажання?

— Все разом! А ще дурість і корупція. Та ще й яка!.. Наприклад, коли головою Державного агентства з питань кіно стала Катерина Копилова, вона відразу ж позаплатово виділила 13,5 млн. гривень на «виробництво» давно вже знятого, до того ж російського, фільму.

Ті, хто не давав «відкати», так само, як і я, відлучалися від державного фінансування, а «зговірливі» продюсери процвітали. Я готовий провести ревізію практично будь-якої знятої за часів Копилової картини і гарантовано знайду в ній крадіжок шонайменше на півтора-два мільйони!

КАЛНИШЕВСЬКИЙ ПЕРШИМ ХОТІВ ДАТИ УКРАЇНЦЯМ ЕКОНОМІЧНУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД РОСІЇ
— Чим вас привабила постать Калнишевського?

— Це була Богом послана українській нації людина, але, на жаль, вона майже не відома широкому загалу. Я й сам, на превеликий сором, дізнав-

ся про дивовижну історію його життя абсолютно випадково.

Років десять тому один багатий канадієць українського походження, якому сподобалася моя картина «Ізгой», запропонував мені зняти документальний фільм про Петра Калнишевського і пообіцяв дати на нього 150 тис. доларів. Я посоромився зізнатися, що фактично нічого не знаю про цю людину, і, відчувши, що не готовий знімати фільм про Калнишевського, відмовився від постановки і грошей. Але все ж зацікавився цією особистістю і занурився у бібліотеки.

Коли я по крихтах по книгах Скальковського, Василенко-Полонської, Яворницького та Надхна зібрав воедино біографію цього останнього отамана Запорозької Січі, то обмілів, бо усвідомив, яке місце він посідає в історії українського народу!

Річ у тім, що Калнишевський випросив дозвіл на, здавалося б, абсолютно безневинну і вельми корисну справу — сіяти в Дикому Полі жито, щоб зменшити витрати царської скарбниці на утримання запорожців, які захищали південні кордони Російської імперії. За 10 років, поки царя була зайнята наведенням порядку у Польщі і придушенням пугачовського бунту, Калнишевський заселив степові землі Дикого Поля — а це величезна територія від Умані до Чорного моря і від Приазов'я до Південного Бугу — 150 тисячами селян-землеробів і навіть козаків. Він заснував 5501 хутір, а точніше, хліборобсько-військове господарство, фактично фортецю українського народу.

Дізнавшись, що тепер козаки не тільки забезпечують себе хлібом, а й продають його до Європи і завдяки цьому здобувають дедалі більшу незалежність від Росії, Катерина вирішила жорстко покласти цьому край. Тому вона й заслала 85-річного запорозького кошового отамана на Соловки, а Січ безжалюдно розгромила, поховавши на багато років українську мрію про незалежність.

Про те, з яким острахом Катерина ставилася до діяльності Калнишевського, можна судити з її маніфесту 1775 року: «Завоювавши безсмертне хлібопашество, расторгал он тем самым основание зависимости их от престола нашего, и помышлял составить, посреди Отечества, область совершенно независимую, под собственным своим неистовым управлением...».

У соловейській ямі Калнишевський провів понад 25 років, не маючи можливості навіть випростатися на повний зріст. Йому дозволялося лише тричі на рік — на Різдво, Великдень і Преображення — під посиленою охороною відвідувати церкву.

Помер він на Соловках на 113-му році життя, так і не підписавши прохання про помилування. Ви можете собі уявити духовну міць і неймовірну гідність цієї людини?!

— Ви планували за цю історію зняти художній фільм чи серіал?

— В ідеалі і те, і інше. Художній ігровий фільм «Лицар Дикого Поля» планувався двосерійним. Там усе має бути зосереджене на особистості Калнишевського, бо дай, Боже, у двох серіях розкрити хоча б мотиви кількох його вчинків. Адже, наприклад, мало хто знає, що він навчався в університеті у Швейцарії, мав галантні манери і видатний управлінський талант, знав кілька європейських мов.

А 24-серійний серіал «Лицарі Дикого Поля» мав розгорнути розповідь не тільки про Калнишевсько-

Володимир Савельєв

го, а й про таких видатних особистостей, як батько й син Орлики, Мазепа, Кость Гордієнко, які жили в ті ж часи. Там були останні роки існування Запорозької Січі, прийняття першої в світі знаменитої конституції Пилипа Орлика, європейський період життя молодого Калнишевського, розбіжності з несамолюбним «екстремістом» Іваном Гонтою та багато іншого.

ЯК І ПРИ КОПИЛОВІЙ, ЗАРАЗ ЧУЮ, ЩО МІЙ ФІЛЬМ МАЛОЗНАЧУЩИЙ...

— Ви казали, що фільм було запущено у виробництво. Скільки грошей на нього витрачено і що встигли зробити?

— У картину вже вкладено 3,3 млн. бюджетних гривень і 480 тисяч моїх власних. Знімальною групою в повному обсязі проведено підготовчий період, знято 21 хвилину фільму. Я подав матеріал у Держкіно, отримав позитивні відгуки, а далі все зупинилося — криза, потім Копилова й аморальна вакханалія розкрадання кіногрошей, яка, мені здається, триває і тепер.

— Що ви маєте на увазі?

— На жаль, нове «свободівське» керівництво Держкіно, як і при «регіональці» Копиловій, каже, що мій матеріал малозначущий. Водночас голова агентства Пилип Ілленко домігся виділення додаткових 14 млн. гривень на фільм свого дядька «Толока». Державні гроші виділяються й на досить абсурдні для нинішнього часу кінопроекти, запущені у виробництво ще Копиловою.

— В якому стані зараз перебуває ваш фільм?

— Декорації досі стоять, актори чекають. Якби відновилося фінансування, зйомки можна продовжити хоч завтра.

Мені кілька років тому росіяни пропонували гроші на цей фільм, але вони поставили вимогу не торкатися теми засудження Катериною Калнишевського і знищення Січі, залишивши тільки пригоди запорожців на російській службі, походи проти татар і турків і тому подібну козацьку екзотику. Звісно, що на цю привабливу у матеріальному плані пропозицію я погодитися ніяк не міг.

«СМІТТЄВА» ЛЮСТРАЦІЯ — ЦЕ АБСОЛЮТНИЙ ПОЗИТИВ!

— Відомо, що до того, як «запастися» на Калнишевського, ви захоплювалися ще однією яскравою особистістю — Махном. Це захоплення вже минуло?

— Справді, років двадцять тому я написав про нього кіноповість «Анархіст» і мріяв зняти фільм, але у Держкіно тоді теж не знайшлося на це грошей.

У нас, на мій погляд, дуже поверхово трактують вчинки і мотивації Нестора Махна. Він був таким же простим і найвим, як і всі тогочасні українські селяни. Батько реально захищав селян від будь-якого посягання на їхнє добро. Принцип його був простий: «Хто доторкнеться до результату праці селянина — того вб'ю». Можете уявити, щоб сьогодні хтось так

само завзято захищав працю наших зубожілих селян?

Можливо, тому на фільм про діяння Нестора Івановича Махна у нашій державі завжди не вистачає грошей?

А от росіяни нещодавно зняли про Махна багатосерійний фільм. Нехай поганий, але все-таки... Я дуже люблю цього народного героя, але сьогодні вся моя любов віддана Калнишевському.

— Ви не бачите якихось паралелей із махновщиною у нашому сьогодинському житті?

— Я б не називав махновщиною прагнення людей бути вільними і не дозволяти нікому — ні Ахметову, ні Порошенку — вирішувати за них, як їм жити.

На мій погляд, дуже серйозною помилкою наших правителів — і нинішніх, і попередніх — є нерозуміння того, що українці фактично давно вже європейці! Згадайте, скільки століть тому донька Ярослава Мудрого Анна вчила свого чоловіка короля Франції грамоти!

В українців, на відміну від росіян, є «ген» вольності і демократії. А Росія абсолютно не європейська країна, її аборигени не можуть бути демократами клінічно!

Путін не тому править Росією безроздільно, що він чимось особливий, а тому, що росіянам завжди було цілком комфортно бути «під кимось». Подивіться, з яким несамовитим захватом вони аплодують Путіну. І нікого не бентежить, що перед колишнім майором КДБ у Георгіївському залі Кремля добрі браві гвардійці витягуються в струнку.

— Але, може, у нас інша крайність — як тільки когось вибрали, відразу «Геть!» і «Ганьба»? Або в смітниках «люструємо»...

— А чи вам відомо, що за часів Калнишевського, Орлика та Запорозької Січі за будь-яку крадіжку чи зраду не у сміттеві баки кидали, а топили в Дніпрі або закопували в землю? Тоді ті, хто скоїв підлі вчинки, ризикували поплатитися за це життям, а не просто забруднити костюм!

— Тобто, на ваш погляд, «сміттева» люстрація — це позитив?

— Абсолютний! Адже це відбувається тоді, коли влада не прагне до справедливості і тільки імітує люстрацію. Хоча люструвати теж потрібно обережно, щоб не гудити всіх без винятку людей, які служили при Януковичі. А у нас, як це не дивно, найчастіше люструють корисних для країни людей, а запеклих негідників не чіпають. Тому народ сам узявся за люстрацію.

ЗАБОРОНЯТИ ГАРНИЙ ФІЛЬМ ЧЕРЕЗ ДУРІСТЬ АКТОРА НЕРОЗУМНО

— Як ви ставитесь до заборони російських фільмів за участі акторів, які «відзначилися» своєю, м'яко кажучи, нелюбов'ю до України?

— Не пускати їх в Україну — це правильно. Але забороняти гарний фільм «Ліквідація» тільки тому, що в ньому з'явився охопленний ганебним імперським ажіотажем актор Пореченков, — вельми нерозумно. Це нагадує радянські часи: коли ви-

конавець ролі або режисер виїжджали на постійне проживання за кордон, фільм відразу ж клали на полицю. І всі нормальні люди вважали, що це — ідіотизм. Тож чим нинішня ситуація відрізняється від тієї?

Наприклад, коли Ларса фон Трієра у 2011 році оголошували персональним гратом на Каннському фестивалі за зізнання в симпатії до Гітлера, його блискучі картини ніхто не забороняв — їх вивчають у будь-якій академії. Вони в мене теж стоять на полиці — це видатне проникнення у людську душу, навіщо ж людей цього позбавляти? До того ж у його фільмах жодних пронацистських тенденцій немає.

Те, що людина робить як художник, актор чи режисер, належить не їй, а історії. А за свої політичні вчинки та висловлювання вона має нести відповідальність, як і кожен громадянин.

— А загалом, чи було для вас несподіванкою ставлення російської інтелігенції до подій в Україні?

— Відверто кажучи, так. Я не міг собі уявити, що, наприклад, Олег Табаков, якому я з повагою тиснув руку, займатиме таку аморальну позицію! Я й Микиті Михалкову написав, що йому як дворянину, на чому він завжди акцентує увагу, має бути соромно за те, що він зараз робить!

— Ви — народний артист Абхазії. Як ви сприйняли окупацію її території Росією?

— Я цього не сприймаю і вважаю великою бідою абхазької нації. Тепер в Абхазії не буваю, хоча там я дійсно народний артист — мене там знали всі! Після фільму «Білий башлик» (романтична драма про перших героїв абхазького народу. — Ред.), якщо я з'являвся в якомусь селі, жителі відразу кидали свої справи, різали теля чи баранчика, і 100-150 осіб бенкетували стільки, скільки я там був. Але після всього, що сталося, мені неприємно туди приїздити. Тепер це вже чужа країна, в якій героя моєго фільму Томаса Каскакіра, захисника абхазької незалежності, розчавили гусениці російського танка...

— А як ви оцінюєте перспективи наших відносин з Росією у майбутньому? Ми посварилися назавжди чи колись зможемо помиритися?

— Ніяково таке говорити, але вважаю, що, Слава Богу, назавжди! Тому що український народ ніколи не пробачить того, що з ним воює путінська Росія!

Думаю, наші народи вже не повернуться в лоно «братніх» відносин. При найбільш оптимістичному варіанті в майбутньому у нас з Росією встановлюється така ж відносина, як із будь-якою іншою сусідньою країною. Треба тільки пережити смутні путінські часи.

— Наскільки тривалими, на вашу думку, вони будуть?

— Думаю, вони триватимуть не дуже довго. Сподіваюся, Путіна незабаром прибере його ж оточення.

— А як ви оцінюєте Путіна як актора?

— На публіці він тримається блискуче! Але я хотів би подивитися на його обличчя вдома, на кухні, — думаю, воно буде зовсім іншим. Путін сьогодні — загнаний звір, і як він збирається виплутуватися з цього становища, незрозуміло. Думаю, Порошенко, Обама, Меркель і Олланд повинні придумати, як йому вийти з цього глухого кута.

— У соцмережах пропонували свій варіант, — щоб Дмитро Кисельов просто оголосив по «Путін-ТВ», що Росія вже перемогла у війні. Вони ж там вірять усьому, що кажуть по телевізору.

— Якби все було так просто... Треба розіграти якусь хитру комбінацію... Ну, от я запропонував би: «Гаразд, давай два трильйони доларів за те, що ти накоїв, повертай Крим Україні, а Севастополь забирай собі і воюй, поки не втопиш весь свій флот і свою надію царювати вічно!».

Мені здається, треба дати Путіну можливість хоч якось зберегти обличчя, адже в руках цього божевільного ядерна кнопка.

Надія ЮРЧЕНКО

ФІЛЬМ «ПОВОДИР»:

ВРАЖЕННЯ
ВІД ПЕРЕГЛЯДУ

Український кінематограф поступово встає з колін, свідченням чого є й повноформатний художній фільм «Поводир» режисера Олесе Саніна, який щойно вийшов на екрани вітчизняних кінотеатрів. Це — чи не перший вітчизняний фільм, який вийшов у широкий прокат за всі роки незалежності. До того ж фільм був висунутий від України на отримання Оскара, престижної премії Американської кіноакадемії, в номінації «Кращий фільм іноземною мовою».

Творцям фільму вдалося в рамках досить-таки обмеженого бюджету (16 млн. грн.) зняти велику пристойний глибоко психологічний повноформатний художній фільм, який, безперечно, знайде свого глядача не лише в Україні, а й за кордоном.

В основу сюжету фільму покладено відомий факт знищення окупаційною московсько-більшовицькою владою українських кобзарів та лірників після їхнього скликання взимку 1934 р. на буцімто з'їзд до Харкова — тодішньої столиці так званої УРСР. А вже змусити цих велетів українського духу співати дифірамби Сталіну та його людинонависницькому авторитарно-тоталітарному режиму московські окупанти та їхні місцеві лакузи були не спроможні.

У подальшому окупаційна влада фактично заборонила використовувати на українських землях споконвічні національні музичні інструменти, натомість масово заповнили Україну російськими балалайками та гармошками. Балалайки, які мали лише 3 струни, у той час, коли кобзи та бандури мали декілька десятків лише басових струн, широкого розповсюдження в Україні не набули, а гармошки (фактично спрощений варіант французького акордеона) все ж прижилися. Вже після остаточного приборкання України «совок» почав створювати різного роду жіночі ансамблі бандуристок, зокрема, популярними були тріо, покликани прославляти «мудру національну політику партії великого Леніна», хоча в історичному аспекті на кобзі та бандурі в Україні грали лише чоловіки.

Автори фільму достовірно відтворили дух трагічних для українського народу 30-х років минулого століття,

показали підлу і хижку людинонависницьку сутність комуністично-більшовицької окупаційної влади, бандитські методи ОГПУ та страждання простого народу.

Особливо варто відзначити американського хлопчика, який переконливо зіграв у фільмі 10-річного Пітера Шемрока — сина убитого гепоушниками американського комуніста, який приїхав до Харкова допомагати збирати американські трактори. Фактично саме Пітера Шемрока, який силою обставин став поводирем сліпого кобзаря Івана Кочерги, у минулому командира роти армії УНР, можна вважати головним героєм фільму.

Справляє враження також гра співацьки Джамали, яка виконує роль «приборканого» гепоушником української актриси Ольги Левицької, свого роду уособлення силового упокорення комуністично-більшовицькою владою українського народу. Вона лише позірно «здалася», а в душі лишається українською патріоткою.

Фінал фільму трагічний. Гепоушники підступно підривають вибухівкою сліпих і немічних кобзарів, звівши їх до глибокого яру. Гине і кобзар Іван Кочерга, забравши на той світ і свого давнього ворога — одного з очільників місцевого ОГПУ. Це врятувало життя його американському поводирю, який залишився в живих і спромігся повідомити цивілізованому світу про жорстокий злочин бандитської комуністично-більшовицької влади.

Плекатимемо надію, що американська кіноакадемія належним чином оцінить фільм українського режисера Олесе Саніна «Поводир», а український національний кінематограф, нарешті, встане з колін і посяде належне йому місце у світі.

Валерій СТЕПАНЕНКО
<http://www.blogs.telekritika.ua/?id=3743>

ПОЕТ-ГРОМАДЯНИН: «ХАЙ МЕЧ НЕ ЗАІРЖАВІЄ!»

У Києві в «золотій залі» Українського фонду культури 24 грудня віде було яблуку впасти. На творчий вечір видатного поета Бориса Олійника завітали численні шанувальники його таланту: працівники культури й освіти, діячі мистецтва, літератори, журналісти.

Були тут і поважного віку Шевченківські лауреати, і зовсім юні обличчя... Подумалося: мабуть, і зала столичної опери буде малою, коли, дасть Бог, у жовтні 2015-го Борис Ілліч святкуватиме своє 80-річчя. Утім, приємний привід вітати митця був і нині: він став лауреатом Всеукраїнської премії імені Олександра Олесея.

Борис Олійник прийшов на творчу зустріч у костюмі з краваткою — офіційно-святковою і водночас скромною, без орденів-медалей на грудях. Новенький знак лауреата — єдина нагорода на піджаку Героя України. Під рукою на столі — примірники яскраво ілюстрованої книжки «Очима добра», яку поет видав для юних читачів. Коли промовці величали його «легендою», ніяковів — мовляв, то не про нього. Артистам-вокалістам, виконавцям пісень, написаних на його вірші, тихенько, майже нечутно, підспівував. А в основній частині спілкування натхненно читав поезії. Зала

аплодувала, не шкодуючи долонь, особливо за лірику з громадянськими мотивами. Присутні вштовпували овацію після напрочуд проникливого творів.

*З космічних злитків
зодіаки грізно
Виступють знаки глибої біди.
Вставай, народе!
Заки це не пізно —
Козацький стан могутньо підведи!
Вставай, вставай
у повен зріст потуги
На гордий поклик степових предтеч!
І відпусти на бранне поле плуга,
Коли з неробства заіржавів меч!*

(З дитини «Поклик»)

Вів творчий вечір поет Михайло Шевченко. Вітали корифея Слова друзі, побратими, колеги, серед них відомий письменник, лауреат Шевченківської премії Дмитро Іванов, заслужений журналіст України Олесе Білаш, член правління Українського фонду культури Володимир Мельничук. Вручали квіти художники, артисти, педагоги... Винуватець свята привітно усміхався й дякував, складаючи букети на стіл. А схвилюваній шанувальниці-вчительці, яка схилила перед письменником голову, низько поклонився сам.

Одно слово, був цього вечора Борис Ілліч самим собою — власне, як і завжди. Ліра його, як належить великому Поетові-громадянину, була і гострим мечем, і пробуджувала найдобріші почуття.

Сергій ШЕВЧЕНКО

ЯЛТИНСЬКІЙ КАПЕЛІ БАНДУРИСТІВ — ПІВСТОЛІТТЯ!

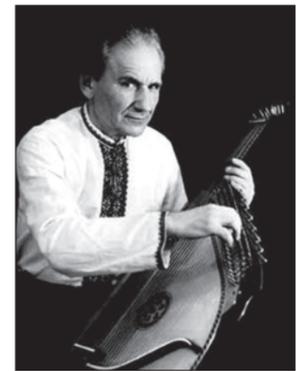
19 грудня півстолітній ювілей від дня заснування відзначає Ялтинська капела бандуристів імені Степана Руданського.

До урочистої події в історії капели, Кримського гуманітарного університету та всього кобзарства Криму було приурочено святковий концерт. Ювілей зібрав не лише шанувальників бандурної музики, а й причетних безпосередньо: випускників і підростаюче покоління (колектив «Кримські проліски», керівники — Олена Боярко, Олександра Лель). «Винуватці» свята під художнім керівництвом Інни Шинтяїної радували слух гостей виконанням добре відомих українських і російських фольклорних творів.

Належну шану віддали й

пам'яті засновника капели, Олесея Нирка, відмінника народної освіти, заслуженого працівника культури України. Глядачі на власні очі ознайомилися з історією капели, важливими дороговказами її розвитку, динамікою творчості. Близько 2000 концертних виступів, 5 золотих і одна срібна медаль, більш ніж 100 грамот і дипломів, більш ніж 1000 випускників, проведена фестиваль «Дзвени, бандуро!», звання «Народної капели» — колективові є що сказати про себе. Справа капели продовжується в багатьох кутках світу: Камчатка (Росія) — Олена Бесалаєва, Пінськ (Білорусь) — Інна Григоренко, Бен-Абдель-Джаліль (Марокко) — Ірина Корнеєва, Балкани — Нада Кайрошська, Греція — Жанна Василіаді,

Канада — Олег Ковальський, Дмитро Гречин. З 1972 року на базі капели проходять обласні семінари, а з 2005 року — міжнародні кобзарські конференції. Наразі в колективі 20 бандуристок і один соліст-бандурист.

Після завершення святкової частини концерту всі глядачі були запрошені відвідати експозицію Республіканського музею кобзарства Криму та Кубані (РВНЗ «КДУ»), в якому можна було побачити бандури відомих майстрів: Миколи Вереса, Григорія Гусара, Дмитра Крикуна та ін. Керівники та артисти капели зі впевненістю дивляться в майбутнє і готуються до нових концертів, на радість усім, хто любить музику.

Айна ЯКУШЕВА
Центр зв'язків з громадськістю РВНЗ «КДУ»
crimeanua.wix.com/main

Подвижник кобзарства Криму і Кубані, засновник капели Олексій Федорович Нирко (1 січня 1926 — 26 жовтня 2005)

КІНОМАЯЧНЯ...

В УКРАЇНІ ЗАБОРОНИЛИ
ПРОКАТ «ТАРАСА БУЛЬБИ»

Державне агентство України з питань кіно відмовило у видачі прокатних посвідчень чотирьом російським стрічкам: фільмам «Мами-3» Георгія Малкова та Емілія Нікоговяна і «Тарас Бульба» Володимира Бортко, а також телесеріалам «Кремій» і «Кремій-2» Володимира Єпіфанцева та Олександра Аншутца.

Таке рішення ухвалено на підставі висновку Експертної комісії з питань розповсюдження та демонстрування фільмів, повідомила прес-служба Держкіно.

«Названі фільми недоцільно демонструвати в умовах неоголошеної війни проти України. А вже через їхній пропагандистський характер вони можуть завдати суттєвої шкоди національним інтересам», — заявив голова Держагентства з питань кіно Пилип Ілленко.

Так, у видачі прокатного посвідчення фільму «Мами-3» відмовлено через шовіністичне звеличення Росії, збудження штучної ностальгії за радянськими традиціями, імперську ідеологію та пропаганду «руського міра». Обмеження розповсюдження серіалів «Кремій» та «Кремій-2»

цілком відповідають позиції Держкіно не видавати прокатного посвідчення тим російським фільмам і серіалам, які в умовах російської інформаційної та воєнної агресії проти України створюють позитивний імідж російських елітних військ, пропагують і героїзують спецз'явців ГРУ ГШ РФ.

Що стосується фільму «Тарас Бульба», то, як зазначили у Держкіно, він викривляє історичні події, фальсифікує і дискредитує українську національну ідею, і загалом є кричущо антиукраїнським, ставить під сумнів саме існування українського народу.

РОСІЯНИ ЗНЯЛИ СЕРІАЛ
ПРО «БАНДЕРІВЦІВ» У КРИМУ

Росіяни зняли серіал про «бандерівців» і сутички із кровопролиттям у Криму. І хоча серіал ще не вийшов в ефір, його анонс викликав неабиякий «резонанс» серед Інтернет-користувачів.

Серіал «Русский характер» зняв російський телеканал «НТВ». Судячи з анонсів і трейлеру, мотивом для цього проекту стали події в Криму і в Україні 2014 року.

У відеоролику, який з'явився в мережі, росіянин приїздить до Криму, де за сюжетом вбили його діда, окрім того там

відбуваються заворушення.

«Это уже не тот Крым, который ты помнишь, у меня недавно родственника убили, деда моего. Москалик, тот же такой борзый. Что происходит? Кто эти люди? Сам не догадываешься, бандеровцы! Нас учили не бояться врага и не отступать. Штаты намерены дестабилизировать ситуацию в регионе».

Викладений на YouTube трейлер надихнув велику кількість користувачів мережі на невтішні відгуки ще до виходу фільму в ефір. Окрім цього, як користувачі соцмереж, так і українські ЗМІ вже відзначили, що такий анонс містить у собі популярні кліше, пов'язані з подіями в Україні, які використовують російські ЗМІ: «бандерівці, США — як ворог», «москалі».

Також українські ЗМІ іменували такий серіал «пропагандистським».

Ще одна прем'єра цього сезону на російському телеканалі «НТВ» — фільм «Военный корреспондент», події в якому розгортаються на сході України.

За сюжетом, американський кореспондент приїжджає «шукати правди» про війну на сході. Українці у «стрічку» зображені як «каратели, які чинять військові злочини».

На думку співзасновниці проекту StopFake Марго Гонтар, кліше, використані у трейлері до російського серіалу «Русский характер», підтримують «ідею» російських новин про Україну.

«Це вже не вперше ми спостерігаємо, як російські серіали дуже очевидно підтримують міфологічних істот «бандерівців» і є компліментарними до тих російських новин, які ми зараз спостерігаємо щодо подій в Україні. Просто зараз це стало більш очевидним для більшості, в тому числі і для українців. Російські новини не подають факти, а створюють певну окрему реальність, відповідно до ж реальності необхідно показувати і в фільмах, донести ту ідею, яку пропагує, скажімо, Кремль: не зовсім незалежної України, агресивних елементів, агресивних українців, які втілюються у цей образ «бандерівців», певне варварство зобразити українців як таких, більш наполягати на більш вигідній і вигірній позиції росіян щодо українців», — прокоментувала Марго Гонтар для Радіо «Свобода».

Журналісти каналу «НТВ» неодноразово поширювали дезінформацію про події в Україні, як у новинних сюжетах, так і в таких програмах, як «ЧП обзор», «Анатомія дня» і «Русские сенсации».

УКРАЇНСЬКИЙ СІМФЕРОПОЛЬ

НАШЕ МІСЦЕ В ІСТОРІЇ МІСТА НАД САЛГИРОМ

(Продовження.)

Поч. у № 51-52, 2014 р.)

З початком радянсько-німецької війни на Україну потягнулися похідні групи ОУН. В їхньому складі Гриць Вольчак, Іван Мор'як, Іван Осадчук і Степан Тесля — подалися до Сімферополя. До столиці Криму люди Осадчука діставалися манівцями, поязак не мали жодних документів. За кількадесят кілометрів від столиці, в селі Михайлівка Сакського району, підпільники натрапили на невеличку громаду «вільних козаків-українців», які радо зустріли прибулих. Але залишитися там надовго оунівці не могли. Обидва Івани — Мор'як і Осадчук — зупинилися на околиці Сімферополя, Тесля з Вольчаком попрямували до центру. Там їм пощастило — просто на вулиці вони знайшли українця, який допоміг похідній групі облаштувати перші конспіративні квартири в місті. Проте багато мельниківців загинуло по дорозі в Крим. До Сімферополя вдалося добратися також провідникові ОУН(м) Борисові Суховерському, який у лютому 1942 року на конспіративній квартирі Базилевича організував зустріч оунівців Ярослава Савки, «Віктора» та «Павлика» з п'ятьма сімферопольцями. Суховерський і Савка розповіли про західноукраїнську інтелігенцію та модель ОУН, відправлену на середньохідні землі України, роздали газети «Наступ», «Краківські вісті», журнал «Проблем». Друга зустріч відбулася на вулиці Профспілкової у квартирі Володимира Шарафана. У мельниківців були ще дві явки — одна у провулку Тихому в Сімферополі, а друга — в млині у Старому Криму.

Щоб, по-перше, мати критичність своєї діяльності, а по-друге, допомогти місцевому українському населенню, група Тесля започаткувала навесні 1942 р. дві легальні організації: капелу бандуристів та споживчий кооператив «Український консум». Капела невдовзі перетворилася на Український музично-драматичний театр ім. Шевченка, що налічував близько 60 осіб і давав вистави у Сімферополі, Севастополі, Джан-

кої та Ялті. Зокрема, 2 червня того року відбулася кримська прем'єра «Запорожця за Дунаєм». Директором і художнім керівником працював Іван Петренко, адміністратором — Іван Мор'як, який кожну поїздку використовував для розвитку українського підпілля. Упродовж 1942-1943 рр. вистави й концерти театру так посприяли зростанню національної свідомості місцевих українців, що німецька влада стала перешкоджати його діяльності й навіть заарештувала на певний час директора.

Завдяки «Українському консуму» вдалося налагодити харчування інтелігенції, що найбільше потерпала від голодної зими, зокрема, великого художника-баталіста Миколи Самокиша. Пізніше, 7 липня, для цих потреб було створено «Бюро допомоги українцям» («Стіл допомоги найбіднішому українському населенню»), стараннями якого вдалося відкрити в Криму кілька початкових та середніх українських шкіл. Бюро спробувало навіть побудувати автокефальну церкву в Сімферополі, але для неї не вдалося знайти священника. На роботі в «консумі» легалізувався Вольчак, а Тесля як новий голова всього підпілля залишався в тіні.

Трохи раніше, 28 червня, при Головному поліцейському управлінні столиці було відкрито спеціальну комісію для виправлення паспортів українцям, помилково зареєстрованим як росіяни (за стилістичний час виправлено близько 4 тис. документів). Але з діяльністю установи стався казус: оскільки поширилися чутки, що українські магазини відтепер обслуговуватимуть лише власників «правильних» аусвайсів, то «через це в українці позаписувалися люди, які самі й батьки яких ніколи не бачили земель України і яким за інших обставин і на думку б не спало перекинутися на українців». Найбільше охочих стати «новими українцями» виявилось серед росіян — особливо народжених на українських землях. Життєвий комфорт був важливішим за радянську ідентичність.

Після налагодження стого зв'язку з материковою

Музей української вишивки ім. Віри Роїк у Сімферополі

Україною до Криму почала надходити й література: книжки з української історії та літератури, видані як легально, так і самвидавом. Книжки вагомо спричинили до популяризації самостійницьких ідей, головно серед молоді. ОУН друкувало періодичку, зусиллями самого Ларжевського було надруковано понад 500 листівок політичного характеру, розповсюджувалися матеріали через легальні органи: національний комітет, споживчий кооператив, початкову школу в Сімферополі, директором якої був оунівець Іван Тихонович.

Але після збройного нападу на гестапо в Джанкої німці вдалися до репресій проти учасників підпілля і повністю втратили довіру до легального українського руху. Розпочався його поступовий занепад: восени 1943 р. було закрито український театр, у жовтні за невиконання безглузого наказу надати для охорони залізничні 400 бійців розпущено Український комітет. Врешті-решт, за критичність підпільникам залишилися правити кілька господарських установ, але з початком блокади Криму радянськими військами вони ледь животіли. Звільнення Криму радянськими військами припинило діяльність ОУН у Криму і Сімферополі.

У парку поблизу відновленого Олександрівського собору стоїть танк Т-34. Це — не звичайний танк Т-34-85, а більш рання модель з 76-міліметровою гарматою. Цей пам'ятник не тільки нагадує нам про українців, які у складі 4-го Українського фронту визволяли Крим та Сімферополь, але і про те, що саме в українському Харкові був розроблений і налагоджений випуск цієї бойової машини. Деякі вулиці Сімферополя названі іменами героїв тієї війни — українців. Зокрема, вул. Мальченка в аеропорту Сімферополя. Мальченко Михайло Павлович, гвардії лейтенант, Герой Радянського Союзу. Уродженець села Чаплинка на Херсонщині, навчався в залізничному училищі в Сімферополі. З 1943 року перебував на фронті у складі штурмової авіації. До речі, його сестри загинули в окупованому Сімферополі. Одна з них — Шура — пішла під кулі, захищаючи дітей-євреїв... Сам Мальченко похований на військовому кладовищі в Сімферополі.

Сімферополь був визволений 13 квітня 1944 року. Проаналізуємо лише один уривок з офіційної інформації про звільнення міста: «13 квітня 1944 року місто було

без опору зайняте Червоною Армією. Вранці першими увірвалися в місто танки 79-ї бригади полковника Петра Архипова та 101-ї бригади підполковника Михайла Хромченка, до Сімферополя увійшла 26-та мотострілецька бригада полковника Антона Храповицького і 6-та гвардійська танкова бригада полковника Василя Жидкова. З півночі наступала 279-та стрілецька дивізія генерал-майора Володимира Потапенка. До одинадцятого ранку червоноармійці зустрілися із загонами партизанів 1-ї бригади (командир Федір Федоренко) Північного з'єднання і підпільниками, що ділили в часті». Прізвиська промовисто свідчать про внесок до цієї справи українців. Так, і згадані командири радянських частин, і тисячі рядових червоноармійців — це такі ж українці, як і вояки Української повстанської армії. Кардинальна різниця наших поглядів на них — це виключно ознака низької національної свідомості наших співвітчизників і нерозуміння драми народу, частина якого продовжувала захищати первинні національні цінності, інша ж частина служила, як могла, своїй уже радянській Україні.

Панування російсько-радянської ідеології в «окупованому» Україною Криму найкраще ілюструє так званий пам'ятник «жертвам УПА», зведений на Советській площі. У той самий час українські патріоти-кримчани — опоненти більшовицького режиму на кримській землі, так і не були увічнені. У цьому українцям Криму не вдалося виробити рішучості.

Приплив українців до Криму відбувся восени 1944 р., коли після варварської депортації кримських татар та інших малих народів Криму сюди переселили наших співвітчизників (разом з росіянами та білорусами) для «відновлення зруйнованого військовою господарства». Серед них були і вимушені переселенці із західних українських етнічних земель — Холмщини та Підляшшя, яких переселяли сюди в рамках так званого обміну населенням між ПНР та СРСР. Розселення новоприбулих йшло переважно в Алуштинському, Балаклавському, Бахчисарайському, Білогірському та Судакському районах. У 1944 р. з 379000 мешканців Криму 21% становили українці.

Перебуваючи у складі РРФСР, Кримська область залишалася в економічному просторі України, що підтверджувало доцільність включення її до складу України

ще за часів УНР. Паливно-енергетичний комплекс, металургія, машинобудування та легка промисловість, залізничний транспорт України і Криму фактично були єдиними. Україна до 1954 року надавала Кримській області велику допомогу у відродженні міст, відбудові заводів та фабрик, у вирішенні проблем водопостачання і будівництва.

З 1952 р. у Сімферополі мешкала українська народна майстриня Віра Роїк, яка народилася 25 квітня 1911 р. у місті Лубни (нині Полтавської області). Її батьками були Лідія Еразівна Сосюрко (Яворська), художник-графік, та Сергій Онуфрійович Сосюрко, залізничний службовець. Закінчила Московський художній інститут у 1963 р. Вперше свої вишивки В. Роїк виставила 1936 р. на Всесоюзній виставці у Москві. Загалом майстриня організувала 140 персональних виставок своїх творів «Український рушничок», у тому числі в усіх обласних центрах України, а також у Росії, Німеччині, Болгарії, Польщі, Туреччині. Брала участь у 287 загальних художніх виставках у СРСР, Україні і за кордоном, у тому числі в Бельгії, Франції, Угорщині, Італії, Монголії, США, Хорватії. Роботи Віри Роїк зберігаються у 43 музеях різних країн світу. Вишивальниця є засновницею музею декоративного мистецтва народних умільців, салону живопису самодіяльних художників України і школи української вишивки в Криму. Віра Роїк була членом Національної спілки майстрів народної творчості України. Володіла 300 видами технік вишивання народів світу. Витвори майстрині зібрані у меморіальному музеї української вишивки, що діє у рамках Сімферопольського етнографічного музею.

Президія Верховної Ради СРСР, враховуючи спільність економіки, територіальну близькість, тісні господарські і культурні зв'язки між Кримом та Україною, позицію урядів РРФСР та УРСР, ухвалила 9 лютого 1954 р. Указ «Про передачу Кримської області зі складу РРФСР до складу УРСР». Подію приурочили до 300-річчя Переяславської ради. Верховна Рада СРСР 26 квітня 1954 р. прийняла Закон «Про передачу Кримської області зі складу РРФСР до складу УРСР» відповідно до радянського законодавства. З Кримом Київ отримав ве-

лики площі посушливих степів без води і будь-якого нап'яку на зрошення, без електрики й енергоресурсів. Та сьогодні мало хто згадає про це.

Загалом економіка Кримської області після передачі її до складу УРСР суттєво зросла. Тут розвивалися як традиційні галузі — курортна, виноробна, консервна, садівництво, вівчарство, так і нові: з'явилися хімічна, металургійна і суднобудівна. Зросли капітальні вкладення у народне господарство області. Так, у 1956 р. порівняно з 1953 р. видобуток залізної руди зріс на 36%, виробництво електроенергії — на 57%, консервів — на 54%, вина — на 104%, будівельного каменю — на 72%, гіпсу — на 39%. З 1956-го на півострів перестали завозити городину, оскільки місцеве господарство почало вирощувати її у достатній кількості. В 1953-1963 рр. випуск валової продукції промисловості Криму збільшився у 3,4 рази. Капітальні вкладення у народне господарство зросли майже втричі і склали понад 1,5 млрд. крб. Було побудовано 76 великих промислових об'єктів. За десятиріччя (1953-1963 рр.) у містах і робітничих селищах було споруджено будинків загальною площею понад 2,8 млн. кв. м. Виросло 78 нових шкіл на 37550 місць, на 11,5 тис. збільшилася кількість місць у дитячих садках і яслах. Майже на 1,5 млн. зросла кількість відпочивальників на курортах Криму. Помітних успіхів досягло сільське господарство. Валове виробництво м'яса становило 160% порівняно з 1953 р., виробництво молока зросло більш як удвічі, винограду — у 14 разів. Площі під садами розширилися втричі, а під виноградниками — у 9 разів. Кількість фахівців з вищою освітою зросла більш ніж вдвічі. Станом на 1959 р. у Криму проживало 1201500 осіб, з яких 22,3% становили українці, у 1979 р. — 2135900 осіб, з них — 25,6% українців.

За матеріалами статті Івана ПАРНІКОЗИ «Український Сімферополь» crimeanua.wix.com/main (Продовження буде)

Пам'ятник на могилі Героя України В. С. Роїк у Криму

Депутати Верховної Ради від ВО «Свобода» звернулися до Президента України Петра Порошенка з приводу присвоєння легендарному сотникові УПА, політ'язневі Мирославу Симчичу звання «Герой України». Як повідомляє прес-служба ВО «Свобода», депутати наголошують на обов'язку держави гідно відзначити внесок Мирослава Симчича в розбудову незалежної Української Держави.

У зверненні зазначено: «5 січня святкуватиме свій 92-й день народження легендарний сотник Української повстанської армії Мирослав Симчич (псевдо — «Кривоніс»). Враховуючи неоціненний внесок у розбудову незалежної, самостійної і соборної Української Держави, самовіддане служіння українському народу, незламність сили волі та духу на шляху боротьби за Україну, керуючись статтею 16 Закону України «Про статус народного депутата України», просимо розглянути депутатське звернення та вжити заходів щодо присвоєння звання «Герой України» легендарному сотнику Української повстанської армії, політ'язню Мирославу Симчичу».

М. Симчич був ув'язнений у СРСР впродовж 1949–1956 та 1963–1985 років, загалом 32 з половиною роки, але не скорився тоталітарній машині. Нині Мирослав Симчич живе у м. Коломия Івано-Франківської області, є почесним громадянином Коломиї та Львова. У Коломиї йому встановлено прижиттєвий пам'ятник. Указом Президента України від 26 листопада 2005 року нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня.

Мирослав СИМЧИЧ: «Я ПІШОВ В УПА ДЛЯ ТОГО, ЩОБ БОРОТИСЯ ДО КІНЦЯ ЗА СВОЮ РІДНУ ЗЕМЛЮ...»

Слава стрілецька... вона бере початок із джерел правіку народу нашого. Вона дала нам національний код, який забути не маємо права. Й зринає вона у шелесті знамен давньоруських та хоругвах русичів-українців під Грюнвальдом. Відлунує дзвоном шабель гетьманських і сяє маевом стягів Української Народної Республіки. А нині вона разом зі славними правниками славних предків на полях російсько-української війни. Вона, Слава наша, як Молитва. І нехай пребуде з нами довіку, як і той Народ, що її здобув.

5 січня відзначає свій 92-й день народження сотенний Української повстанської армії, старший булавний УПА, багатолітній в'язень радянських тюрем і таборів, ініціатор та засновник Запорізької кошової управи воїнів Української повстанської армії, голова Коломийської міськрайонної станиці братства ОУН-УПА, член Івано-Франківської обласної організації Всеукраїнського товариства політичних в'язнів і репресованих, Почесний громадянин міста Коломиї Мирослав Васильович Симчич.

Напередодні Дня народження ми зустрілися у помешканні Мирослава і Раїси Симчичів, яке стало своєю роду візитівкою цієї славної родини. Проста, як добре слово, увінчана оригінальною вишивкою оселя, спонукає до легкого і невимушеного спілкування.

Мова сотенного «Кривоноса» — це мова сторінок його життєвої історії і пам'ять про людей, які ціною власного життя прагнули здобути українську державність. Це — нагадування нам, нині сучасним, щоб не забували свого минулого, і щоб не допустили повторення тих страхіть.

«...Там видно село, широке село під горою...»
Мальовниче село Березів, розповідає пан Мирослав, було засноване князівсько- боярськими воїнами у часи доби Галицько-Волинської

шкільному таборі Української національної самооборони «Грегіт» імені Є. Коновальця та у старшинській школі УПА.

Юювати одночасно проти німецької, румунської, угорської та російсько-більшовицької займанщини, не маючи відповідних ресурсів, було важко. Але це був вибір і самопожертва кожного з повстанців у збройній боротьбі за волю України.

«...Господи Боже, допоможи мені чесно вмерти...»

Після шести років партизанської боротьби 4 грудня 1948 року у селі Верхній Березів, згадує сотенний «Кривоніс», відбувся мій останній бій з більшовиками. Несподівано вони оточили хату, де я перебував зі своїм другом Петром (псевдо «Чернець»). Близько десяти годин ми оборонялися, аж поки енкаведисти не підпалили помешкання. У тому диму ми задихнулися, й таким чином нас двоє несприятливо врятували. На жаль, від зазначених поранень Петро до ранку помер. Вантажною машиною мене привезли до Станіславського обласного управління НКВС, де за наказом полковника Р. Сараєва мене катували, вимагаючи зізнань.

Били зв'язаного до неприємності, а щоб не дати померти, час від часу міряли температуру тіла. Коли температура перевищувала 41 градус, відносили й кидали в карцер. Пізніше, коли приходив до пам'яті, усе розпочалося спочатку.

Після тяжких моральних і фізичних страждань 13 березня 1949 року відбувся суд, що визначив міру покарання: двадцять п'ять років виправно-трудових таборів і

Мирослав Симчич

п'ять років пораження в правах. Якраз у той період було скасовано смертну кару, — бо інакше не уникнути б мені розстрілу.

«...Кто будет хорошо работать, того похороним в белье...»

У Магаданській області, куди мене було заслано, я працював на золотоносній копальні. Голод, холод і важка праця виснажували. В'язні вмирили сотнями і їх роздягненими вивозили самоскидом та висипали купою між двох сопок у моторошному місці, що мало назву «Чёртова ясель». З опухлими нозами і запалими щоками втрачав останні сили й я. Й знову смерть обминула мене — лише облека своїм холодним подихом.

Попереду були етапи в Хабаровськ, Новосибірськ, Челябинськ, «краснопресненську пересылку» в Москві, Єлець. Під весну 1956 року спеціально створена комісія Президії Верховної Ради СРСР, яка здійснювала реабілітацію, помилування, зниження терміну ув'язнення та переглядала права осіб, що утримувались у тюрмах чи перебували у засланнях, зняла мені десять років. Опісля мене вивезли у Тайшет.

Тут я зустрівся з доктором Володимиром Горбовим, референтом пропаганди ОУН Петром Дужим, будівничим українського повстанського руху Михайлом Сорокою. Пізніше нас разом етапували у Мордовію.

А 7 грудня 1963 року на 11-му табірному пункті «Дубровлагу», з інвалідністю 3 групи, мене було звільнено.

«...Въезд воспрещён, за нарушение — под суд...»

Оскільки у західноукраїнській області мені було заброньовано повертатися, ділитися спогадами Мирослав Ва-

Прижиттєвий пам'ятник легендарному повстанцеві

силевич, приїхав на проживання до міста Запоріжжя. Влаштувався на металургійний комбінат «Запоріжсталь», де працював муляром з ремонту мартенівських печей. У цьому славному козацькому місті одружився, народилося двійко дітей й вперше у житті отримав власне житло. Ніщо, здавалося, не віщувало лиха.

«...По вновь открывшимся обстоятельствам...»

28 січня 1968 року мене затримали співробітники органів держбезпеки та доправили до Управління КДБ при Раді Міністрів УРСР по Івано-Франківській області. В одинокій камері в'язниці я провів два роки, один місяць і тринадцять днів.

На основі слідчих матеріалів мені були висунуті звинувачення із сорока двох пунктів. Численні допити, очні ставки й кримінальні справи не допомогли слідству. Я не визнав своєї провини і таким чином врятував собі життя від смерті. Тоді обласне управління

КДБ звернулося з клопотанням до комісії Президії Верховної Ради СРСР скасувати свою постанову від 1956 року про зниження мені терміну ув'язнення.

«...Твою мать... ты возвёл злостную клевету на советскую действительность...»

З весни 1970 року у мордовському табірному комплексі ЖХ-385, продовжує легендарний повстанець, розпочався мій другий термін ув'язнення. Через два роки ешелонем був вивезений у спеціальний табір під назвою ВС-389/35 поблизу станції Всесвятська, де утримувались «особо опасные государственные преступники»: в'язні сумління, учасники національно-визвольних змагань і дисидентських рухів.

Тут познайомився з поетом Іваном Світличним, Ігорем Калинцем й відомим діячем українського національного руху Євгеном Пронюком. З Євгеном Сверстюком спали разом на одних нарах.

Згодом прибув етапом правозахисник Валерій Марченко, котрий писав листи-протести про умови існування в'язнів у пермських політичних таборах. Його публіцистичні нариси з'являлися у підпільній літературі (самвидаві), передавалися для публікацій за кордон.

За один з моїх листів-звернень до Генерального секретаря ЦК КПРС Леоніда Брежнєва я отримав ще два з половиною роки особливо суворого режиму: уже після того, як провів в ув'язненні тридцять років.

Напередодні звільнення на волю мені виписали дванадцять днів карцеру. Крізь вибиту шибку у вікні вітром наносило сніг і, під кінець терміну покарання, я вже не порушив замірзав на холодній підлозі. Що вразило? Господь знову допоміг мені вижити. 30 квітня 1985 року, з інвалідністю 2 групи, мене було звільнено.

«...За все у цьому житті треба боротись...»

За некавалією розмовою і мовчазними роздумами промайнули більшість тяжких табірних випробувань. Тридцять два роки, шість місяців і три дні несхитний патріот карався в умовах суворого, особливо суворого і тюремного режимів. І ще карцери.

Його безуспішно намагалися знищити і морально, і фізично. Але сотенний «Кривоніс» таки вижив... вижив заради нас і заради України. Бо у боротьбі знайшов призначення і сутність свого буття.

Спілкувався
Микола СОЛОНЕНКО
м. Коломия

КРИМСЬКА УКРАЇНКА ПОЛЬСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ

Непомітно для української громадськості восени минув 120-річний ювілей від народження Харитини (Тини) Пекарчук — героїчної жінки, яка пройшла зі зброєю в руках весь період визвольних змагань 1917–1921 рр. у лавах Армії УНР.

Харитина Пекарчук народилася 14 жовтня 1894 року, на козацьке свято Покрови, в Сімферополі.

Походила зі зрусифікованої польської родини (дівоче прізвище — Ізбицька), проте її дід по матері, Скальський, був польським повстанцем; напевно, від нього вона успадкувала своє завзяття. Пізніше у спогадах вона писала: «Я з крові й кості полька. Мій дід був польським повстанцем, а я — його внучка-гайдамачка».

Батьки, Антон і Марія, мали велику земельну

посідість, були вельми заможними. Батько помер рано. Окрім величезних садів довкола Сімферополя, родина мала багато землі в Україні; для обробки земельних угідь у Криму наймалися «на строк» від Зелених Свят до Покрови чи аж до св. Михайла хлопці й дівчата аж з Полтавщини, що, маючи влома мало землі, змушені були цілими ватагами, одразу після Великодня, іти пішки шукати праці по великих поміщицьких маєтках Катеринославщини й Таврії, добиралися й до Криму, аж до самого узбережжя Чорного моря. Аж туди вони приносили свою, хоч і убогу, а справжню українську одягу, свою чудову мову, а в час роботи й відпочинку, при світлі місяця по татарських

аулах і передмістях лунали їхні незрівнянні пісні. Маленька Тіна була серед них, спостерігала за ними, і вже підлітком відчула, що вона — частина цього народу, полюбила мову й пісні його — створила в собі ґрунт, на якому незабаром вироста її національна свідомість і глибокий патріотизм.

Ще дитиною Тіна дуже любила, коли дівчата й хлопці співали українські пісні — у той час вона забувала геть про все. Пізніше дівчина захопилася українським театром, не пропускаяючи жодної вистави, — попри те, що відвідування їх суворо заборонялося вчителями гімназії, де вона навчалася, та батьками. Зрештою навчання настав край: коли Тіні випадково потрапив до рук «Кобзар» Шевченка, вона вивчала його вірші й наважилася читати їх подругам у школі.

У 1915 році в Сімферополі дівчина випадково зустрілася зі свідомим українцем із Полтавщини. В

своїх спогадах вона називає його паном П. Б. Він дав їй багато українських книжок. Одразу після Лютневої революції 1917 року пан П. Б. із дружиною, Харитиною і ще кількома особами заснували сімферопольську «Просвіту». Праця на українській ниві була нелегкою, бо інтелігенція українська, особливо старшого віку, «боялася виявити себе, щоб, не дай, Боже, москалі не повикидали їх із праці». Попри перешкоди, «Просвіта» організувала український хор та аматорський гурток, влаштувала літературні вечори. Разом із кримськими татарами видавали газету (кримськотатарський комітет очолював доктор права Абдул Сайдамет). «Треба підкреслити, — зазначала Харитина Пекарчук, — що співпраця з татарами була якнайкраща».

У 1917 році її захопила революційна стихія. На той час у Сімферополі стояли три запасні полки, з якими

активно взаємодіяла міська українська громада; зокрема, за їхню українізацію взялася сімферопольська «Просвіта». Це й пов'язало молодого Харитину з військовим життям.

Вже 17 травня 1917 року декілька тисяч солдатів з українськими прапорами маршували головними вулицями Сімферополя, а за ними слідом їхало декілька гарб-возів з хлопцями та дівчатами. А коли український маршовий батальйон вирушав на материк у 1917 році, Тіна приєдналася до нього як рядова, разом з товаришами по зброї пройшовши всі етапи визвольних змагань.

Померла 11 березня 1973 р. в будинку для людей похилого віку в Дорнштадті, маючи 79 років.

Кримська українка польського походження Харитина Пекарчук, учасниця визвольних змагань, посідає визначне місце поміж інших жінок, які боролися за волю України.

«НАЙБІЛЬШЕ НАМ БОЛИТЬ ДОБА БЕЗСЛАВНА», АБО ПРО «ДИВАНИ РОКСОЛАНИ» ТА ЇХНЬОГО АВТОРА

Добре знаючи Дмитра Шупту як гарного лірика зі своїм непересічним голосом ще з 60-х років уже минулого століття, який на сьогодні є автором більш як 30 віршованих збірок, з цікавістю взяв до рук його нову книгу, що вийшла в одеському видавництві «Астропринт» і вміщує поему «Дивани Роксолани». Однак не зовсім подивувався такій зміні його творчих орієнтирів, бо, подумки повертаючись у ті вже далекі минулі літа, коли Д. Шупта мешкав у Криму, згадав, що починав він свій творчий шлях як гуморист-сатирик з коротких мініатюр-епіграм та дружніх шаржів.

А вчитись цьому молодому тоді поетові було в кого — це, перш за все, «генерал» сміху, незабутній Степан Олійник і наш кримський «класик» Дмитро Черевичний. Тож вряди-годи ще тоді зустрічав Дмитрові сатиричні й гумористичні твори в кримській пресі, а окрема їхня добірка з'явилась в колективному збірнику під назвою «Лучи, которые горячи», до того ж ілюстрованому його власними карикатурами. Вже тільки з тодішнього доробку Д. Шупти можна було б укласти окрему збірку, та починалися часи чергового «половання на вільдом» радянською службою безпеки, і наш автор був занесений до «чорного списку» 63-х українських націоналістів. А тут ще й знайомство з Василем Стусом, з яким він зблизився в 1963 році на Всеукраїнському семінарі творчої молоді в Одесі, організованому Спільною письменників України. Учасників того семінару кадебісти тримали на прицилі. І згодом були репресовані В. Стус і В. Захарченко, а В. Сорока — молодий поет і скульптор, автор погруддя В. Стуса, яке він зліпив тоді ж на очах учасників семінару, був знайдений мертвим. Керівника ж семінарської секції поезії, знаного літературознавця, критика, чи не найвідомішого дослідника тодішньої української лірики, завідувача відділу Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка Академії наук України його директором М. Шамотою (звісно, за рекомендацією всюдисущого ЦК) було вигнано з роботи.

Не оминув репресій і Дмитро Шупта, за яким всі ці часи пильно стежило «недремне око». Вже в 1983 році під час останньої андропівської «загладки» для цього був знайдений вагомий привід. Йому інкримінували не що інше, як наявність вогнепальної зброї (об що ж то за такої націоналіст, якщо він не озброєний!) та цілого арсеналу набоїв і вибухівки, мішки доларів, радіостанції й передавачі. А ще й зв'язок з польською «Солідарністю». Це ті ж методи звинувачень, до яких охоронці державного спокою вдавалися і в минулі тоталітарні радянські часи. Згадати хоч би сфабриковану ними справу про міфічну Спільку визволення України, внаслідок чого було репресовано десятки, як не сотні кращих представників української творчої інтелігенції — письменників, митців, науковців, мислителів, державних і громадських діячів. Цим було завдано непоправного удару всьому інтелектуальному генофонду української нації.

Отож через сфальсифіковані звинувачення опинився поет на «державних харчах» — у київській пріснопам'ятній Лук'янівці. Та доля виявилася до нього більш прихильною. Наступного 1984 року за відсутності доказів і з нагоди чергової зміни в мадригалі дряхлих московсько-радянських вождів його звільнили.

Ось такий був гумор... Тож повертаємось до нашого сьогодення і до вже згаданої на початку гумористичної, як вона представлена в видавництві, поеми Дмитра Шупти. Правда, як на мене, то творові можна дати дещо ширше жанрове визначення, а саме — сатирично-гумористичне, бо йому притаманні ці дві ознаки, що співіснують між собою як два рівноліки крила.

Композиційно поему складають 24 розділи. І на перший погляд може здатися, що окремі з них порушують загальну цілісність твору. Та це пояснюється взятю автором за основу оповіді часозміною подій. Славне минуле України служить йому для відповідного фону, для зіставлення з непривабливою сучасністю. Отож кожен з розділів підпорядкований своєму ідейно-тематичному змісту, що в цілому служить основному смислому спрямуванню твору — авторському уболіванню за сьогоденніне занедбане становище України та відчутного в підтексті заклик до сучасників збудувати таку державу, за яку не буде соромно ні нам, ні нашим дітям і правнукам, і всім прийдешнім поколінням. До таких роздумів підводить вся сюжетна фабула твору, в основі якої лежить два часові виміри — наше славне історичне минуле і, на жаль, невтішне, скрутне сьогодення, що

настало нині, коли, як пише поет, «сплигло подій чимало за водою», «тепер нові герої і часи», коли «занедбаного хиріє земля!» І саме ці «нові герої» — головний об'єкт сатири автора. Вони, самі збагачуючись, призводять Україну до такого занепаду, до зубожіння. На прикладі «діяльності» цих нуворишів в окремому регіоні — на Одещині — поет типізує знищення пам'яток історії і культури та, власне, нашої історичної пам'яті, нашої національної духовності.

Сама назва поеми символічна і набуває різного тлумачення, відповідно до зображеного в ній часопростору і самого змісту оповіді. Головна героїня — Роксолана символізує собою патріотичне служіння рідній Україні навіть в таких екстремальних умовах, в яких вона опинилася.

Отже, всі події поеми зосереджуються навколо центрального образу Роксолани, яка змальована автором у двох названих вище часових реаліях. В минулому — це історична особа Настя Лісовська з Рогатина, що була продана в рабство, а згодом стала улюбленою дружиною турецького султана Сулеймана й активно впливала на його державну політику. Вона була причетна до ряду «султанських перемог», а її «поезий дивани (збірки віршів, які вона писала — М. В.) дух підіймали до боїв», і від цього «слава Роксолани повсюди ширилась-росла». Та не забувала вона і свою рідну землю, лишалась там, на чужині, патріоткою. Роксолана «свою Вітчизну берегла», «...допомогала Україні уникнути ганебних пльондрувань», сприяла козацтву — «від султана давала звістки козакам».

Та з того часу «сплигло подій чимало за водою». Тепер все це — минула історія. Автору ж «болить» наше сучасне. І нинішня Роксолана — це просто живий товар. Як сказано в творі, «...новітня Роксолана — дівка з нашого села», яка тепер по заморських борделях «забавля і заробля». Та, на жаль, про таких, як вона, «своя держава не подбала ще ніяк». От і змушені вони повіряться по світах у пошуках кращої долі.

Таким чином, основне ідейне навантаження втілене в тих розділах поеми, що присвячені нашій сучасності. І вони, ці розділи, образно відзеркалюють всі ті негаразди, що діються в нашій державі саме зараз.

Як же далі розвиваються змістовні колізії твору? Основна сюжетна канва поеми розкривається на тлі одеських буднів, що типізує нинішній стан всієї України. Правда, на перший погляд може здатися, що місцямі оповідь дещо непослідовна, а окремі епізоди мало пов'язані з її основним сюжетним стрижнем. Це й описи одеських ринків з їхніми космічними цінами, і секс-шопів, і одеської гуморини тощо. Однак при уважному вчитуванні в текст таке враження зникає, оскільки всі ці епізоди поєднані композиційною структурою твору і диктуються своєрідністю його архітектоніки, сприяючи більш повному окресленню нашого сьогодення, його художньому узагальненню.

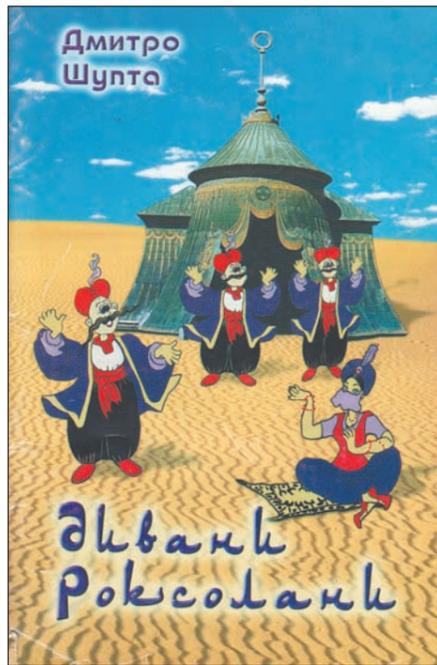
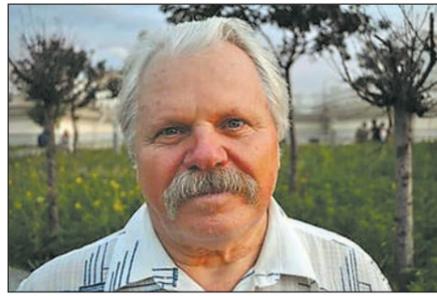
Новітня Роксолана умовляє свого «султана»-господаря відпустити її в круїз і, благословенна ним, відпливає катамараном до столиці південної Пальміри — Одеси. Місто гостинно стрічає тепер вже заморську гостю. Однак її вразило те, що на колись рідній їй землі вона не побачила нічого українського. Вдаючись до конкретної деталізації всіх нинішніх негативів шляхом їхнього нагнітання, поет малює непривабливу картину тотального наступу на все національне. На кожному кроці бачиться чуже, всюди засілля іноземщини («ще живе тут право окупантське — не державне мовить ще табло», «вулиці забили «Мерседеси» й інші іномарки дороги», «по чужому шкварять на майдані»). Тому й здогадується Роксолані, «що Одеса — це один Стамбул».

Автор, подорожуючи разом із своєю героїнею, на кожному кроці зустрічається з проявами неукраїнськості й денационалізації. Ось хоч би назви одеських вулиць:

Є тут вулиця Єврейська,
Бульвар Італійський...
Буде Фінська і Турецька,
Тільки українській
У Одесі дух відсутній —
Натяку немає.

А от оздоблена грецькими колонами одеська мерія, котру зводили римляни і про яку люди кажуть, що «це — не мерія, а якась химерія». І ця, за словами автора, «мерія не наша, ...бо у ній — не наша влада і чужі порядки». Тому-то і дів її — антиукраїнські:

Звідси — геть державну мову,
Українцям — дзуськи:
Прийняли тут постанову:
«Гаварі па-руській!»

В угоду ж шовіністичним п'ятиколонникам та їхнім поприхам і блюдолизам мерія приймає постанову про спорудження в місті пам'ятника імперській цариці Катерині II як засновниці міста. Хоч, за твердженнями неупереджених істориків, місто під назвами Кочубіїв — Качибей — Хаджибей існувало ще за часів Скіфії, за п'ятсот літ до катерининського указу 1784 року. І, таким чином, як зазначає поет, сталося те, що:

«В догоду царственній парсуні,
Поповнивши духовний сонм калік,
Самі собі (які такі розумні!)
Одесі втричі скоротили вік».

Мандри містом тривають. І ось уже читацьку увагу привертає Палац спорту, що по праву мав би носити ім'я знаменитого борця Івана Піддубного, який виступав на одеській арені і приніс Україні світову славу. Палац оточують скульптури сумнівного стилю, яким автор дає свою характеристику. Вони, ці скульптури, не милують око, а навпаки лякають своєю неоконкретністю, постають як витвори «хворой уяви», виглядають «наче жертви переможи, якісь безхребетні», «наче привиди бовванів, наче мокрі кури, як марення наркоманів — усі оті скульптури», «ні краси, ні сил, ні дару у їхньому тілі», «не скульптури, а потвори вкруг палацу спорту», «іх на звалищі у смітті ставить небезпечно». Тому поет вносить цим «шедеврам», що викликають одну відразу, свій безкомпромісний присуд: «Глянеш на оті погруддя, втечеш від арени».

І повсюди в Одесі, місті, як пише автор, «збайдужиння й диких згуб», де б не побували мандрівники, від морвокзалу і аж до знаменитого Привозу, вбачаються сліди безголового чи, навпаки, злодійського господарювання, внаслідок якого «живе народ злиднений в нас на хлібі-солі».

Відвідав поет зі своєю героїнею і мітинг на Куликовому полі, де люди звинувачували владу і шпетили її очільників «через те, що жисть у нас не важна — тільки влада — не чиясь вина, що не рідна влада і продажна, й злісно корумпована вона, що пора вже винних покарати — скільки бід вітчизні завдали, що при владі в нас не демократи, а все ті ж, колишні, що були».

Автора тривожить повсюдне свавілля, нищення і розруха. Уболіваючи за такий стан речей, поет не дистанціює себе ні від нього, ні від людей, вдаючись до займенникової форми «ми»: «Ми пограбовані шойно «Лукойлами», також непевністю і терміналами».

Хвилює поета і спосіб життя нашої майбутньої зміни — молоді, її нездоровий потяг до спиртного, наркотиків, куріння, особливо серед дівчат, що загрожують фізичному здоров'ю нації. Про все це пише він гостро і

болісно, а водночас образно і дотепно:

Слався, зміна благоглупа!
Гостро димом день прапах —
Йде красуна голопупа
Із цигаркою в зубах.
Ось від чого ми — несильні,
Кволих маємо внучат.
В нас не вузи, а коптильні,
Що закопчують дівчат.

І чим далі мандрує автор із Роксоланою містом, тим більше непривабливих картин постає перед ними. А все змальоване сприймається як докір і владі, і, врешті, всім нам, що такі безхребетні, що дозволяємо їй, обраній нами ж, чинити проти нас.

Отже, все те, що побачив поет в Одесі, типізує всі нинішні негативи, починаючи від нехтування нашою національною історією та культурними цінностями, нищенням їхніх пам'яток (як, приміром, описана доля двохсотлітнього дуба біля мерії, який був під охороною закону і, незважаючи на це, безжалюдно підтятий байдужою владною сокирою) до значного погіршення матеріального статку людей, наслідком чого стало масове трудове заробітчанство за кордоном, де наші милі красуні-Роксолани змушені торгувати своїм тілом. І недаремно в поета, як біль душі, виривається оте розпачливо-болісне: «Україно, дай же нам притулок, ми за тебе гинемо в тюрмі». А ще виникає мимовільне бажання, висловлене у змовницькому звертанні до Роксолани: «Давай махнемо навдвор від нашого жаху і блуду». Оцінкою всього баченого автор ніби ділиться із своєю героїнею («те, що твориться в Одесі, Роксолано, просто жах»), а воно (те бачене) починає і в неї викликати неспокій («сум'яття Роксолані душу розтривожило усю»). Поступово вона із байдужого спостерігача мовби стає авторським співпереживачем і врешті його спільником.

Твір змушує задуматись над питаннями: «Хто ми є в своїй державі? Чому дійшли до такого глуму над нею і над собою, своїм життям?».

Стає страшно від того, що втрачаються успадковані десятками поколінь і пронесені через століття наші національні цінності, що духовні начала підмінюються ерзацем. Все це веде до розмивання і врешті невеличкій всьому національному. То ж яка після цього може бути мова про розбудову України, про яку мріяло не одне покоління і до якої кличуть її сучасні будівничі? Тому й проймає весь твір авторська тривога за нинішній стан України, а разом з тим вчувається і заклик пробудитися (і як тут не згадати слова нашого Великого предтечі Тараса Шевченка: «Схаменіться, будьте люди, бо лихо вам буде!»), об'єднати свої зусилля всім патріотам заради благодення цієї, ради світлого майбутнього нашої України.

Таким чином, поема Д. Шупти «Дивани Роксолани», попри екскурси в минуле, всім своїм образно-словесним змістом звернена в наше непривабливе і скрутне сьогодення і пройнята утвердженням нашого національного духу, нашого роксоланства. Патріарх української літератури Павло Загребельний, розкриваючи це поняття і характеризуючи саму Роксолану, зазначає: «Роксолана не впала у відчай. У ній перемогла велич». Власне, це, як мені бачиться, — національна делікатна «українська душа». Вона, за його словами, «показала людям і світові, що таке українець і український дух!». Та, на жаль, цього роксоланства особливо сьогоденні нам не вистає, і з цим, мабуть, пов'язані всі наші негаразди як в минулому, так і нині.

То, дай же, Боже, щоб і ми ніколи не впадали у відчай, щоб кожен з нас відчував себе українцем і щоб в ньому перемогла велич його душі. І тоді минути всі наші біди. Тож маємо надію, що нинішня українська влада, що назвала себе демократичною, врешті розпочне докорінно змінювати ситуацію в країні, об'єднає все суспільство навколо національної ідеї. І кожен громадянин знайде собі місце (дозволю тут перефразувати Тараса Шевченка) «на рідній, на своїй землі». А наші милі Роксолани своєю чарівною красою будуть надихати сильну статку на славі діла в ім'я розбудови спільного дому, нашої рідної Роксоланії (так колись у давнину звали Україну-Русь наші предки).

Поема Дмитра Шупти «Дивани Роксолани», безперечно, є його творчим успіхом. Хтось може закинути автору нерідке вживання давньої архаїчної лексики і тюркомовних запозичень. Однак саме вони найбільше сприяють передачі відповідного історичного колориту і створюють атмосферу, коли читач ніби сам стає свідком описаних подій. Загалом твір сприймається як докір нам, нині живим, за те, що сталося з нами і нашою землею. І її основним лейтмотивом є протест проти такого стану речей в Україні і заклик очиститись, вимести весь бруд, усю скверну і нечесть зі своєї землі і всім разом взятися за розбудову української України.

Михайло ВИШНЯК

м. Сімферополь

ЧИ ПОТРІБНЕ УКРАЇНІ МІНІСТЕРСТВО ІНФОРМАЦІЇ?

Слухала нещодавно частину передачі Євгена Кисельова, присвячену дуже важливій темі: «Чи потрібне Україні Міністерство інформації?». Учасників диспуту найбільше хвилювало, що утворення такого міністерства може призвести до введення цензури, яка вбивала всяку живу думку в СРСР. Звісно, цензура — це погано, та ще гірше, коли людина не має в собі власного цензора і говорить чи пише все, що їй спаде на думку.

Не буду аналізувати те, що там говорили, бо я не так слухала, як намагалась сама собі дати відповідь на поставлене запитання. Україна 300 років проіснувала в цупких обіймах нашого північного сусіда. Весь цей час Росія писала (сама писала, а не творила) свою історію, прив'язуючи її до славетної історії Київської Русі. Цікаво, що при цьому сама Київська Русь помаленьку перетворювалась в окраїну Великої Росії, хоч такої ніколи в природі не існувало, а було собі невеличке Московське царство, вічно голе і голодне, яке весь час когось завойовувало, руйнувало, знищувало і приєднувало до себе.

Як жилося українцям в цій новоявленій державі? Так, як живуть рабам. Сама суцільно неграмотна, Росія зробила і їх неписьменними, примушуючи навчатися в церковно-приходських школах чужою для дітей і їхніх батьків російською мовою. Наша ж мова постійно заборонялась. Ми не мали права мати своєї історії, і не тільки в царській Росії, а й в СРСР.

І ось розпад Союзу і створення Незалежної Української Держави. Чи все населення України радісно сприйняло цей факт? На жаль, ні. У Прибалтійських республіках — так, але ж вони прожили в СРСР менше років, для них росіяни завжди були окупантами. Я побувала у 70–80-ті роки в усіх Прибалтійських республіках, була свідком їхнього національного відродження, і СРСР змушений був з цим миритися. Таблички з назвами вулиць національними мовами, меню в кафе теж по-їхньому. Чистота і порядок на вулицях. Чудові траси з місцями для відпочинку туристів і навіть зі скляними телефонними будками прямо в лісі, біля траси. Взуття й одяг можна просто купити в магазинах (це було і

в Білорусії), а не десь «доставати», як у нас, в Україні і в Криму, де я не могла навіть простої куртки купити своїм дітям, бо вся промисловість України працювала на армію, на озброєння військової машини СРСР.

Можна багато писати про реалії нашого життя в умовах «розвинутого соціалізму», але як все-таки бути з тим Міністерством інформації в Незалежній Україні? Потрібне воно чи ні? Якось обходились ми без нього 23 роки, то, може, й зараз обійдемося? Не знаю, як щодо міністерства, а от інформація і її поширення серед людей вкрай необхідне.

Населення України, яке так звикло до комуністичної пропаганди, що безперервним потоком лилася з радіо- і телеприймачів, до щотижневих політзанять, політінформацій, де людям втовкмачували лінію партії, яка була «умом, честю і совістю нашої епохи», раптом опинилося в умовах інформаційного патріотичного вакууму, а то й неприкритої антиукраїнської істерії. Демократія перетворилася в повний «беспредел». Українські громадські організації, які намагались вести роботу з ознайомлення людей зі справжньою історією України, повернути нам імена наших героїв, не отримували від держави ні моральної, ні матеріальної підтримки. Вони не мали своїх приміщень, де б можна було проводити якусь роботу, де могли б просто поговорити з людьми, дати їм газету, книжку чи журнал, з яких люди могли б почути щось про перспективи розвитку нашої рідної нельки-України. Ми навіть реєстрували громадські організації на нашій домашній адресі, самі оплачували телефонні розмови, за свої мізерні пенсії підтримували наші газети, передплачуючи їх, посилали свої дописи про нашу роботу, не чекаючи за це ніяких гонорарів.

Не мала державної підтримки українська преса. Ми так хуленько вирішили перейти на капіталістичні рейки, що відразу почали впроваджувати «хозрасчёт», тобто госпрозрахунок. Не купують люди українські газети, книжки, бо їм легше російською читати, — то й не треба, надрукуємо російською!

Як гриби після дощу, почали народжуватись і провітати антиукраїнські громадські організації, особливо у нас, в Криму. «Рус-

ская община» так наполегливо цюкувала нас, українців, нашу «Просвіту», підігрівачі антиукраїнські настрої жителів Криму, що ми відчували себе тут упослідженими, приниженими, не захищеними своєю державою.

Обираючи нібито нашого рідного, українського Президента Юшенка, ми так сподівалися, вірили, що він будуватиме українську Україну, але він так захопився боротьбою з Ю. Тимошенко, так бездарно дозволив змінити Конституцію, позбавивши себе будь-яких прав, так завзято нагороджував наших ворогів у Криму... Саме при ньому наша рідна «Кримська світлиця» волила про допомогу, виходила з чорною стрічкою, бо ніяк не знаходила коштів, щоб її підтримати. Ситемної, цілеспрямованої інформації про Україну, українців, нашу славу історію, про плани на майбутнє від держави, її очільників населення не отримувало.

Поодинокі патріотичні видання всі роки нашої Незалежності били на сполох, бачачи, що держава нічого не робить, щоб цю Незалежність підтримати і захистити... І ось зараз йде війна, а перед війною був Майдан, і тут народ наш вже не міг більше терпіти того, що держава наша не готова себе захищати. Народ прозрів, народ об'єднався, щоб захистити свою Україну. Дуже важливо зараз не збити хвилю любові народу до своєї рідної української землі. Не послав би Путін своїх бандитів насаджувати на Донбасі якусь «Новоросію», захищати «русскоязычных», якби їм було менше, якби вони за 23 роки вивчили українську мову, полюбили її красу, дізнались про нашу славетну історію, про Трипільську культуру, про те, що наші предки мали високу культуру не одну тисячу років тому. Щоб озайомилися з міфотворчістю українців (днями побачила в одній бібліотеці три великі книги на цю тему, тільки не встигла їх проглянути, тепер дуже боюся, щоб їх не вилучили з бібліотек Криму, як вже вилучили всі книги про голодомори в Україні).

Але цю хвилю любові до рідної землі має підтримати саме держава, а не лише громадські активісти, тож, можливо, саме Міністерство інформації могло б очолити цю велику і таку потрібну справу. Досить вже нам бути Іванами, які не знають свого роду й коріння. З рашизмом треба боротись, як і з фашизмом, якщо хочемо жити у вільній, незалежній, багатій і щасливій державі щасливих людей.

Алла ОСАДЧА, м. Феодосія

Памяці

Українська-беларускага героя
Міхася Жызьнеўскага
я прысьвяціў верш.

Сябры-украінцы паведамлі мне,
што ён гучаў падчас разьвітання ў Кіеве...

Белы сьнег, як саван, над майданам.
Над майданам чорны дым з пакулья
і ледавіковая зіма.

Чорны дым сьмярдзіць кублом паганым,
Белы сьнег лавіць спрабуе кулі —
Не ўдаецца, ловы ўсе — дарма.
«Там супротивления очаг» —
Снайпэр-беркут меціць па вачах.

Куля ў вока верхніку Багдану,
Куля ў вока пешаку Тарасу.
Што сьляпому? Кобза і хатуль.

Белы сьнег перабінтуе рану.
Чорны дым схавае ў дол да часу
Плашч-палатку асьляпляльных куль.
Україна, сьцісься і замры.
«Пусть поют слепые кобзари...»

Сьпеў лунае за Дняпро далёка.
Майстра і на кобзе вытне скерца,
Бажавольны станчыць гапака.
Кулю, што ляцела брату ў вока,
Прыцягнула маладое сэрца.
Не дрыжала ў снайпера рука.
І на Кіеў, на майданы страх
Бел-чырвона-белы выпаў сьнег.

Гэта Бог, скліўшыся ў жалобе,
Плашчаницу па-над ім раскінуў.
Чорны дым клубіўся каля ног.
«Ишь, лежит в сугробе, как во гробе»...
І, дабраславіўшы Україну,
«Ён загінуў, — так шапнуў ёй Бог, —
Каб ты, нэнько, бачыла штоміг
І сяброў, і ворагаў сваіх».

Міхась Скобла

СОСЕД

Мне обидно, что я был прав,
неприятно, что знал давно.
Что живут они в наших домах,
что соседи мои ...

Жил с тревогой, когда был мир,
когда ели они мой плов.
Я ведь чувствовал, предадут,
они хуже бездомных псов.

Не хотелось верить, что так,
ведь другое время пришло.
И сосед мне совсем не враг,
и не носит в кармане зло.

Что былое нужно забыть,
отпустить на их предков мечь.
Но шемило ночами в груди,

грозотала душа, как жель.

Говорили мне даже свои,
что не нужно с обидой жить.
Говорили, что надо простить,
что простившего Бог простит.

Забывался и жил, как все,
строил дом и детей растил,
даже детям своим объяснял:
«Не печальтесь, устроен так мир».

Но история, сделав круг,
по спирали своей прошла.
И вернулась, не предупредив,
в дом без стука бедой зашла.

Я не верил, все, как в кино,
будто не Крым,
а Ближний Восток.

Автоматы, танки кругом,
и меняется цветом флагшток.

Детям радость, в школу нельзя,
сам на взводе, включен «АТР»,
а под окнами «слава» кричат,
и российский стоит БТР.

Легкой паникой бросило в пот,
горечь в горле — я знал давно,
что соседи меня предадут,
что соседи мои ...

Дверь проверил, нашел топор,
если что — не дамса легко.
А за окнами брызжет капель,
стало явью чужое кино.

А за окнами пир чумной,
«за Россию» — держи автомат,

и сосед мой, одев камуфляж,
крепко держит «АК» за приклад.

Гордо мимо меня прошла
свора пьяниц, сейчас они — взвод.
И у каждого изо рта —
перегаром — «Россия, вперед!».

Когда слабым становится лев,
каждой шавке за честь —
укусить.

Когда болен бесстрашный тигр,
обезьяний удел — дразнить.
Мне обидно, что я был прав,
неприятно, что знал давно.

Но я горд, что не стал, как сосед,
что не скажут, что я ...
Эрнест АБКЕЛЯМОВ

ПРОЩЕННЯ – ПІСЛЯ ПОКАЯННЯ

Я — християнка греко-католицького обряду, з повагою ставлюся до всіх віруючих в Бога всіх конфесій. Прочитала в пресі звернення Вселенського патріарха Варфоломія до українського народу з нагоди 81-ї річниці Голодомору в Україні, але до визначення його геноцидом патріарх не приєднується. Він у своїй молитві закликає українців до пам'яті, примирення і прощення. Ми, українці, в жалобі молимося за жертвами голоду і тоталітарного режиму, ми нічого не забули, але й простити виконавців геноциду від комуністичного режиму у цій трагедії не можемо без покаяння з боку їх і їхніх послідовників. Ми, християни, вважаємо, що прощення можливе тільки після щирого усвідомлення і покаяння. Це потрібно зробити зараз.

Зло може бути прощене Богом тільки після покаяння і спокутування гріха. Після покаяння ми всі помолімося за ворогів своїх, і буде їм прощення від Бога і від нас. Але сучасні події на сході України і в Криму показують, що московські політики не визнають своєї провини і в них нема ба-

жання мирно існувати у кордонах, встановлених у світі після Другої світової війни.

Люди всього світу співчують Україні і моляться за душі загиблих під час тоталітарного режиму і вже у наш час, в сучасній війні. Але нам не зрозуміло, чому Вселенська церква не закликає злодіїв до каяття, щоб вони припинили братовбивчу війну.

Агресорів треба призвати до миру. Після дійсного покаяння і Бог простить, і люди простять.

Боже, Україну збережи!
Господи, помилуй нас!
**Тетяна Сергіївна
КАРПЕЦЬ,
пенсіонерка**

м. Херсон
Р. С. Прошу надрукувати також мого вірша, якого я написала ще у серпні цього року.

**ФАШИЗМ ЧЕРВОНИЙ
ГОЛОВУ ЗДІЙМА...**

Багато місяців іде війна,
Вже рвуться бомби
в нас над головами.
Давно скінчалась
Друга світова,
Москва знов хоче панувати
над нами.
Фашизм коричневий
в минуле відійшов,
І зрозумів весь світ,
як життя треба.

Та шовінізм російський
віднайшов
Знов привід — воювать
у них потреба.

І це червоне зло
іще шипить,
І ця бацила зверхності
бажає

І мріє знову світ весь
підкорить,
І в Україні землі загібає.

Придурюються друзями
весь час,
Слов'янами-братами
називають,

Насправді ладні
задушити нас
В своїх обіймах:
«Хай хохли конають!»

Коли ж ми, люди,
те розкусим зло,
І наші яничари
всі прозріють?

І зрозуміють,
де воно — добро,
І як його творити
зрозуміють.

Вникайте, люди,
у причини зла,
Та істинну історію
вивчайте,

Що кризь віки в сьогодні
проросла,
І Україну разом захищайте.

Всі сили, волю й розум
докладемо,
Щоб рідну Україну
відстояти,
Ми єдність, незалежність
збережемо,
Ніхто не зможе
наш народ здолати!

А У НИХ?..

Російський поет Андрій Орлов («Орлуша») присвятив новий вірш казусу з російським літаком та російському безглузду в цілому. Оpubлікував він його на своїй сторінці у Facebook. (Літак примерз, і пасажери змушені були у 52-градусний мороз штовхати його). Автор зазначає, що новий твір був створений у стилістиці Некрасова. У ньому Орлов символічно наголошує, що в Росії примерз не тільки літак, а взагалі «багато чого», і надії на танення нема...

ПРО САМОЛЁТ

Однажды в студеную зимнюю пору
Я из лесу вышел. Метель, гололед...
Гляжу, поднимается медленно в гору
Красивый и белый, как снег, самолет.
И, шествуя важно, в спокойствии чинном
По полю его волокут мужички.
При этом — обычные с виду мужчины,
Простецки одеты, совсем не качки.
На улице было, скажу вам, не жарко,
Морозного минуса под пятьдесят.
У всех, кто мечтает свалить из Игарки,

Под носом замерзшие сопки висят.
— Далече собрались? Помочь ли советом?
— Катить помоги, чем придурка ломать!
Летим в Красноярск по законным билетам...
И все помянули ютэйрову мать.

Стою. Самолет за буром исчезает,
«Дубинушку» грянули сибиряки,
Ведь русскому, если шасси примерзает,
То это — не повод для слез и тоски.

Я верю, родимые, силушки хватит
На мирную жизнь и победу в войне.
Такие — не выдадут! Эти — докатят,
В Москву из Игарки докатят к весне!

Все призрачно в этом бушующем мире,
Тут есть только миг, за него и держись,
И если примерз чем не надо в сортире,
То значит, ты — жив, продолжается жизнь!

А если взглянуть на проблему серьезно,
То вряд ли кому-то открою секрет,
Что многое очень в России примерзло.
Давно. И надежды на таянье нет.

Примерзла страна к своей нищенской доле,
Примерзла автопром к «жигулям» навсегда,
Примерзли мечты о свободе к неволе,
Сосули намержшие рвут провода.

Примерзло надежно к бюджету «Роснано»,
Примерзли избранные к креслам своим,
И нас нипочем не понять бусурманам —
Живущим в тепличных условиях им.

Поймите своим тепловковым умишком,
Что русским мороз во спасение дан.
Да, мерзнем. И — что?

Не палить же покрышки
И, прыгая, греться, как евромайдан!

И пусть (извините, что сказано к ночи)
Услышит любой, кто намылжился в путь:
«Внимание! Всем пассажирам до Сочи —
На выход! Пора самолет подтолкнуть!».

«ПІД СПІЛЬНИМ ДАХОМ»: ЧИТАЙМО Й ПІЗНАВАЙМО СВІТ РАЗОМ

Про роль бібліотеки у формуванні естетичних смаків та уподобань ми вже неодноразово розповідали нашим читачам. Як захопити дітей та юнацтво до читання? Як зробити так, аби книжка залишалася конкурентоспроможною в умовах розвитку інформаційних технологій? У кожного бібліотекаря — свої виховні «родзинки», які перетворюють читання на процес захопливої мандрівки світом книг. Чимало бібліотекарів переконані: найкращий спосіб залучити дитину до читання — це самому якомога частіше цікавитися літературою. І, як вважає організатор «Книжкової толоки» у Миколаєві та Стрию Любов Хомчак, відкриття нових імен — справа надзвичайно потрібна. «Засмуче, коли автор має змогу себе прорекламувати, а коли починаєш читати, відразу розчаровуєшся, — говорить Любов Хомчак. — Тому прагнемо відкрити нові імена, організувати зустрічі з читачами, представити творчість молодих письменників». Завдяки такому творчому тандему, в якому задіяні письменники та організатори книжкових толок, відбуваються цікаві зустрічі, а на книжковому небосхилі з'являються нові імена. І велику роль у такій творчій співпраці відіграють саме бібліотеки — духовні островці, де працюють віддані своїй справі фахівці.

У Львові добре відома адреса дитячого центру розвитку й дозвілля «Під спільним дахом», що на вулиці Симоненка, 10. Чому центр називається сімейним? У чому його відмінність від традиційної бібліотеки? «Коли майже рік тому, у лютому, ми відкривалися, ставили перед собою завдання перетворитися на центр розвитку громади, де б цікаво було і дорослим, і дітям», — говорить завідувачка центру Лариса Мурашик. Зрештою, кожен відвідувач може переконатися у тому, що центр «Під спільним дахом» кардинально відрізняється від традиційного уявлення про бібліотеку. По-перше, вражає величезна площа (близько 1000 кв. м), а це означає, що не треба десь шукати куточок для усамітнення, аби почитати книжку. Хоча ремонт бібліотеки № 19 (на базі якої створили центр) тривав упродовж п'яти років, на діяльності закладу це не позначилося. «На ремонтні та оздоблювальні роботи, закупівлю меблів були скеровані кошти з бюджету Львівської міської ради, — пояснює Лариса Мурашик під час екскурсії просторами залами бібліотеки. — Комп'ютерна техніка з'явилася завдяки нашій перемозі у програмі «Бібліоміст». Нині у центрі діють послуги, які можна назвати новаторськими. Це і незвичний теенагет-сервіс «Міняю все»; до найменших відвідувачів завжди поспішає «Бібліоняня»; батьки можуть скористатися розсилкою «Бібліо-мэйл».

Разом з Ларисою Степанівною мандруємо просторами кімнатами. За комп'ютерами працюють школярки, готують домашні завдання та реферати. На жаль, не всі діти мають задовільні житлові умови, аби спокійно підготуватися до занять вдома. Якщо у невеличкій квартирі мешкає багатодітна родина, то про належну підготовку не може йтися. У такому разі на допомогу приходить бібліотека, у бібліотечних залах — зручно й комфортно працювати. А для тих, хто стомився і прагне відпочинку, створено релакс-зону. Тут дитина може усамітнитися, відволіктися від повсякденних клопотів. Зрештою, спокійно почитати, а в разі потреби — зустрітися з психологом. Доволі незвичною послугою є гра... у теніс. Влітку, коли надворі спека, можна усамітнитися у бібліотерасі — зоні, де влітку розміщується читальний зал. Лариса Мурашик звертає увагу на те, що бібліотека поділена на інноваційні території, так звані зони. «Маємо зони ділового читання, Інтернет-зону. До нас приходять старші люди, які праг-

нуть знань у поважному віці. Завдяки програмі «Щасливий вік» пенсіонери навчаються комп'ютерній грамотності, користуються Інтернетом. Охоплюємо своєю увагою від найстарших до найменших. Обслуговуємо малят від двох до шести роцків, адже завдяки «Дружній родині» вони навчаються читати, писати, рахувати. Тож, як бачимо, завдяки інноваціям маємо змогу забезпечити відвідувачам цікаве та якісне дозвілля».

Підсумовуючи, можна сказати, що центр розвитку й дозвілля «Під спільним дахом» — це конструктивне спілкування у дружньому колі; інтелектуальний відпочинок для всієї сім'ї. І то не лише рекламний слоган, а справжні конкретні дії. Творча співпраця центру та учнів Навчально-виховного комплексу ім. Василя Симоненка стала можливою завдяки активній роботі бібліотекарів. Адже саме шкільні бібліотекарі залучають дітей до читання, і роблять це не з примусу, а за покликом серця. «У зустрічі з письменниками організуємо часто, — пояснює Лариса Мурашик. — Діти, звиклі до спілкування, тому й вимоги до літературів доволі високі». Справді, як зацікавити юних читачів, аби вони оцінили ваш «літературний шедевр»? Як побудувати зустріч, аби вона залишила слід у дитячому серці? Чи запитання є часто риторичними для моїх колег-письменників, кожен з яких має власний рецепт успішного спілкування. Зрештою, кожна зустріч із юними читачами — оригінальна, і не можна заздалегідь спрогнозувати, якою вона буде. Наше спілкування з учнями відбулося під знаком літературних читань. Завідувачка молодшого відділу Уляна Голяка відразу налаштувала дітей на цікаву розмову, вона звернула увагу дітей на такий штрих у моїй творчій біографії, який може бути повчальним для тих початківців, які лише торують літературну стежку.

...«За урок — чотири», — вчителька української мови і літератури, яка завжди голосно зачитувала мої шкільні твори, раптом здивувала мене своєю оцінкою. Це тим більше було дивним, адже гуманітарні предмети завжди були у мене «на висоті». Похнюплена мовчу, обмірковую собі: «Щось було не так? Що саме?». Зрештою, засмучувала не сама оцінка, а те, чому саме так вирішила вчителька. Адже ще вчора вона зачитувала мій твір про осінь і схвально кивала головою: «Молодець, знайшла влучні слова, які торкнулися найпотаємніших струн людської душі. Може, саме в цьому і є найвища таїна слова?». Коли пролунав дзвоник, наважи-

Зустріч у бібліотеці

лася підійти до вчительки. Вона, помітивши моє хвилювання, усмінулася: «Не хвилюйся... Якщо оцінювати з позиції техніки, все було гаразд... Це, як у фігурному катанні. Здається, обов'язкова програма виконана бездоганно, адже спортсмени відкатилися технічно грамотно, без помилок. Складні підтримки, бездоганно виконані стрибки. Але в очах глядача немає захвату! Зал не підхоплюється у захопленні, не завмирає у передчутті небезпеки, коли фігуристка виконує найскладніший стрибок. Так само і в літературі: можна докладно скомпонувати слова, грамотно побудувати речення і розставити розділові знаки. Та чи можна назвати це літературою? Чи торкнуться написані без помилок слова наших сердець? Чи замратирнуть вони у передчутті радості й насолоди? Якщо хочеш писати — пиши саме так!».

Упіймавши мій розгублений погляд, вчителька підбадьорливо усмінулася: «Це так, ліричний вступ. Порада на майбутнє, якщо пов'яжеш життя з літературою».

Коли пані Уляна зачитала слова вчительки, дітлахи збентежилися. Деякі з них зізналися, що теж пробують писати, от тільки ніколи над цим не замислювалися: «Щоб літературний твір торкнувся читачого серця, недостатньо вміло скомпонувати слова». А що тоді потрібно? Як стати справжнім письменником? ...Вічну загадку любові все життя розгадував забутий Григор Тютюнник. Про нього говорили, як про письменника, душа якого «повнилася болем». Він залишив нам дивовижні нотатки, які не втратили актуальності в наш прагматично-жорстокий час. «Питають часто, над якою темою працюю, — писав Григор Тютюнник. — Ніколи не працював над темою. Завжди працюю над почуттями, що живуть навколо мене і в мені». А буває й так, що технічно все виконано бездоганно, а літератури нема. Чому ж так відбувається? «Кому ж зостанеться жаль, що жив у моїй душі?!» — так риторично запитував Григор Тютюнник. І переконував нас у тому, що «майстерність, буває, приходить, а вміння бачити і хвилюватися покидає». Як людина, свідомо високого призначення слова, письменник Григор Тютюнник був категоричним у судженні. Був переконаний, що література, не

осяяна внутрішнім світлом (нехай навіть технічно бездоганна) — то «вже кінець; це все одно, що вміти будувати храм і не мати цегли навіть на халупу». Філософську мудрість цих висловлювань діти, звісно, зможуть осягнути з часом. А от підготуватися до зустрічі із «серйозними творами» якраз і допомагають літературні зустрічі, організовані бібліотекарями спільно з письменниками.

Разом з юними читачами читаємо п'єси «Стрімкий, як вітер», «Пластиліновий хлопчик». А ще діти цікавляться п'єсами, адресованими дорослій аудиторії, і це теж не може не тішити. Ми разом міркуємо над тим, як зробити цей світ трохи добрішим. І які добрі справи залишаємо після себе. Герой радіодрами Роман — дитина з обмеженими можливостями. За цим гуманним означенням — біль і самотність маленької людини, змушеної спостерігати за навколишнім світом з висоти шістнадцятого поверху: «Дивлюся на тих людей-комах і уявляю себе казковим велетнем, що спостерігає за ними зі своєї височини. Кого хоче, того карає, кого схоче — помилує... Але я — велетень, нога якого ніколи не торкалася землі». Чи не тому люди здаються такими малими й дрібними? На жаль, такими самими малими й дрібними часто видаються також їхні вчинки. А от Роман, попри фізичний недолік, залишається людиною доброю й гуманною. Попри свій юний вік, Роман осягнув найвищу мудрість — бути добрим. Чи не тому, познайомившись з дельфіном Келлі, більш за все Роман мріє повернути йому втрачене відчуття польоту й радості? А це можливо лише тоді, коли Келлі опиниться на волі!

А от на долю Юрка, головного героя радіодрами «Пластиліновий хлопчик», випали не менш жорсткі випробування. Змалку хлопчик скуштував гіркого сирітського хліба, відчувши свою непотрібність й приреченість. Такаючі від жорстокого світу, сирота Юрко, як може, захищає свій внутрішній світ від руйнування. В інтернаті, де виховувався Юрко, звернула увагу на його захоплення пластиліном. За ліпленням Юрка можна застати частіше, ніж за будь-яким заняттям. Хоча дорослі широким розуміють його захоплення: «Навіщо тобі це?

Адже відтепер тебе очікують дорогі речі». Утім, Юрко, як і кожна дитина-сирота, мріє про щасливу родину. І вперто ліпить пластилінові фігурки, які мають зображувати щасливу родину. От тільки чи вдається хлопчині стати щасливим у своєму звичайному житті?

Питання, що постають перед школярами, змушують замислитися над одвічними проблемами нашого буття? Як не втратити себе у цьому складному дорослому віці? Як стати щасливим? І як зберегти любов і доброту до ближнього? Не озлобитися, не стати жорстоким? «Мені б хотілося прочитати продовження про долю Юрка», — замислено говорить учениця. А допитливий читач Максимко додає: «А як склалася подальша доля Келлі і чи здійснилася мрія Ромчика? Адже він так мріяв побачити Келлі щасливим!». Дивує, як діти самостійно, без підказки автора, відшукали такі важливі для них рядки у тексті. І кожен зачитує, як уміє, але жодна дитина не лишається байдужою. І це, напевно, один з головних уроків доброти, який залишиться у їхній пам'яті: «Звідки ти прийшов до нас, розумнику? — запитує Роман. — Він проспівав мені дивовижну пісню: прийшов з волі, а потрапив у неволю... Але не озлобився проти людей, не став агресивним і злим. Він, як і раніше, залишається відданим, мужнім і люблячим. Тільки думка його лине, де завжди світить сонце, а морська хвиля б'ється так несамовито, що бризки розлітаються далеко від берега. Як я хочу, щоб твої мішні плавники знову розсікали поверхню моря. Пливи, Келлі, і будь стрімким, як вітер!».

...Урок, організований у співпраці бібліотекарів і письменників, засвідчив головне: подібні зустрічі потрібні усім нам. Без книжки немає і не може бути усесвітнього розвинутої особистості. Власне, про це говорять і самі діти. Стрімкий ритм сучасного життя — то не лише комп'ютерні технології. Розуміємо, як багато важить гуманітарна складова у контексті національно-патриотичного виховання. Тож, без сумніву, за таких умов співпраця бібліотекаря та письменника набуває нового звучання. Адже спільними зусиллями стоїмо в обороні душі української дитини. І як добре, що на цьому шляху маємо чимало однодумців.

Наталія ОСИПЧУК,
письменниця, член НСПУ

ШКОЛЯРІВ НЕЗАБАРОМ НАВЧАТИМУТЬ, ЩО ТАКЕ «ЄВРОМАЙДАН» І ХТО ТАКІ «ТІТУШКИ»

Підготовка матеріалів про Євромайдан та війну на сході України, які будуть включені у навчальні посібники для учнів 11-х класів, а також у методички для вчителів, наразі перебуває на завершальному етапі. Про це йшлося під час чергової зустрічі авторського колективу із заступником міністра освіти і науки Павлом Полянським, інформує прес-служба МОН.

«Текст додаткового параграфа для учнів буде максимально лаконічним, адже у

тих місцях, де текст можна замінити на візуальні матеріали, обсяг авторського тексту буде мінімізований за рахунок фотографій, діаграм тощо. Також у параграфі розглядатимуться нові поняття та їхні глумачення, зокрема: «Євромайдан», «тітушки», «волонтер», «сотня», «АТО», «Асоціація з ЄС», «добровольчий батальйон» та інші», — йдеться у повідомленні.

При цьому для вчителів готують методичний матеріал про події Євромайдану та

російсько-українську війну 2014 року, що буде містити більш науково обгрунтований виклад подій та рекомендації щодо їхнього вивчення з учнями.

У МОН пообіцяли ще 29 грудня обидва формати матеріалів — параграф та матеріали методичних рекомендацій — подати на розгляд комісії з історії науково-методичної ради МОН щодо надання їм грифу «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України». Вже у січні матеріали будуть доступні для використання як у паперовому, так і в електронному форматах.

ШЕВЧЕНКО І СТУДЕНТИ

Понад 70 власноруч виготовлених експонатів представили студенти Бродівського педагогічного коледжу ім. Маркіяна Шашкевича у Червоноградській філії Львівського музею історії релігії (Палац Потоцьких).

Вони організували виставку «Тарас Шевченко — художник. Погляд з XXI століття». А це — роботи за ескізами картин Великого Кобзаря у різних техніках виконання: вишиття хрестиком та бісером, тригранно-війкове різьблення, плоске й об'єм-

не випалювання тощо. Ні фантазії, ні майстерності, ні знань Шевченківського малярства студентам не забракло! Керівник проекту — викладач Ігор Ошурко.

Представила гостей завідувач філії-музею Галина Гриник. Іхній творчий доробок високо оцінили начальник Червоноградського міського відділу культури Володимир Гуменюк, о. Михайло Микита, о. Ярослав Царик, заступник директора Бродівського педколеджу Ніна Ткачук, інші промовці.

Оглядаючи виставку, незабутніми враженнями ділилися й відвідувачі музею. Їх зібралася повна зала. Душу переповнювали найприємніші емоції.

Окрасою мистецького свята стали й пісні у виконанні церковного хору (диригент — Наталя Зінків) храму Пресвятої Богородиці — Владичиці Українці. Звучали музичні твори на вірші нашого Тараса та духовний мелос.

Цією мистецькою акцією Червоноград продовжив святкування Року Тараса Шевченка в Україні.

Тарас ЛЕХМАН

«МАЛЮВАТИ МЕНІ ДАВ БОГ...»

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Зараз Валентина Протопоп мешкає в маленькому селі на Волині, на заході України. Та для неї світ не обмежується рідною домівкою. Вражає сила характеру цієї жінки, яка живе багатим, повноцінним життям: має надійних друзів, роботу, цікавиться політичними і культурними подіями в Україні та в світі, турбується про своїх земляків, які перебувають далеко за межами нашої країни. Так-от, на прохання Валентини Протопоп, надсилаємо її чудові роботи, просимо надрукувати їх у вашому виданні і таким чином привітати всіх українців із святами, нагадати їм мальовничу українську природу та наші давні традиції. Нехай сила духу цієї маленької, надзвичайно привабливої жінки, яка не заховалася зі своєю бідою від світу, а відкрила йому себе:

«Дивіться, як я можу» – слугує прикладом багатьом.

– Я хочу щось залишити після себе людям. Тому прошу щодня у Бога: «Поки жива, не забирай у мене правої руки, якою я ще можу малювати...».

– Малювати мені дав Бог – це моє покликання. І я просто не маю права грішити і не використовувати його...

Тож, коли вам легко і радісно чи сумно і важко, дивіться на Валентині малюнки, зіграйте свої серця теплом, засявайте їх добром, набирайтеся від них сили і снаги, і йдіть вперед!

Хай картини художниці мандрують світом, нехай несуть любов і ширі вітання з рідної землі! Слава Україні!

Микола БЕРКИТА
Малюнки Валентини Протопоп

ПРОЦАЮЧИСЬ З РОКОМ КОНЯ

РІКА, ЯК ПЛИН ДУМОК...

(ВРАЖЕННЯ ВІД КАРТИНИ «ЮНІСТЬ МАМАЯ, АБО КУПАННЯ СИНЬОГО КОНЯ»)

Нещодавно я знову відвідала улюблене місто Львів. Цього разу зовсім несподівано завітала до Палацу мистецтв, а там – виставка живописців України. Враження незабутні, багато картин своїми темами та кольорами справді захоплюють дух!

Мій погляд зупинився на дуже звичній і водночас загадковій картині, що викликала бажання вдивлятися в неї, думати, згадувати і мріяти. Ніби з-за рамок часу явилася давні сюжети, а саме: козачка минувшина, чиста ріка, незаймані береги, де зовсім не видно новобудов, спокійні за своє «завтра» тихі, вдумливі дерева...

Яке ж багате на кольори відчуття світу: темно-синій, жовтогарячий, бірюзовий, золотавий, яскраво-зелений... Здається, я бачу ніч, глибоку й темну, сильний вітер, що гне дерева додолу, та водно-

час у невидимій площині відчувається світле народження наступного дня, а може, й віку. Чому? Адже художник – це людина нашого часу, проте його творче начало задивлене в давнину, коли Україна переживала постійне гноблення і поневолення з боку нападників. І ніби ці паралелі збіглися у сьогоденні. Теж напади і загрози. І де ж подітися, як жити українській душі, що завжди прагне волі і правди?

Саме такі роздуми викликала в мене картина «Юність Мамаєва, або купання синього коня» художника Володимира Лещенка з Дніпропетровська.

Можливо, творець намагався знайти вихід зі скрутного становища не тільки колись, а й тепер. І саме ріка символізує цей плін і прагнення вільної душі. Ріка життя... ріка творчості... ріка мислі, яка легко перетинає кордони часу.

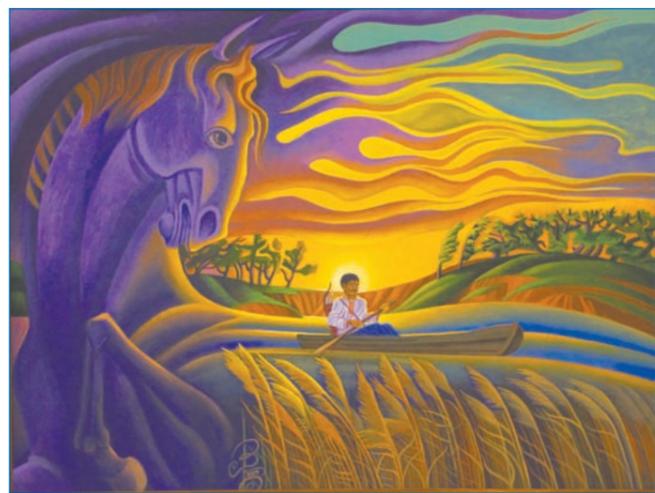

А далі — рік Кози-дерези?

Я бачу, як по ній пливе старенький човен, а в ньому – козак, у білосніжній вишитій сорочині і синіх шароварах. Можливо, він пливе на допомогу своєму війську, а може, це – останній воїн, який врятувався у важкому бою і поспішає до живого рідного братства... у майбутні дні, тобто до нас, і прагне передати важливі слова. У нього велична постать і шляхетне лице, але проглядається і його сум, щось тривожить душу козака...

Ріка, як плін думок. У її течії світяться глибини. На картині також присутнє зображення коня, що зливається з природою. Можливо, кінь – це не лише вірний помічник людини, яка шукає виходу з темної пори, а також її живий оберіг... а може, і відповідь на потаємне запитання: що там буде далі?

Роксолана КОВАЛЬОВА, учасниця творчої студії «У Кобзаревій світлиці» музею Тараса Шевченка Львівського палацу мистецтв

З НОВИМ РОКОМ!

ВИРОБНИЧИЙ КАЛЕНДАР на 2015 рік

для п'ятиденного робочого тижня з двома вихідними днями у суботу та неділю

	СІЧЕНЬ (20)	ЛЮТИЙ (20)	БЕРЕЗЕНЬ (21)
ПН	5 12 19 26	2 9 16 23	2 9 16 23 30
ВТ	6 13 20 27	3 10 17 24	3 10 17 24 31
СР	7 14 21 28	4 11 18 25	4 11 18 25
ЧТ	1 8 15 22 29	5 12 19 26	5 12 19 26
ПТ	2 9 16 23 30	6 13 20 27	6 13 20 27
СБ	3 10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21 28
НД	4 11 18 25	1 8 15 22	1 8 15 22 29
	КВІТЕНЬ (21)	ТРАВЕНЬ (18)	ЧЕРВЕНЬ (20)
ПН	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29
ВТ	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30
СР	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24
ЧТ	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
ПТ	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26
СБ	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27
НД	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28
	ЛИПЕНЬ (23)	СЕРПЕНЬ (20)	ВЕРЕСЕНЬ (22)
ПН	6 13 20 27	3 10 17 24 31	7 14 21 28
ВТ	7 14 21 28	4 11 18 25	1 8 15 22 29
СР	1 8 15 22 29	5 12 19 26	2 9 16 23 30
ЧТ	2 9 16 23 30	6 13 20 27	3 10 17 24
ПТ	3 10 17 24 31	7 14 21 28	4 11 18 25
СБ	4 11 18 25	1 8 15 22 29	5 12 19 26
НД	5 12 19 26	2 9 16 23 30	6 13 20 27
	ЖОВТЕНЬ (22)	ЛИСТОПАД (21)	ГРУДЕНЬ (23)
ПН	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28
ВТ	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29
СР	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30
ЧТ	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31
ПТ	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25
СБ	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
НД	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27

У 2015 році за умов п'ятиденного робочого тижня з двома вихідними днями у суботу та неділю — 251 робочий день. Кількість робочих днів у кожному з місяців зазначена у дужках після назви місяця.

УМОВНІ КОЛЬОРОВІ ПОЗНАЧЕННЯ:

святкові і неробочі – 10 днів
вихідні – 104 дні

дні, у які робочий час при 40-годинному робочому тижні скорочується на одну годину, – 4 дні

ПАВУК НА РІЗДВЯНІ СВЯТА

Пригадується картинка із раннього дитинства, коли я під самою стелею лежав у яворовій колосочці, а тато колисав мене за лляні вервечки. Мати тим часом сиділа біля каганця (електрики ще тоді не було) і чаклувала над золотистими соломинками. Я не міг збагнути, що з того буде, і тільки тоді, коли мати вже мала в руках готову конструкцію і почепила її на сволок, я пильно стежив маленькими оченятами, як воно дивовижно крутиться під стелею, а його наздогнати квапиться чудернацька тінь. Це все діялося акурат перед Різдвяними святами, а вже коли приходили колядники та гості, то всі залюбки милувалися маминим павуком.

Відтоді немало води сплигло в космацьких річках, сталося в історії мого села Космача хтозна скільки змін, як і в моєму житті, та цей спомин з мого дитинства й досі не дає мені спокою. І надумав я сплести з чарівних соломинок такого павука, який запам'ятався з мого дитинства. Почав відтворювати сподади в своїй пам'яті, зшукувати соломку, нитки, голку, пацьорки та лелітки. Найкраще до цієї справи надається, з мого погляду, солома з жита, хоча можна використовувати і пшеничну та вівсяну солому. Проте саме житня солома найбільш витривала, не колеться.

Соломинки треба нарізати гострими ножицями розміром сім сантиметрів. Таких соломинок повинно бути 85. Зрештою, процес виготовлення павука полягає в тому, щоб зробити сім своєрідних циліндрів у формі ромба, на кожен з яких витрачається 12 соломинок. Спочатку на нитку нанизуються чотири соломинки і скріплюються у формі квадрата, а відтак до кожної лінії квадрата додається ще по дві, які утворюють своєрідні чотири трикутники. Вершину трикутника треба перекинути через основу в напрямку до центру квадрата. Далі так само послідовно перекидують три пари соломин, які залишилися на нитці. При цьому кожного разу необхідно перемінювати напрям перекидання: якщо перша пара — до центру, то друга — від центру, третя — до центру, четверта — від центру. Коли перекинуто четверту пару, кінець нитки зав'язують на вузол, тоді утвориться плоска фігура з квадратом у центрі.

Щоб отримати об'ємну фігуру ромбічної форми, треба підняти вгору другий та четвертий трикутники і зв'язати до купи їхні вершини; перший та третій трикутники відвести в протилежний бік і теж зв'язати. Щоб нитка не розколвала соломин, їх перед роботою зволюють водою.

Таких малих ромбів-ліхтарів має бути 7. Тоді починаємо робити великий ромб, кожна із 12 соломин якого має мати 24 сантиметри. Зусіб'ю до основного ромба прикріплюємо маленькі ромби-ліхтарі й утворюється, таким чином, найпростіша конструкція різдвяного павука. Тут доречно зробити акцент, що число сім є символом святості, бо залучає в себе Святу Трійцю (три), Творця світу та «четвірку» як знак міцності народженого Богом світу. Сім днів плинуло створення світу і сім днів має тиждень, сім таїнств у Святої церкві і сім забавлень у Небесній веселки, сім струн має ліра Орфея та сім нот у нотному ряду...

Сім разів міряють і лише один раз відрізають — гласить українське народне прислів'я. Бо сьомий раз — найточ-

ніший. Адже він — святий... Сім має ще одну життєво важливу християнську символіку: дитя до семи років — невинна душа. Навіть вважається, що при ній ангели не сидять, а стоять; і при дитяті не можна спогадувати імені лукавого. А по семи роках дитина вперше йде до сповіді, що означає: сім — це ще й символ духовної відповідальності людини перед Господом...

Зрештою, таких семисантиметрових соломинок має бути 12, а число 12 має своє значення. Дванадцять — символ Космічного порядку і Зодіаку, завершеності, вічності та повноти. Дванадцять знаків Зодіаку панують над Землею і дванадцять позначок має часове коло годинника; дванадцять місяців має рік і через дванадцять воріт можна було ввійти до Єрусалима. А ще — дванадцять апостолів вибрав Христос і дванадцять страв до святкової вечері подає справжня господиня. Як бачимо, дванадцять страв має бути на-

Свят-Вечір в українців і по дванадцять золотистих соломинок на павука на сволоку або стелі.

Дванадцять особливе тим, що складається з осяченої трійці четвірок: перша четвірка — символ єдності чотирьох сторін вічного простору; друга четвірка — уособлення єдності чотирьох пір року; третя четвірка — вираз єдності чотирьох етапів доби. А сторони світу, пори року та етапи доби — це те, серед чого і завдяки чому проходить наше життя.

Солом'яні конструкції практичні, бо солома дуже легка і нитка її успішно витримує. Щоправда, в космацьких павуках традиційними є додавання до завершеного павука різних китиць (кутасів) або дзвіночків золотистого кольору. А такі космацькі майстри, як Анастасія Миколаївна Упирук, 1952 р. н., Марія Кирилівна Семчук, 1932 р. н., Ганна Григорівна Никорак, 1941 р. н., обмотують кожен соломинку нарізаною смужкою кольорового паперу (частіше всього синього або голубого кольору), закріплюючи їх на клей, а раніше замість клею використовували пшеничне тісто.

Павук — це символ центру світу, його родоначальника; плетіння павуком сітки та її руйнування символізують діалектику, невпинне чергування сил природи; відобра-

ження громіздкого павука — знак Місяця; у Біблії павук із павутиною — символ марних надій боговідступних, лукавих людей; диявола, що спокушає нечестивців.

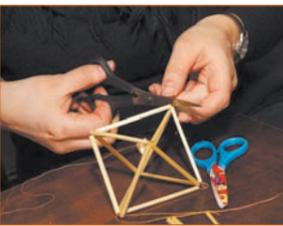
Павук, який сидить у своїй сітці, співвідноситься з центром світу. Павук з давніх-давен приймався довгоочікуванім у людській оселі, бо буцімто «заснував світ». За повір'ям, той, хто уб'є павука, зазве на себе лихо. До обідньої пори заборонялося навіть викидати оших комах із помешкання; жінка, котра зробить таку наругу, доконець втратить відчуження смаку.

У зв'язку зі сприйманнями українців про світотворчу функцію павуків, понад усе на Гуцульщині і, зокрема, в Космачі, перед Різдвом створювали їхні спрощені копії з соломи. Цим здебільшого займалися дівчата, але є в Україні й такі чудові майстри-чоловіки, як Микола Огородник з Рівненщини, Ярослав Осадца з Тернополья... У Космачі на Гуцульщині павукоплетінням займався Дмитро Юрійович Топузак, 1904 р. н., Микола Микола-

йович Варцаб'юк, 1927 р. н., Танасій Васильович Деренович, 1906 р. н., та інші. «Павуків» чіпляли в хаті до головного сволока на довгій волосіні з кінського хвоста. Завдяки циркуляції повітря через вхідні двері та з палаючої ватри в печі — великий «павук» спільно з прив'язаними до нього близнюками крутився в різні боки, справляючи враження живої істоти.

— Павуки з їхнім невпинним плетінням сітки, із хистом до вбивств (творення і нищення) символізують діалектику, повсякчасне чергування сил, від яких залежить стабільність світу, — стверджує народна майстриня з Могилева-Подільського Марія Гоцуляк. — Саме тому символіка павука ніби обрисує змотування нитки попереднього життя для того, щоб прийнятися прями нове життя.

Різдвяний павук і дідух українці шанували з незапам'ятних часів. Вони символізували достаток у кожній родині, і про жодну ялинку в нашого народу навіть не мог-

ло бути й мови. І тільки тоді, коли московський цар Петро I запровадив у Московії ялинку, вона поширилась і на українські землі, хоч наші предки свято берегли кожне деревце і не хотіли рубати ялинок та знищувати лісів. А жито, пшениця, овес віддавна були на наших полях у пошані, адже ми — діти хліборобського роду. Певна річ, павук є улюбленим атрибутом Різдва і в інших слов'янських народів, окрім росіян.

Чому саме павука так шанують українці? Насамперед тому, що, сплетений із соломи, він відганяє злих духів і вбирає весь негатив. Зроду-віку в українців існувала традиція плести павука всією сім'єю, а відтак, коли він повіситься на сволоку рік, усі разом його спляють, а це значить, що палять негативну енергію, яка накопичилася в ньому протягом року. Тоді починають робити нового павука перед святом Анни, коли припиняється збільшуватися ніч, бо на неї вже настає збільшення дня.

Дмитро ПОЖОДЖУК,
заслужений майстер
народної творчості України
с. Космач,
Івано-Франківська область

УКРАЇНСЬКИЙ ВЕРТЕП У КРИМУ

8 січня у Кримському академічному театрі ляльок ставитиметься моноспектакль «Український вертеп». Ця вистава за народними текстами демонструвалася на сцені театру напередодні Новорічних свят, 11 грудня. Спектакль є дипломантом міжнародних фестивалів театрів ляльок у Луцьку та Любліні.

Спектаклі на основі національного фольклору і досі лишаються важливою складовою репертуару Кримського театру ляльок. Їхні творці прагнули збереження в постановках національної своєрідності; разом з тим, спектаклі мусили бути не архаїчними. Митці, що мислили сучасно, не могли не враховувати художніх тенденцій кінця XX — початку XXI століття.

Світлої пам'яті Борис Азаров, головний режисер Кримського театру ляльок, заслужений діяч мистецтв України, був цілковито позбавлений національних упереджень і провінційної обмеженості. Він вітав національне розмаїття, був обернений до світу, до Європи. Сучасники згадують його як людину, в якій відчувалася зацікавленість світовим художнім процесом, тяжіння до культурного обміну. У пострадянський період, коли було знито табу на заборонені раніше теми, Азаров був захоплений ідеєю відродження духовної культури, відтворення унікальних сценічних видовищ у своєму театрі. Так, вперше в історії культури Криму з ініціативи Бориса Івановича в театрі було поставлено перший спектакль українською мовою «Івасик-Телесик», який отримав Премію Кабінету Міністрів України ім. Лесі Українки в номінації «Вертеп» у постановки для дітей і юнацтва 2004 р. р.

При постановці «Українського вертепу» вкотре виявилася здатність Азарова мислити широко та масштабно. Він запросив до участі у спектаклі камерний хор «Таврійський благовіст» під управлінням заслуженого діяча мистецтв АРК Володимира Ніколенка. Артисти хору супроводжували все дійство «Вертепу» чудово виконуваними живими духовними піснями та колядками церковнослов'янською мовою за київським ізводом; у такій же мовній стилістиці ведеться і перша, «старозаповітна», частина вертепної вистави — друга ведеться живою українською мовою. Наразі голоси співаків із «Таврійського благовісту» відтворюються за ширмою в записі.

Старовинна народна вистава «Український вертеп» містить у собі християнську різдвяну містерію та сюжети комічних, фольклорних сцен. Канон у сполученні з національною традицією та яскравою імпровізаційністю надають вертепній виставі особливої приязності. Починається вона тим, що ведучий урочисто виходить на сцену, тримаючи в руках запалену свічку, яка уособлює Вифлеємську зірку, і промовляє: «Пінію врем'я — молитви час; Христе рождений, помилуй всіх нас». Поставивши свічку на дах вертепної скрині, артист усі подальші дії в першій частині спектаклю виконує поважно, мало не побожно, задалегідь налаштувавшись на несення Благої Звістки.

У верхній частині відображаються божественні події: тут Діва Марія та тесля Йосип в оточенні домашніх тварин, у яслах лежить новонароджений Ісус, святу родину вітають друзі Стецько та Грицько, а потім волхви підносять немовляткові дари. На нижній сцені вертепу відтворюється злочин царя Ірода — винищення єврейських немовлят; згодом Ірод бореться зі Смертю, яка стинає йому голову, після чого чорт забирає його до пекла, до компанії своїх товаришів. Тут же, на нижньому ярусі, розігруються фольклорні сцени з циганкою-ворожею, єврем-шинкарем, солдатом і «барашнею», шляхтичем і «паненкою», дівчиною-селянкою. А героєм і переможцем лишається запорозький козак Максим, хоробрий хитрун у червоних шароварах.

Більш ніж три десятки ляльок до спектаклю виготовили Олександр і Людмила Ресценки. Вертеп населяють ніжні, безтілесні анголи, кумедні чорти, жакливі цар Ірод у блискучій короні та з гострими зубами, карикатурна, але все одно зловісна Смерть та інші характерні персонажі народної комедії.

Наразі «Український вертеп» захоплююче виконує талановитий, «єдиний у безлічі осіб» артист Володимир Альошин. Адреса театру: м. Сімферополь, вулиця Горького, 9. Тел./факс: (0652) 27-64-31. Приймаються заявки на колективні відвідування. Каса працює з 10.00 до 16.00.

Орієнтовна ціна квитка на виставу «Український вертеп» 8 січня — 100 рублів. Тривалість — 30-40 хв.

Щодо всіх питань телефонувати адміністраторові: +7 (978) 75 78 919 (Алла Євгенівна, з 9.00 до 17.00).

ПІДТРИМАЙМО НАШУ КУЛЬТУРУ В КРИМУ!

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театральне-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura@gmail.com**

